

SPECIAL

SOUTH-AFRICAN LIBRARY
15 NOV 1955

NUMBER

INDIAN OPINION

Founded by
- MAHATMA GANDHI -
- IN 1903 -

Nos. 43 & 44—Vol. LIII.

Friday, 11th November, 1955

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER
Price: ONE SHILLING.

Mahatma Gandhi On Divali

Mahatma Gandhi
Mahatma Gandhi

66 **A** CORRESPONDENT invites me to warn those who care against turning the forthcoming Divali holidays good money into fireworks, bad sweets and unhygienic illuminations. I heartily respond. If I had my way I should have people to do house cleaning and heart-cleaning, and provide innocent and instructive amusements for children during these days. Fireworks I know are the delight of the children, but they are so because we the elders have habituated them to fireworks. I have not known the untutored African children wanting or

appreciating fireworks. They have dances instead. What can be better or healthier for children than sports and picnics to which they will take not bazaar-made sweets of doubtful value but fresh and dried fruit? Children both rich and poor may also be trained to do house cleaning and white-washing themselves. It will be something if they are coaxed to recognise the dignity of labour if only during holidays to begin with. But the point I wish to emphasize is that at least a part, if not the whole, of the money saved by doing away with fireworks etc., should be given to any cause in which the poorest are served. There cannot be greater joy to men and women and young and old than that they think of and associate the poorest of the land with them in their holidays.

Reproduced from 'Hindu Dharma' by Mahatma Gandhi, published by Navajivan publishing house, Ahmedabad

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

**140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.**

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No.	per lb.	per lb.
Only Toothhall	1/3	1/4 Grade Loose Tea ... 4/3
Chana dhal	1/1d.	Sevendhani Sopari ... 7/-
Chanathour	1/-	S.B. Nuts No 2, ... 2/6
Urad Flour	1/7	Jeera ... 2/-
Urad Dhall	1/3	Varlari (Soomph) ... 2/-
Moong Dhall	1/1	Mustard Seeds ... 2/-
Whole Moong	6d.	Methi Seeds ... 1/3
Whole Urad	6d.	Whole Dhina ... 1/3
Special Peadhall	10d.	Jaggory (Gor) ... 1/3
Ordinary Peadhall	7d.	Pure Chilli Powder ... 3/-
Egyptian Rice	10d.	Pure Haldi Powder ... 2/-
Whole Bk. Masoor	7d.	Cocoanuts (Fresh Watery)
Masoor Dhall Red	1/-	47/6 per bag of 75
Famariol (Amla)	3/3	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

SWEET NEWS FOR DIWALI !

BHAGAT'S VEGETARIAN LOUNGE

GHEE SWEETMEAT SPECIALISTS

We request you to try our Pure Ghee Quality Sweetmeats once only, and we are confident that you will also become one of our regular satisfied customers

TRY OUR PURE BUTTER GHEE SWEETMEATS

DIWALI SPECIAL LINE — PRICE LIST

	s. d.		s. d.
Khambati Sutherfini	7 0	Sweetened Khajli	4 0
Coloured	7 0	Unsweetened Dhahitara	6 0
Mawa Almond Barfi	6 0	Jalebi	3 6
Mawa Pista Barfi	6 0	Badami Goolab Jamboo	4 0
Mawa Barfi	4 0	Mawa Jamboo	4 0
Pista Penda	6 0	Kari Ladoo	4 0
Mawa Penda	4 0	Mawa Ghari	4 0
Mawa Messor	5 0	Naan Khatai	4 0
Mesoor	4 0	Mawa Googhra	4 0
Chana Magaj	4 0	Papad (per 100)	12 6
Mohanthai	4 0		
Bombay Dry Halwa	4 0	Savory	
Badami Halwa	4 0	Pawa Chevda	5 0
Charoli Halwa	5 0	Gram Flour Sev	3 6
Pista Halwa	6 0	Gram Dholl	4 0
Unsweetened Khaja	8 0	Bhavnagri Gathia	4 0
Sweetened Khaja	6 0	Bhavnagri Papdi Gathia	4 0
Unsweetened Satha	6 0	Masala Pea Nuts	3 0
Sweetened Satha	6 0	Roasted Gram	4 0
Unsweetened Khajli	6 0	Papad (per 100)	8 0

SWEETMEATS MADE TO SPECIAL ORDER

Special Prices to Schools and Institutions

Try our Delicious HOME-MADE NAANS and CAKES

Our Special Products are made in 100 per cent Pure Butter Ghee and from the best ingredients obtainable.

Parcels Posted throughout the Union of South Africa, United Kingdom, Rhodesias, Nyasaland and other countries.

DIWALI HAMPERS AVAILABLE FROM

5/-, 7/6, 10/-, 15/- AND UPWARDS

When in the City try our best variety Vegetable Meal—Second to None

117 Grey Street,

DURBAN.

INDIAN OPINION

FRIDAY, 11TH NOVEMBER, 1955

Diwali

DIWALI represents the Coronation of Shri Rama, the King of Kings, who was returning home after his long exile in the wild forests and after he had gained victory over Ravana, the demon, who had not stopped at molesting those over whom he ruled but dared even to kidnap Sita, the beloved Queen of Rama, with the evil intent of marrying her. That act, of course, was the downfall of Ravana, who was eventually slain by Shri Rama and all his domain reduced to ashes. It was a great occasion for the people of Ayodhya, for they were getting their beloved King back victorious to kindle their hearts once again with joy and happiness. It was truly a "V"-Day for them and they were fully justified in celebrating it with unprecedented illumination. Whether there was any truth in the epic of Rama or not, whether the narration was just the poet's imagination, we certainly see a repetition of exactly the same drama in our own times and we cannot but believe the story of Shri Rama to be even as true as the sun, the moon and the stars, the truth of whose existence none can dare challenge.

But with what justification do we celebrate the great occasion? We can claim that justification only if we are conscious of what untold sufferings Shri Rama

had to undergo in order to gain victory over evil and if we do not celebrate the occasion just mechanically but, understanding the significance of it, are prepared to pledge ourselves to follow in the footsteps of our great Master and seek His blessings to enable us to destroy the evil that today faces us.

Freedom

Sita represents the Freedom of the human being which is ravaged by the Ravana's in our midst and we find ourselves impotent to deal with. But we have not to cry over the evils that exist at our own door. If we look around us we find that the evil forces are in the ascendancy all over the world and they are having sway over the good forces. We see it in America, materially the richest country in the world; we see it in England and almost everywhere in a lesser or more degree.

When Hitler used tyrannical methods to suppress the voice of the people in Germany the world was yet slumbering. When a repetition of it is beginning to take place here in our own land the world is not asleep, but it is powerless to take any adequate action against such methods. It is beginning to realise that its own hands are not clean. Thus we see the British Labour Party hesitating to speak out against the evils perpetrated by the South African Government; we find the same reluc-

tance in England, America, and most surprisingly, even at the United Nations, that greatest world organisation, as reports emanating from there very clearly go to show.

Trouble Lies With Ourselves

Seeing all this one must humbly come to the conclusion that the trouble is not with the Government of this country, against whom we are crying out our hearts. The trouble is really with ourselves. If the South African Government has sinned in violating God's Law by its evil deeds we are greater sinners in submitting, out of selfish reasons, to those evils, knowing them to be evils. One who knowingly sins against man and God, as indeed we are doing, is a worse sinner, and impotency to deal with them, is yet another unforgivable sin. So the question is, who is to blame whom?

Nature's Wrath

During the course of the year we have witnessed and heard of disastrous air crashes, floods, droughts, fires, and bloodshed caused by man's inhumanity to man in various parts of the world. What is behind this Nature's wrath? It is certainly not meaningless. It is a grim reminder to us all that there is a Supreme Power which rules the whole universe and that man must not be inflated with his own power, for he is just a blade of grass before that mighty Power. Let him therefore humble himself to dust and obey God's Law as against man-made laws.

It is in this perspective that we have to see and to think of the Diwali Festival. Viewing it in that light whose heart can rest in

peace when millions of people in India and other places are rendered homeless and suddenly torn away, never to meet again, from their near and dear ones? Whose heart can rest in peace when darkness has overwhelmed humanity? The outward illumination of the City of Ayodhya was the expression of the inward joy experienced by its people. There is no joy for us today. On the contrary the fire of anguish is burning in the hearts of the people. If it did not they were not human.

And yet we know that there will be merry-making, as usual, there will be fire-works, and there will be feasts, because man, in his folly, lives not for others, as he is ordained to do, but for himself. Let us be reminded, however, that we should not allow ourselves to become intoxicated by over-indulging in all these material pleasures and to forget God, but we should think and pray more fervently than ever to Him to awaken us from our slumber and to guide us to the path of righteousness. Prayer does not, of course, consist in merely uttering words but in right action, which means rendering practical help to all God's creatures who are in need and ridding ourselves of greed and selfishness, those two imposters, which are the root of all the trouble in this country and throughout the world.

Signs Of Hope

Though we have drawn rather a gloomy picture of the existing state of affairs we must not overlook the bright spots, however few they may be, that give hope to mankind for a brighter future. In the midst of the gloom cast

over India in particular and throughout the world in general, one great soul is busy bringing about a revolution in society. Not by threats and acts of violence but by the power of love and non-violence. He has been able to persuade landowners to part, not with hundreds or thousands, but millions of acres of land to be distributed to the landless. And now with that same power he is succeeding in persuading the wealthy to part with their wealth. It is a thing unsurpassed in world history. That man is Vinoba Bhave, who is thus solving not only the problem of India but making the greatest contribution in

solving the problem which is today undoubtedly the headache of the world.

Then here in South Africa, where the future under the present regime seems so very gloomy, there are signs of a steadily growing awakening in the Church which is raising its voice, however feeble, against the ills of the Government. They are signs of hope. May that heavenly light grow brighter and enlighten our path and soften the hearts of those in whose hands He has thought fit to place the reins of this country and thus bring peace and prosperity here and throughout the world to all mankind in the year to come.

Many people not familiar with the ways of religious communities do not perhaps understand that the office master of novices is one of the most important which can be entrusted to any member of the community and vital to its life and well-being.

"The best available person must be chosen. A religious accepts duties and works under obedience. Father Huddleston came to Africa under obedience and has served most faithfully and the community is rightly proud and thankful.

"It has now become necessary to ask him to undertake different work for his community—most important not only for the com-

operative and rational African leadership, too."

Mr. Stevenson, who travelled throughout the African continent south of the Sahara last year, said: "In areas of heavy White settlement, like Kenya, Southern Rhodesia and South Africa, a growing African populace looks hungrily at the better lands reserved for the Europeans. The use and ownership of land is now certainly the hottest subject south of the Sahara."

Commenting on Apartheid, Mr. Stevenson said: "I have great misgivings about efforts to arrest the progress of a whole race when the rest of the world is moving so rapidly in the other direction."

NOTES AND NEWS

Mr. Alan Paton in U.S.

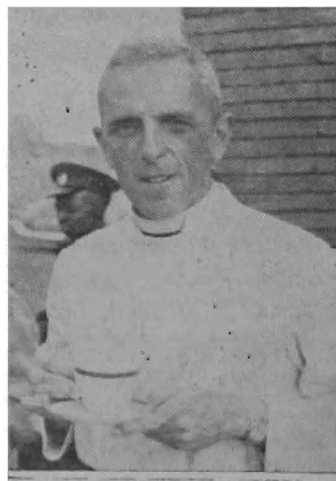
MR Alan Paton, the well-known author and chairman of the Natal Branch of the Liberal Party of South Africa left by air on Wednesday, November 2, for the United States to attend the 50th anniversary celebrations of Kent School, Connecticut. He will address various universities and the English speaking Union. Mr. Paton hopes to stay on in America for a while to write another book.

Father Trevor Huddleston, C.R., will attend the conclusion of the school's celebrations in March. He will be the only speaker at a dinner in New York City given by the school to university professors. His talk will be on "the meaning of Christian education."—Sapa.

Statement On Recall Of Father Huddleston

Father Trevor Huddleston, C.R., has not been recalled to England because of pressure from official sources, not because the Community of the Resurrection in England disagrees with his attitude towards Apartheid, says an official statement on the reasons for his recall.

The statement, which came by airmail last week from the Rev. Father Raymond Raynes, Superior of the Community of the Resurrection, says:—

Father Trevor Huddleston C.R.

"Statements have appeared in the Press that Father Huddleston has been recalled to the mother house of the Community of the Resurrection at Mirfield (Yorkshire) in order to take up the duties of a novice master. This is quite correct.

"Various reasons have been suggested for this recall. It has been suggested that it is due to pressure from official sources. It has also been suggested that it is because the community at home is not in agreement with Father Huddleston's attitude to the matter of Apartheid.

"There is no foundation whatever to these or similar conjec-

OUR SPECIAL NUMBER

WE have pleasure in presenting to our readers this Special Number of 'Indian Opinion.' In doing so we wish to express our deep gratitude to our various contributors, both English and Gujarati, who have very kindly assisted us in making this Number as interesting as possible. We wish also to thank all the members of our staff who have worked very hard and without whose willing assistance and co-operation it would have been well nigh impossible, with our very limited resources, to make this Number what it is. We have devoted a large part of the Number to publishing the full text of Mrs. Clara Urquhart's address on the life of Dr. Albert Schweitzer, who is one of the greatest living saints the world has produced. We feel sure that if nothing else interests our readers in this Number this address is bound to give them ample reward for the amount they will have spent on it.

MANAGING EDITOR 'INDIAN OPINION'

community, but for the Church and for the African work—to train those upon whom will fall the responsibility of carrying on the community's life and work."—Sapa.

Mr. Adlai Stevenson Criticises S.A.

Mr. Adlai Stevenson, the Democratic candidate in the 1952 United States presidential elections, said in an article in the magazine 'Look' that something was being done to satisfy the Native population of Africa "in every place except South Africa."

Articles by Mr. Stevenson and Mr. John Gunther the author, appeared in a special section on Africa under the title "The World's Most Explosive Continent."

Mr. Stevenson advised the colonial powers in Africa to pursue a policy of "enlightened leadership," and to develop "co-

He advised South Africa to abandon Apartheid and "leave the consequences confidently to God."—Sapa-Reuter.

A Rude Reply By Mr. Louw

The Minister of Finance, Mr. Eric Louw would not be Mr. Louw were he not to be rude. Speaking at a meeting of the South African German Chamber of Commerce in Johannesburg he is reported by Sapa to have said: "I notice that Mr. Adlai Stevenson, a well-known American politician and the unsuccessful candidate in the last United States presidential election, has once more taken it upon himself gratuitously to interfere in South Africa's domestic affairs and more particularly in the Union's colour issue.

"I wish to repeat what I said on a previous occasion, and to

suggest to Mr. Stevenson that he would do well to mind his own business. Political leaders in the Union of South Africa do not presume to express opinions on United States Government policies, whatever Party may be in power.

"If Mr. Stevenson is unable to curb his busybody tendencies or to resist the urge to play the role of reformer, then I suggest that there is scope for him to play this role in his own country."

Former Judge On South Africa's Racial Policy

A continuation of segregation and White supremacy in the Union of South Africa would produce Communism in that country, Mr. Frank A. W. Lucas, a former South African judge, said in Los Angeles.

In an address to the Los Angeles Electric Club, he said: "Under full apartheid the Natives would only have one ninth of the land while they need two-thirds. Add to this growing catalogue of repressive and discriminatory legislation designed to freeze the Black and Coloured population into a permanent status of inferiority, and you will have the seeds from which Communism sprouts and spreads.

"If Americans are willing to face the facts they too must know that strong traces of apartheid or racial ghettos still dominate many of their big city slums," he said. —Sapa-Reuter.

We wonder what Mr. Eric Louw will have to say to this criticism coming from an ex-judge of South Africa? Mr. Lucas's criticism is no less severer than Mr. Stevenson's

Vatican Newspaper Scathes South Africa

Here is another scathing criticism of South Africa's apartheid policy by the Vatican City newspaper. What has Mr Eric Louw got to say to that?

The Vatican newspaper, 'Osservatore Romano,' said the racial policies of the South African Government were unjust, immoral and showing a systematic contempt of the human person.

In an editorial 'Osservatore Romano' said the apartheid policies of the Prime Minister, Mr. J. G. Strydom, were only stirring up resentment among Coloured people and supplying ammunition for a Communist "Hate-the-Whites" campaign.

"In the belief that it is protecting the White people, the Government of Mr. Strydom is adopting even more stringent measures which differ even less from Hit-

ler's racial policies," 'Osservatore Romano' said.

"Certain South African authorities are even amending the Old Testament. In the summer of 1954 the Secretary for Native Affairs claimed that the Bible clearly shows basic inequality between men.

"The Government of Mr Strydom, with the support of the Dutch Reformed Church, keeps referring to Christian principles.

"This is not the appropriate place to say whether such a policy can or cannot reach the goals it has set for itself,

"But it is a duty to state that it is unjust and immoral both in the goals it pursues and in the means it uses."

'Osservatore Romano' said: "We are faced with systematic and theorised contempt for the human person, with oppression of innocent populations, which however are used as cheap, unskilled manpower.

"Such a policy cannot but cause equal and opposed reactions. —Sapa-UP.

The White Man Will Have To Prove His Worthiness To Be Master

The 'Natal Mercury's' columnist "Onlooker," has very rightly stated in his contribution dated October 22:—The White man will remain master in South Africa only so long as he can prove that he is worthy to be master. His duty is to guide the non-European along the path for which he is destined, giving him the benefit of European experience, curbing the impetuosity of those who may be led astray by agitators, and first of all removing the sense of frustration from which the non-European now suffers and replacing it with hope and trust. In that way the races of South Africa, White, Black, Brown and Coloured, can march forward in a way that will be an object lesson to the modern world.

Honorary Degree Conferred On Dr. Schweitzer

The honorary degree of Doctor of Law was conferred upon Dr. Albert Schweitzer, the 80-year-old French missionary, surgeon and philosopher, at Cambridge University during his recent visit to Britain

Last-minute arrangements were made for the University to honour Dr. Schweitzer, when officials learned he was paying a visit to Britain.

The degree was conferred by Lord Tedder, the University Chancellor, who was introduced

to Dr. Schweitzer by the orator, Professor W. K. C. Guthrie.

The orator paid tribute in Latin in accordance with the University's traditional ceremony of conferring a degree upon a distinguished figure.

Professor Guthrie said that Dr. Schweitzer had crowded into one span of life the work and achievements of half-a-dozen ordinary men —Sapa-Reuter.

An interesting and inspiring life-sketch of Dr. Albert Schweitzer appears elsewhere in this issue.

Significant In The History Of South Africa

It was indeed a significant thing in South African history when 1,200 European, Native, Indian and Coloured women gathered at the Union Building, Pretoria last week to make a silent protest, as members of the Federation of South African Women, against legislation which they consider oppressive.

It is significant because this is the first time in the history of South Africa that Europeans and non-Europeans united to fight a common cause. It is also significant because it was the first time in the history of South Africa that the barriers of Apartheid were broken and that too, at the

very doors of the apostles of Apartheid by Europeans and non-Europeans joining together to voice their protest. It must have been a bitter pill for the Government to swallow. This is how the report appearing in the daily Press reads:

The repeal of "all legislation which aim at destroying our solidarity, which denies us human rights, and which threatens the future of our children" was demanded by more than 1,200 European, Native, Indian and Coloured women who gathered at the Union Buildings to make a silent protest, as members of the Federation of South African Women, against legislation which they consider oppressive.

As the Union Building's clock struck one, their leader walked through the corridors of the building to leave 1,500 signed copies of their demands for the repeal of this legislation at the offices of the Ministers of Native Affairs, Justice and Interior.

Clear speaking is needed; a fight that is not clean-handed will make victory more disgraceful than any defeat.—MacSwiney.

NEW SHIPMENT OF EXQUISITE SARRIES FOR DIWALI

ROBIA VOILE SPECIALLY IMPORTED FOR YOU IN 44" IN PLEASING DELICATE SHADES at 14/11 yd.

Pure Silk Chiffon SARRIES in plain colours £10 From	Printed SILK SARRIES £5 From
Taffeta SARRIES £4 10s. From	White Emb. Kashmere SILK SARRIES. From £9
BANGALORE SILK SARRIES £8	Mysore Georgette Sarries £13 10s. From
MYSORE GEORGETTE £7 SARRIES. Latest designs.	
Select from our large range of Exquisite Blouse Lengths for that occasion.	

THE BOMBAY BAZAAR CO.

505 WEST STREET, DURBAN

Phone 2-0019 — P.O. Box 2222

Living in a Revolution

By JULIUS LEWIN

A REVOLUTION is easy to recognize long after it has happened. Even stupid politicians have accepted the fact that the French revolution occurred in 1789. More thoughtful politicians have recognized the fact that the Russian revolution occurred in 1917, though it took sixteen years for American politicians to accept that fact. It was only in 1933 that the United States reluctantly gave diplomatic recognition to the Soviet Union. It still refuses to "recognize" the new regime in China, although every realist knows that it is impossible to put back the clock there.

If the western world is slow to recognize political revolutions, it is even slower and more reluctant to understand and accept a less visible kind of revolution. We are all living today in the midst of "the colonial revolution," to use the term applied by a contemporary historian to the immense changes occurring in Asia and Africa. Mr. David Thomson of Cambridge University is a historian who has recently written a small book entitled "World History: 1914-1950" (published by the Oxford University Press for 6s.)

I was happy to find that even so cautious and conservative a historian is ready to recognize the colonial revolution now under way and to accept its inevitable consequences.

Mr Thomson points out that in its earliest form this current revolution goes back to the Indian mutiny of 1867. It dates continuously from the Boxer rising in China in 1900 and the victory of Japan over Tsarist Russia in 1905. It was brought to its first climax by the Japanese conquests in Asia and the Pacific in the second world war. The emancipation of Asia from the rule of the white race was then proclaimed. It was, however, in fact achieved only when the British had to leave India in 1947 and when the revolution was completed in China in 1949.

Mr. Thomson also realizes that the demand for racial equality, both political and economic, is now fast bringing to an end the nineteenth century policy which made racial differences the basis of inferior economic status. The peoples of Africa and Asia have learnt the lesson that the road to progress lies through self-govern-

ment. As long as they are kept in the subjection called colonial status, there is no growth of manufacturing industries (as distinct from mining), yet industrialisation is the essential means to material progress and greater equality not only between men but also between nations. In no other way can the standard of living be raised and the necessities of life produced in adequate quantities and distributed more equitably. This is the clue to the great changes that have occurred in India and Pakistan and in China and now beginning in Africa.

All this Mr. Thomson says clearly, concisely, and creditably. His little book, coming, as I must emphasize, from a conservative historian, is notable for its acceptance of the current trend towards racial and international equality. It is the inability of white people in South Africa to recognize and accept this major trend in the world today that stamps their outlook as both short sighted and dangerous. Of course, readers who rely on the daily newspapers for their knowledge are never allowed to appreciate this great development in human history. On the contrary, they are quite deliberately kept in blind ignorance of the true significance of what is afoot in the world beyond our shores and beyond the equator in this continent.

But facts are stubborn things and refusal to face them does not cause them to vanish out of existence. Because those of us in South Africa who believe in equality are passing through a period that must sometimes make even an optimist melancholy, we need to remind ourselves that the certainties of the future are on our side. In less than twenty years from now the colonial peoples, most of whom live in Africa, will have gained freedom to shape their own destiny, to determine the quality of their own lives. Self government will lift up the hearts of millions of men and women. What is more, it will release their social energies as nothing else can. As racial discrimination and colour prejudice are overcome, black and brown people will gain a new dignity and a new determination. They will join the human race and play their full part in its adventures. I am certain that our children, and certainly that our grand children, will wonder why we were so slow to realize that we are ourselves living in the midst of a glorious revolution.

*As different streams from different sources with different wanderings, crooked or straight, all find the sea, so the different paths which men take, all lead. Oh Lord, to Thee—*Florence Mary Fitch.

The Prime Minister, Mr Jawaharlal Nehru inaugurating the Tribal Affairs Conference at the Parliament House, New Delhi. Ministers for Tribal Affairs of various State Governments were among those who attended the Conference.

Seated on the dais, to the Prime Minister's right is Mrs. B. Kongman, Convener of the Conference. Seated to the Prime Minister's left are: Dr K. N. Katju, Union Minister for Home Affairs; Mr B. N. Datar, Union Deputy Minister for Home Affairs; and Mr L. M. Shrikant, Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

THE LIBERAL PARTY AND THE A.N.C.—V

By C. W. M. GELL

IT is really time that Liberals shook off the shadow of Swart in regard to "Communism." By naming and proscribing all sorts of non communists, Swart has made the whole question of "Communism" in this country ridiculous; and it should be left to him to muck about on the midden of his own making. I would commend to the Liberal Party the opinion of an American clergyman who recently toured the Union:

"There can be no doubt that there is Communist influence in various organisations working for liberation in South Africa. However, it would be another thing to say that there was Communist domination. Most of the African leaders are not interested in ideology. What does ideology mean to a person who is living with no rights worth mentioning and on a subsistence level? The people are interested in freedom." (Incidentally, a Liberal Senator speaking recently at an African public meeting in Port Elizabeth, committed the unpardonable solecism of doubting whether many of his hearers had read or understood the Freedom Charter; which only suggested how little contact he had with his audience, many of whom went personally to Klip-town) "They will work with any force which is trying to achieve the ends of liberation. One of the real tragedies in South Africa is that there are practically no militant non-Communist whites giving themselves in the national struggle... White Communists, by their active participation in the movement help to keep it from being just anti-white. There are people who realise that a democratic answer does not lie within the Communist forces; but it would be a luxury that could not be afforded at this moment to start a factional struggle within the all-too-weak movement for liberation against those suspected of Communism"

The Far Left witch hunt really must be left to Swart and the Special Branch. Anyone else who tries it is bound to be contaminated with their nasty methods and purposely ill-defined views. The enemy of all enemies to this country's sane future is not the Far Left but the Far Right white baasskap and apartheid, as practised with only slightly different emphasis by both the main political parties: "White man boss" and "a policy of increasing separation in all spheres of life" (as

Dr. Verwoerd so admirably defined apartheid recently at Grey town.) The opposite of these is equality of status and opportunity, and a determined effort to breach the colour bar, socially (which can be done now), economically and politically. Are these goals as clearly and immediately fundamental to the policy of the Liberal Party as they are to the A.N.C.? There are at least some phrases in the Liberal platform which raise a suspicion that it has not finally broken with white supremacy; and there has certainly not been a notable sense of urgency on the part of many members of the party to stand out against the canons of white social conformity. It is arguable that the basic policy statements of the A.N.C. are both more explicit and more liberal than those of the Liberal Party; and, though members of the A.N.C. too, have sometimes proved elusive socially, the main onus for taking the initiative in this respect must rest with the privileged group.

If there is occasional justification for thinking that the A.N.C. is over-indulgent to Far Left, there is at least as much reason to fear that the Liberals may at any time be tempted to forsake their self-imposed exile in the wilderness (as it should be) for the seductive mirage of "liberal" white constituencies like, say, Parktown, Houghton or Sea Point. But this careerism could only achieve "success" (if that is the right word) by substantial concessions of both principle and practice to current white prejudices (This was written before the Hillbrow election result.) And, as an anonymous author called "Realist" aptly stresses in an article following Mr Ngubane's in the 'Contact' the possibilities along these lines are not only limited (as indeed Hillbrow proved) but politically ineffective, especially when the new Senate Act is in force. The way forward lies outside parliament. It is long and arduous. It promises few early material rewards. But I cannot believe that it is made easier by deliberately jettisoning all chances of a working alliance with the largest and most representative African political organisation.

If this is the intention of the tory liberal element, which seems to dominate the Liberal Party at present, I do hope they—or their

less conservative colleagues—will think again most earnestly. If it is not their intention, then they must reconsider certain of their current policies in the light of the way they may affect African opinion and the A.N.C. In particular they must reflect whether it helps the cause of ultimate friendship to take the least favourable view of A.N.C. activities on all public occasions; whether it is necessary deliberately to provoke a head-on collision with the A.N.C. over a matter (like the Bantu school boards) where no important difference of principle is claimed, whether, if the Liberal Party has legitimate doubts over certain clauses of the Freedom Charter, it would not be better to state its reservations and specifically; rather than frankly make slighting allusions about Leftist influences that may be there (since liberals conspicuously withheld their participation from almost all phases of the Congress of the People campaign) but are not necessarily and conclusively proved from the wording of the Freedom Charter itself

Postscript:

Since this series of articles stated, it has been represented to me that they seem to condemn the Liberal Party as a whole. This was most certainly not my intention. If I thought that the entire membership of the party was "tory-liberal," the articles would not have been worth writing because the party would have had no future. The

tory liberals probably do not constitute a majority of party members, though for personal reasons their influence has been out of proportion to their members.

However, especially since the reverses in the Hillbrow and Port Elizabeth South bye-elections, there have been encouraging signs that the genuinely progressive element in the party is beginning to reassert itself. If these articles serve to encourage that element and to cause the "reluctant liberals" to reconsider their attitude, they will have served their purpose.

In a recent sermon Canon Collins said that where the choice lay between "going at a pace that prudence dictates as the best and taking a risk, I am pretty certain that the Christian should be on the side of taking a risk. It would seem to me that the Christian way must always be one of taking every risk for the sake of relieving men from oppression and suffering." Speaking politically, I profoundly believe the same should be said of liberals in South Africa—and therefore, all the more, of the Liberal Party. To stop looking over one's shoulder to see whether one remains "respectable" in the sight of the more conservative whites and to go forward firmly in faith with the liberal minded of all races—that is the party's greatest need. It can be done.

—C.W.M.G.

(Concluded.)

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULL BRAND
FERTILIZERS LTD.

SARNIA,

NATAL.

Diwali And New Year Greetings

Phone: 27026, 62458.

Tel. Add: "GOSAISONS"

Messrs. GOSAI NARAN & SONS & GOSAI NARAN'S EXTENSION (PTY.) LTD.

Drapers & Outfitters

extend to all friends and customers cordial greetings for
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

146 Victoria Street, - - - Durban

Messrs. PARSOTAM VALLABH & CO.

Tailors

wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 25823

114 Grey Street, - - - Durban

Messrs. SONI HARILALL NATHOO & SONS

Jewellers & General Dealers

wish all customers and friends
A HAPPY DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS

Phone: 29269

108a, Victoria Street, - - - Durban

Phone: 25001

Tel. Add: "SAMJEE"

Messrs. SAMJEE DEVSHI & SON

Wholesale Merchants

extend hearty greetings to all their friends and customers for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

5 Bond Street, - - - Durban

Phone: 22905

Tel Add: "GANDABHAI"

Messrs. G. C. KAPITAN & SON

The Home Of Indian Sweetmeats. Vegetarian Restaurant

extend to all friends, customers and patrons cordial greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

154 Grey Street, - - - Durban

Phones: 20157, Res 27080

Tel Add: "VALBRO"

Mr. VALJEE RAGHAVJEE

Manufacturing Jeweller

extends to all friends and customers greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

108 Victoria Street, - - - Durban

Phones: 24647/62123

Tel & Cable Add: "MANI"

Mr. NATHOO TABHA

General Timber & Hardware Merchant & Direct Importer

wishes all his customers and friends
DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS

107 Queen Street - - - Durban

Messrs. C. N. RANA & SONS

Merchants & Importers

wish all their friends and customers
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 88-8491

3 Belliar Road, - Mayville, - Durban

Messrs. CHOONILAL BROS. (PTY.) LTD.

63 Victoria Street, - - - Durban

&

PAREKHSONS SILK EMPORIUM

Departmental Store & Wholesale Merchants

wish all their friends and customers
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

141 Grey Street, - - - Durban

Messrs. G. PARBHOO & SONS

Merchant Tailors & Direct Importers

wish all their customers and friends
DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS

Phone: 23353

174 Grey Street, - - - Durban.
Mainway, - - - Livingstone.

Phones: 27780, 62186

Tel. Add: "SWEETMEATS"

Messrs. JETHALAL'S MITHAI HOUSE

(Durban)

extend to all friends, customers and patrons cordial greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

71 Prince Edward Street. (In The Passage)

Phones: 27826, 25539, 60223

Tel Add: "MAKASONS"

Messrs. HARILAL MANEKLAL & CO. (PTY.) LTD.

Groceries, Kaffir Trucks, Soft Goods, etc.

wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

65 Victoria Street, - - - Durban

Messrs. BHAGAT & CO.

General Merchants & Direct Importers

extend hearty greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 22074

P.O. Box: 842

9 Etna Lane, - - - Durban

Messrs. "HARRYSONS"

(Proprietor) R. L. Harry & Co.

wish all their customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 7-1018.

212 Oxford Street, - - - East London, C.P.

Messrs. L. HARRY & SONS

(Proprietor) M. L. Harry

wish all customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 5874

101 St. George's Road, - - - East London, C.P.

Messrs. VASSAN'S SHOE STORE

(Prop.) Khandoobhai Parshotam

extend to all friends and customers cordial greetings for
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 29649

158a, Grey Street, - - - Durban

Messrs. BHAGAT'S VEGETARIAN LOUNGE

wish all customers, friend and patrons
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Phone: 20951

177 Grey Street, - - - Durban

Messrs. S. A. GANDHI & CO.

371 Pine Street, - - - Durban

&

ORIENT GIFT HOUSE

Home Of A 10001 Gifts

wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

111a, Grey Street, - - - Durban

THE POWER OF WORDS

By CYRIL BIBBY

Racial prejudice develops at a very early age and should be averted right from the primary school. Educators and social scientists believe that now is the time to take concerted action and have asked Unesco to launch a world-wide campaign to foster racial understanding and tolerance. They propose the introduction of correct conceptions about race into the teaching of history, geography, biology and other subjects. And language must be watched.

In this article from a handbook for teachers which Unesco is to publish shortly, Dr. Cyril Bibby of the University of London Institute of Education, points out that words are often sufficient to breed misunderstanding and hostility.

NO one who has ever seen a white man's lip curl as he spits out the word "nigger" or who has felt deep contempt in a Negro's voice as he refers to "white trash," can have any doubt about the emotional content of such terms. True, when the English child learns the nursery rhyme about the "Ten Little Nigger Boys" who sat down to dine, the word "nigger" is used in a warm, friendly way; but words have an emotive power for the recipient as well as for the dispenser, and many Negroes rise in resentment at what they imagine to be racial prejudice. Similarly, although the word, "Negress" may be used in its simple descriptive sense, without any offensive intent, it may nevertheless carry objectionable connotations of the days when plantation owners took female slaves as concubines.

To take another example, the words "Jew" and "Jewess" are in essence simply classification terms, no more objectionable than "author" and "authoress"; yet, yet so sensitive to possibilities of anti-semitic prejudice have some individuals become, they will circumlocute about "a man (or a woman) of the Hebrew faith" to avoid the risk of giving offence. Just as, in poetry, certain words have not only a surface insignificance, but also a rich emotional content which gives them layer upon layer of meaning, so many words relating to race have complex associations which introduce thick incrustations of prejudice. And, if the child is to learn to use his native language really well, he must become aware of this complex quality of words.

Take the adjectives "black," "brown," "yellow," and "white." Applied to paints or fabrics, they are simple descriptive words implying nothing beyond the facts of colour difference. But use them in the phrases "black race," "brown race," "yellow race," and "white race"—and how subtly the adjectives imply

grades of merit and demerit! Usually unrecognized on the conscious level, but often a potent catalyst of emotion, "white" now becomes set apart from the other three colour adjectives, and carries with it an idea of basic cleanness which "black," and "brown" and "yellow" do not share. Then there is white as the symbol of purity and virginity, and there is white as "not-coloured" while black and brown and yellow are "coloured." This last implication, indeed, commonly becomes quite explicit, as when "coloured" is used as a synonym or euphemism for "Negro." This complex emotional content of the word "white" would become apparent to children of European origin if, for a period, they and their teacher deliberately used the rather more appropriate adjective "pink" in classroom discussion of ethnic differences. The sense of superiority which comes to many people when they think of themselves as white rather than brown disappears when they think of themselves as pink, and the thrill of horror which is aroused in some by the idea of inter-marriage between black and white does not arise in the same way at the thought of the mingling of black and pink. This word "mingling," too, is richly emotive in the context of race. "Mingling" or "mixture," is often expressive of adulteration or impurity; there is the dishonest dairyman mixing water with his milk, there is the appalling consequence of sewage becoming mingled with drinking water. Not in any conscious or verbalized way do these ideas normally arise; they are more likely to be deep down in the semantic structure of the language. This is why, by many people, a "pure" Negro or a "pure" European or a "pure" Indian are regarded with equal respect, but a person of "mixed blood" is viewed with something approaching loathing. For the phrase "mixed blood" carries with it not only the emotive implications of "mixed" but also the extremely

powerful surcharging of the word "blood."

One speaks of one's child as being "of my own blood;" there is the common saying "blood is thicker than water;" the closest ties of comradeship are those between "blood brothers;" there are the metaphors of "blue blood," "plebeian blood;" and "new blood;" orator may arouse high passion by talk of "British blood" or "Russian blood" or "American blood." Blood is the very life-stream and its mythology is rich and varied. Similarly, the words, "half-caste" (with its implication on the one hand of something less-than-complete and on the other hand of something to be ranked in a scale of social value) and "Mulatto" (with its foreign-sounding form, in its first syllable faintly reminiscent of the hybrid progeny of the horse and ass, and in its ending evoking memories of the sinister stiletto) often carry connotations far more complex than is usually recognized. And, while it is primarily for the biology teacher to provide children with the basic factual knowledge about genes, it is essentially the task of the teacher of language to sharpen his pupils' awareness of the ways in which words may carry complex intimations of meaning. To recognize the existence of irrational feelings is often the first step to liberating oneself from them, and the teacher can contribute a good deal to the emotional emancipation of his pupils by helping them to understand how it is that certain words and phrases come to arouse feelings of this kind.

It is, however, not only in the language or literature lesson that opportunities arise to help children to cope with the complex emotional content of words. The biology lesson, for example, may present a suitable occasion to isolate the proper meaning of "pure bred," as a genetically descriptive term, from the implication of virtue and superiority which often attach to the term. The history

or geography lesson may give the teacher a chance to distinguish the descriptive senses of "hordes" and "tribes" from their accompanying suggestions of crude violence and primitive ignorance. In almost any subject of the curriculum, the enormous emotive power of the word "blood" may make itself felt, and care can be taken that this power does not, as it may very easily do, carry over into the children's attitudes to race relations.

So with the very word "race" itself. Passing into general usage in its present sense after Buffon gave it the seal of his approval in 1749, the word had earlier been used in the sense of "the human race," and in the sense of the posterity of a person, as in the phrase "the race of Abraham." And, subtly still today, the word carries with it something of this complex connotation, so that on the one hand the members of another "race" are not quite human and on the other hand they are not quite of one's own kith-and-kin. And, as a result, many a man who is well aware of the scientific facts about race is nevertheless unable to cast off completely his irrational feelings about it. He is, indeed, in much the same position as was Madame de Stael, who is reported to have said: "I do not believe in ghosts, but I am afraid of them." We must help children to pass beyond the stage of abandoning fallacious beliefs and to progress into the stage of getting rid also of irrational fears.

While avoiding the danger of mere verbal quibbling and destructive disparagement, it would be possible to encourage in children attitudes unfavourable to the growth of racial prejudice. And, thus, building on the earlier and narrower loyalties to family and friends and community and nation, we may foster a feeling of belonging to humanity as a whole. (UNESCO).

Albert Schweitzer—

His Work in Africa

By Mrs. CLARA URQUHART

I MUST apologise to you for reading this address. My reason for so doing is that there is so much which could be said on the subject of Albert Schweitzer and his work in Africa, that I have tried to do justice to it by condensing to such a degree that it makes it impossible not to read it.

With all the publicity to which he has been subjected, the personal appearance of Albert Schweitzer is probably known to all of you; the massive head with its crop of white silky hair, the bushy moustache, the wonderful eyes. It is an experience to look into those eyes, because it is in so doing that one senses that in this man nature shows us one of those rare phenomena which she has produced throughout the ages—perhaps to give us a glimpse of the great heights to which mankind may one day attain. They are penetrating eyes with a deep veil of melancholy, which gives way to a happy sparkle when he laughs, which he does frequently.

His Simplicity

The essence of Schweitzer is his simplicity; and yet he is a majestic figure. He has said of himself: "I am a tall tree from the Vosges Valley," and in his uprightness, his unswerving sense of purpose, there is something of the rooted quality of an ageless tree.

His face is very expressive, and when he is thinking, or listening to music, or playing his organ, he often closes his eyes and he seems to absorb the thoughts or the music right into his being.

His deep powers of concentration are in keeping with his conviction that only by what he calls "interiorization" can man find any real feeling of what life is about. For that reason he views many of the seductive mechanical gadgets of our day—such as radio and television—with something akin to horror.

He is widely considered the most gifted man of our age as well as its most prophetic thinker. A doctor four times over—in philosophy, theology, medicine, and music—his practical achievements have kept pace with his scholarship. He is a surgeon, a self-taught

architect, a builder, an agriculturalist, an organist, and an authority on organ building. He is quite outstanding as an organiser and administrator, and his jungle hospital, to which I shall refer in detail later, is the living proof of his ability in those fields.

Independent Thinker

As an independent thinker, he foresaw the collapse of western civilisation at a time when most sociologists were confidently heralding its advance. It was in 1899 when he was in his twenty-fifth year that he first determined to write a book on the subject, but it was not until fifteen years later that he found time in the long, quiet evenings to apply himself to this work. He had four volumes in mind. The first, "The Decay and Restoration of Civilisation" and the second, "Civilisation and Ethics" appeared in 1923. The third volume "The World View of Reverence for Life," and the fourth "The Civilised State" still remain unpublished, although in large part written,

Warnings

The first two volumes have been translated into many languages and the warnings they contain have long been there for all to read. The same warnings have often been repeated by Dr. Schweitzer, specially and very notably in his Goethe Memorial Oration given at Frankfurt in March, 1932 and begun at the exact hour of Goethe's death one hundred years before. Again and again Schweitzer referred to the present time as gruesome and proclaimed that a gigantic repetition of the Faust Drama was being played on the world stage. One must, of course, think of the passages I will quote in the context of the regime then in force: "In thousands of flames the cottage of Philemon and Baucis is burning; in thousandfold acts of violence and murder, a mentality which has lost all human quality wages its wanton sport. With a thousand grimaces Nephthopheles grins in our faces. In thousandfold ways man has let himself be led to renounce his natural relationship to reality and to seek his weal in the magic formula of some economic or social system,

which only thrusts still further the possibility of escape from economic and social misery..."

The impending catastrophe which Schweitzer then lamented was before long an accomplished fact, but he never—whether then or since—saw it as other than a symptom of a deep process of decay in our civilisation. No reader of the slender first volume of his philosophy can fail to be impressed with the masterly analysis which he made of the causes of that process of decay. The main cause according to Schweitzer was, and still is the almost complete lack of reflection as to what civilisation actually is. Of his own conclusions on this vital question he writes: "Entering on the question as to what is the real essential nature of civilisation, I come to the pronouncement that this is ultimately ethical. I know that in thus stating the problem as a moral one, I shall surprise and disgust the spirit of our age which is accustomed to move amidst aesthetic, historical and material considerations.

Enough Of An Artist And Sufficiently Modern

I imagine however that I am enough of an artist and also of an historian to be able to comprehend the aesthetic and historical elements in civilisation, and that, as a modern physician and surgeon, I am sufficiently modern to appreciate the glamour of the technical and material attainments of our age. Notwithstanding this, I have come to the conviction that the aesthetic and historical elements, and the magnificent extension of our material knowledge and power do not themselves form the essence of civilisation, but that this depends on the mental disposition of the individuals who exist in the world. All other things are merely accompanying circumstances of civilisation, which have nothing to do with its real essence. Creative artists, intellectual and material attainments, can only show their full and true effects when the continued existence and development of civilisation have been secured by founding civilisation itself on a foundation which is truly ethical. It is only in his struggle to become ethical that man comes to

possess real value as a personality; it is only under the influence of ethical convictions that the various relations of human society are formed in such a way that individuals and peoples can develop in an ideal manner. If the ethical foundation is lacking then civilisation collapses even when in other directions creative and intellectual forces of the strongest nature are at work... We shall not succeed in re-establiishing our civilisation on an enduring basis until we rid ourselves completely of the superficial concept of civilisation which now holds us in thrall and give ourselves up again to the ethical view which obtained in the eighteenth century..."

Close Connection Between Civilisation And Theory Of Universe

Schweitzer believes that there is close connection between civilisation and a theory of the universe. He maintains that it is only when we are able to attribute a real meaning to the world that we will be able to give ourselves to such ethical actions as will produce results of real value. He believes that it is as a result of thought that a theory of the universe will come to the individual—thought, not knowledge. He states categorically that the whole future of our civilisation depends on our finding a real and permanent foundation for a theory of the universe, which will be both ethical and affirmative of the world and of life.

In his second volume of philosophy of civilisation called "Civilisation and Ethics," Schweitzer takes us with him along the road which he travelled in order to arrive at his philosophy of reverence for life as the root idea of his theory of the universe. It was a long road taking him right up to his fortieth year. In the brief space of this evening's talk, I can only touch on the principal milestones along that road. An Alsatian by birth, an alumnus of Strasbourg University, and of the universities of Paris and Berlin, Schweitzer is a product of Franco-German culture but in his temperament and in his outlook he is essentially supranational. He says of nationalism that it is an "ignoble form of patriotism, exalted to such a

pitch of imbecility that it bears to patriotism that is noble and healthy, the same relationship as do the delusions of a mad man to the normal conviction of a sane person."

Music Intrinsic Part Of Life

He was born in Kayserberg on January 14, 1875, and removed in infancy to the tiny village of Gansbach in the lovely Vosges Valley, and for all of eighty years Gansbach has been his European home. Schweitzer's father was the local pastor. During a happy childhood Albert Schweitzer showed no signs of precocity in any direction except music. At the age of nine he could play the organ well enough to deputise for the church organist. This talent was inborn but it blossomed under the teaching of Widor, the celebrated organist and composer. Music has always been an intrinsic part of life for Dr. Schweitzer. His other intellectual gifts were latent in his youth and grew with his growth, and he might well be cited as the perfect example of genius being the capacity to take infinite pains.

After his organ studies in Paris he returned to Strasbourg to take up theology, philosophy, and musical theory. For his doctorate in philosophy he chose as the subject matter for his thesis "The Philosophy of Religion in Kant." He became vicar of the St. Nicholas Church in Strasbourg and later Director of that city's Seminary of Protestant Theology.

In 1905 he published the most profound and most pertinent study ever devoted to John Sebastian Bach. Its publication was a landmark in the history of music. Today, half a century later, he is working with devoted concentration on what he believes to be the correct interpretation of the Bach triads.

Answer Found

It was shortly after the publication of his work on Bach that Schweitzer announced his intention of taking up a new vocation. Already at the age of twenty-one he had written: "I should consider myself justified in living till I was thirty for science and art in order to devote myself from that time forward to the direct service of humanity. Many a time had I tried to determine what meaning lay hidden for me in the saying of Jesus, 'Whosoever would save his life shall lose it, and whosoever shall lose his life for my sake and the Gospels shall save it.' Now the answer was found."

Schweitzer had expressed himself thus in 1896, but by 1905 he was widely known in many

countries of Europe for his books and their translations. He occupied two professional chairs at the university, he was principal of a theological college, organist of the Strasbourg, Paris and Barcelona Bach Societies, a lecturer sought after by many universities. (It was he, for instance, who delivered the funeral oration on Nietzsche at the Sorbonne). He might easily have argued that he was doing so much useful work that his boyish resolve might be forgotten. But it was as vigorous as ever, and meanwhile his course had become clear to him. "I wanted to be a doctor," he wrote, "so that I might be able to work without having to talk. In this new form of activity I need not talk about the religion of love but could put it into practice." So the professor became once more the student, devoting himself to the study of medicine and surgery until early in 1913, at the age of thirty-

eight, he took a degree for the fourth time, and prepared to set out for one of the remotest parts of the world with all his brilliant career apparently abandoned just as he was in his prime.

This is the full text of the most interesting address delivered by Mrs. Clara Urquhart on October 12 in the Harveian Theatre, Hospital Street, Johannesburg, under the auspices of the South African Institute of Race Relations.

We have found it of such absorbing interest that we have felt it worthwhile to utilize the space it has taken and we have no doubt our readers will readily agree with our view when they read the full address

Two Vital Factors

There were two vital factors in his decision to go to French Equatorial Africa. One reason was that there, in one of the most disease-ridden parts of the world, was an absolute dearth of doctors; the other that as a member of western civilisation he felt an urge to play his part in expiating a portion of the sins committed by the West, along with other parts of the world, against what he considered the globe's most cruelly exploited continent. As he put it: "We are not free to confer benefits on these people or not, as we please; it is our duty. Anything that we give them is not benevolence but atonement. When we have done all that is in our power we shall not have atoned for the thousandth part of our guilt."

Two Vital Factors

As in the Middle Ages cathedral windows taught the illiterate masses the Bible stories they could not read, so does the hospital which Schweitzer created amid the swamps and jungle of

the dark continent, teach the philosophy of reverence for life to those who fail to read the printed work.

That Schweitzer, then a German national, chose a French colony for his activity, is the measure of his conviction that neither questions of nationality or race or religious creed, nor any other questions which needlessly divide man from man, should be mixed up with, or interfere with, the simple duties of man to man.

Absolute Universality His Keynote

Nowadays endeavours are being made to make Schweitzer the mouthpiece for the most varying theories on racial issues. But such efforts have no relevance. The keynote of the whole man is his absolute universality, his constant striving to break down all differences, all barriers, all obstacles, which

divide and embitter men of different races, different allegiances and different faiths.

Today in this land of racial divisions, national and religious divergences, there is no man whose life and work better repay study. There gleams through his acts as through his writings a golden thread of hope for the unity and brotherhood of all those who share in the glorious phenomena called life.

There is something of poetic justice in the fact that the site of his now famous hospital is in the very part of Africa where the shameful slave trade was at its most flourishing. Schweitzer, himself, provided most of the funds for his undertaking which in large part derived from his organ recitals in many of the European capitals. Then, as now, he was considered one of the greatest living interpreters of Bach (It is as an example of the continuity which is so much part of his whole make-up, and which is in such contrast to the disconnected existence led by so many, that I make mention of the last year in the St. Thomas Church at Strasbourg to commemorate the death of the great

composer. He played the same programme, at the same hour, in the same church, as he had first done in commemoration of the same occasion forty-seven years back.

Léper Village From Nobel Peace Prize Funds

Schweitzer not only provided most of the money for the construction of his hospital, but also much of the manual labour and he has also repeated this procedure forty odd years later in the construction of a new leper village, which he has all but completed with funds from his Nobel Peace Prize. This is something which has to be seen to be believed. Now this octaganerian literally rushes round in the torrid tropical heat for nine hours of each day, and day after day, week after week, month after month. He planned the whole project which included raising the site some fifteen meters so as to be beyond reach of the vast Ogonwe River on whose banks the hospital lies and so as to catch such breeze as might blow. He took a hand in the chopping of stones, mixing them with cement for the foundations, measuring beams, hammering them in for roofing. In fact, he not only watched every small detail but took a major part in the carrying out of the work of building a whole settlement which will house four hundred people and which has sturdy dormitories and hutments to replace the old ones of bamboo and raffia. The only help he could call on were some up-patients among the lepers, and some of the healthy members of families who are wont to accompany their sick relatives from their villages to the hospital.

The Africans in those parts, on the whole, take a poor view of having to work, and all day long as I stood "overseeing," I was conscious that a game was being played. One team was made up of the Africans on the job, who were all the time looking for a chance to beetle off into the shade for a rest; the other team being a one-man team made up of none other than the "grand docteur" who was all the time intent on seeing to it that the other side did not succeed attaining their goal. He once remarked to me: "I must have been a sheep dog in another incarnation; how else could I know what each and everyone of them are up to even when they are not in sight?" Never a word was spoken in this Lamberene game but each side was always well aware of the score, and the game was played with much good humour all round.

(Continued on page 498)

Technical Day Students To Get Free Education

THE Council of the M.L. Sultan Technical College has been informed by the Secretary of the Union Department of Education, Arts and Science, Pretoria, that all bona fide full-time students in the Commercial, Technical and Homecrafts departments are to be granted free tuition for all standards up to and including Matriculation.

This generous treatment has come about since the promulgation of the Vocational Education Act of 1955. Under this Act all

Technical

The Day Technical School will offer courses to boys who have passed Std. VI and who wish to be trained as motor mechanics, carpenters, furniture makers and builders. These courses will include a study of the two official languages, engineering drawing or building construction, mathematics, Physical Science, practical workshop training and Trade theory. Each student will attend workshops for at least ten hours each week and will be trained on

ing in commercial work so fitting them for highly paid posts in commerce and industry.

Particular stress will be laid on the practical side of the training and girls will be able to take Shorthand and Typewriting in addition to the other cultural and commercial subjects. Here again, admission will be free and all complete courses taken by full-time students leading up to the National Senior Certificate and the Matriculation Exemption will be free.

In the Secretarial School all students taking a complete National Commercial Certificate course will also receive free education.

Homecrafts

The new department of Homecrafts will admit girls who have left school and have passed Standard IV or higher standard. The College will give them a full course in modern dressmaking, needlework, baby care, home-making, cookery, cake making, icing, laundrywork and hygiene. Here again the course will be free and the College is expecting a large enrolment. Early application will be necessary to ensure admission.

School Of Catering Services

It has not been possible to extend the privilege of free education to the School of Catering Services. The expensive nature of the equipment and the training to be given make it imperative that students should bear some part of the cost. Fees, however, are to be moderate and will not exceed three pounds per quarter. The School will train waiters, cooks and chefs and will be open to boys who have passed Standard VI. The Industrial Council for the Catering and Liquor Trade which includes both Indian waiters and employ-

ers are supporting this new school and have already donated £1,800 towards the cost of the School. Equipment costing some £10,000 is being installed and the Catering School, the first of its kind, will be absolutely up-to-date in its training. The scope for trained students is unlimited and intending students should make early application for enrolment.

The Principal of the College, Mr. H. Nattrass O.B.E., said that he was delighted with this valuable concession from the Department of Education. "Nothing now stands in the way of sound training for Indian boys and girls" he said. "Our new buildings are the most modern in the country and Indian parents will be not a little surprised but certainly delighted when they see the completed buildings. "My Council," said Mr Nattrass, "is determined to establish an educational centre on Currie's Fountain which will provide full expression for cultural advancement for many years to come. "I am proud" he said "of the new buildings and feel sure that they will add greatly to the status of the City of Durban. It now remains for the Indian youth to take full advantage of the training we are about to offer. I shall be happy," he concluded, "to discuss the future of any boy or girl with their parents and advise them on the courses best suited to their aptitudes and abilities."

A man who allows himself to be lured by the distant scene and runs to the ends of the earth for service, is not only foiled in his ambition but fails also in his duty towards his neighbours.

—Mahatma Gandhi

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Mahatma Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

RESPONSIBILITY

By CHARLES FARRAR

President of the Unitarian Fellowship of Chattanooga

WE have been reading in our newspapers recently of a savage and brutal murder of a teen-age Negro boy who reputedly made remarks of an uncomplimentary nature to a storekeeper's wife.

Without regard to the issue of segregation or desegregation it was pointed out by the N.A.A.C.P. and other groups and papers that such brutality could exist in Mississippi partly because there has been no voice from the pulpits, the press, or the so-called good elements of society to protest against the vocal agitators for white supremacy.

While naturally some of the people who voice this opinion are biased, it nevertheless is true that there has been very little said from the pulpits regarding freedom, segregation, or the ethics involved. It seems to me that our religious leaders have a responsibility to the public, much as any other man who has chosen a profession, to advise their people in unmistakable terms as to what their position is and the reason for it. Anyone can offer advice in generalities; advice which has no relation to a specific problem. But during times of stress and controversy when a position taken is likely to bring criticism, some of our pulpits are strangely silent. The only conclusion I can draw is that they had rather not offer moral advice about real and present problems.

We need and desperately need the courage to stand by our convictions in times of stress; not in time of comfort. Anyone can stand by his convictions when they are in agreement with the majority. I think it is time that this religious organization should make a public announcement stating their beliefs on the question of segregation. If for no other reason than to prove to ourselves that we have the courage of conviction to stand by them openly. It is our responsibility.

Technical Colleges are to be taken over by the Government who will then be responsible for the control and financing of all technical colleges. The M. L. Sultan Technical College has not yet been taken over but the advantages of free education has been extended to it so that the day students may not suffer by any delay in implementing the Act.

From 1st January 1956 admission to the following departments will be free.

the up-to-date machines which the College Council has provided.

Parents of boys of 15 years of age would be well advised to see the Principal at an early date if they wish their sons to be trained for artisan status. The accommodation is strictly limited and it may be wise to get in early.

Commercial

The Commercial High School will admit boys and girls who have passed Std. VII and will give them a comprehensive train-

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING
—CO. LTD.—

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—
Direct Importers.

**47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.**

DEWALI GREETINGS

All ranges of cards are available in Gujarati, Hindi, Tamil and English

Film Star Cards Printed ass.	4/6	a Dozen
Religious " " "	4/6	"
Large Floral Coloured Cards	12/6	"
Large Technicolour Cards	24/6	"
Large Religious Cards	18/6	"
National Leaders Cards (Photo)	18/6	"
Medium Film Cards Ordinary	9/6	"
" " " Technicolour	12/6	"
Cheque Books	1/3 & 2/3	Each
Dewali Henkies	2/6	"

Ask For Price List

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful and safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home... use Dettol promptly.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

41

9538-3

NEW NYLON SAREE MATERIALS

— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons 49" 12/6 yd.	Real Benres and Jarl Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jarl Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	CHILDREN'S SCHOOL WEAR Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	CHAMPALS! Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.	Also Leather 8/6 & 10/6 pair
BLOUSES Printed Georgette and Embroidered Slippers. Big range now at clearing prices.	

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 28th November. Sailing 3rd December
For Bombay via Karachi.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever inoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES: DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food	£83-10-0
Second " " " "	55-0-0
Third Class Bunk	28-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0
Ordinary Food	£4-17-6
Hindu Special Food	£10-3-0
Ordinary Food	£4-5-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

PERIL OF PEACE

By ESME WYNNE-TYSON

IN his broadcast on "The Conference at the Summit," Peter Calvocoressi pointed out how very unsubstantial were the bases of agreement between East and West arrived at during the Geneva Talks, and ended by observing that "we have got to find some other topic on which we may begin to agree."

Unfortunately there is already an all too obvious basis for agreement between the two great power blocs, and that is the object of their common worship, Science. What greater bond can there be between men or nations than a mutual God and a shared concept of His nature? And on this the intelligentsia and statesmen of all nations appear to be in perfect agreement. He is omnipotent. Nuclear fission being the latest and greatest proof of His power. Omnipresent, since this power may be shared by all. Omniscient, for both East and West are convinced that eventually Science will supply all the answers, if only His worshippers are assiduous enough to surrender completely to his dictates and rule. "Thy will be done" is the central theme of mankind's prayer to this most modern of gods in whom they have such implicit confidence that they allow His high priests to go on experimenting with nuclear fission and bacteria which may conceivably poison the whole atmosphere of the earth and eliminate all sentient life.

But we must have faith, remembering His achievements up to date. Already He has "caused to come down the rain," levelled the mountains and raised the valleys. Here and now He can be relied upon to blot out all our transgressions by the simple expedient of leucotomy, brain-wash us thoroughly from our political iniquities, and cleanse us, by soul-engineering, from our social sins. Few doubt that He will eventually heal all our diseases so long as His high-priests are given a free hand in research, and His worshippers keep his blood-thirsty altars abundantly provided with animal and human sacrifices.

His devotees also have a mutual passion for all His technological benefits, His gadgets, His toys, His magics of television and radar and, above all, for speed. They share one heavenly aspiration—to ascend by space-ship to the moon which is the nearest they can get to the outmoded

and discredited concept of the Kingdom of Heaven. This aim is certainly understandable, for even, the most integrated of Science-worshippers must sometimes be aware of a subconscious desire to have a loophole of escape from the technological hell they are proposing to found on earth, even though they imagine that this hell could take no worse form than the tedium of eternal button pushing.

Meanwhile, and quite soon, there will be the enjoyable and thought-distracting occupation of building satellites together—celestial kite-flying—pouring out millions of pounds at the feet of their demanding God which might otherwise be spent on alleviating the lot of the starving, under-privileged people of the earth, giving them houses instead of cattle sheds and mud huts in which to live. But it is the God and not men who is loved in this most modern of World-Faiths. Men exist only to serve Him.

There is no detectable difference of opinion between East and West in these shared ideals, aspirations and ultimate values. And yet to some of us this all too perfect unanimity, so strangely overlooked by Mr. Calvocoressi, seems more appalling than the coldest of wars. For in the dreadful moment when the two great power blocs cease their petty squabbling and begin to see that they are both "Children of the one True God," recognising the immense bond that already exists between them (and that day is obviously drawing near); when they embrace in brotherly love, agree to outlaw physical warfare and settle down to founding the perfect Kingdom of Technocracy on earth, then the real trouble will begin, and the final warfare will start of which the two last wars were but external symptoms. And for the first time those who still have a reverence for life, still believe in the value of the individual, and love freedom, the true religionists, pacifists and humanitarians who at present are dallying with the idea of combining automation with the religious life, will see the situation as it really is.

It will be a very great shock; but it will enable them to understand why Gandhi insisted on a return to the simple life, on avoidance of modern industrialism and technology, and above all, on training for the life of the

Spirit which includes the method of mental and spiritual non-violent resistance to the fundamental great enemy, scientific materialism.

Without such training the greatest lovers of liberty will stand little chance of survival, and will find themselves swept into the terminal life of the Kingdom of Technocracy wherein all hope must be abandoned, except, perhaps in the moon! —'Peace News,' August 19.

Airing His Views

The explorer, bowing low, approached the savage chief

"I come to you from beyond the sunset," the white man began ceremoniously, "from the Great White King"

"Thats O K" interrupted the Chief, "but why don't you fellows do something about the rotten radio programmes you send over here."

BANS IMPOSED ON DR. CONCO AND OTHERS

DR. WILLIAM CONCO, Deputy President of the African National Congress (Natal) has been banned under the Criminal Law Amendment Act and the Riotous Assemblies Act and his movement has been restricted for a period of one year to his home district at Umzimkulu.

"Dr. Conco played a leading part in the Congress of the People held at Kliptown, Johannesburg, in June this year, when he presided at the first session of the Congress, which adopted the Freedom Charter.

"Since the absence of banned Chief Albert J. Luthuli, Dr. Conco has steered the A.N.C. in Natal and during this month presided at annual Conference of the African National Congress.

"The new spate of banning orders issued by the Minister of Justice to the leaders of the Congresses and the Coloured Peoples Organisation in Cape Province, Transvaal and Natal," says a Press statement issued jointly by the A.N.C. (Natal) and the N.I.C. "is indicative of the far reaching steps the Government was taking to destroy all opposition to its policy of apartheid and its motive of setting up a one party fascist state in South Africa.

"In the imposition of these bans the Government showed a callous disregard for basic human freedoms and acted contradictory to the tenets of the United Nations Charter which was respected and acclaimed in the rest of the world.

"Instead of recognising the legitimate democratic demands of the vast masses in South Africa for full and free participation in the social, economic, political and cultural life of the country the Nationalist Government systematically and blatantly repressed the peoples organisations by banning its leaders and the Minister of Justice went around the country telling his electorate that he was determined that in future any uprisings or organised demonstrations would be severely dealt with. The conduct of the Nationalist Government is reminiscent of Hitler's Reich where opposition to fascism was similarly maimed, destroyed or cowed into submission."

The following have also been served with banning orders after the recent police raids: Messrs Albert Sacks, Ben Tobruk, George Peake, Mrs Sonia Bunting, Hilda Watts, Eli Weinberg, John Motsabi, Mrs. Florence Matomela, Y. Cachalia, A. Fischer, Miss Josie Palmer, S. Baduza.

The Congresses have asked the Government to lift the bans forthwith and have stated that "the battle for freedom and democracy will continue unabated and no matter what steps were taken by the authorities to thwart the justice of our cause the vast mass of voiceless and voteless in South Africa will achieve the objective, 'Freedom' in our lifetime."

Phone 53.

Telegrams 'SOLANKI.'

P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

FOR . . .

RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT . . .

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Cable & Tel. Add.: "HARGYAN".

Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

".....In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

India Leads The World To Peace

See "The Illustrated Weekly Of India"

Buy Your Copies Today

★

India's Finest
Illustrated Picture
Magazine

"The Illustrated
Weekly Of India"

Arriving From Bombay
By Every Monthly Mail

5 Copies 1.s. 6d.

★

Everybody in the family will enjoy reading the film reviews, interesting pictures of current events in India world affairs. Cartoons of humour, short Indian Stories, full plate pictures of beautiful scenarios and film stars.

The whole magazine is full of thrills after thrills. Get your copies to-day.

Subscription rate: 3 months—12 copies—24s.
6 months—24 copies—46s.
12 months—52 copies—95s.

D. ROOPANAND BROS.

Phone 20707.

85 VICTORIA STREET,

P.O. Box 2524.

DURBAN.

"Myafrica College"

SLOGANS:

EDUCATE AFRICANS: you create potential and massive purchasing power, domestic cleanliness, healthy surroundings, happiness and peaceful atmosphere, always industrial, commercial and economic prosperity and expansion;

Refuse him education; you create for yourself and your posterity racial unpleasantness, discontentedness, untidiness, diseases, economic, industrial, commercial and social chaos, famine, drought, indolence and depopulation.

THIS is what it is now, and it will continue to be so, unless many schools are built everywhere in this vast country of ours by means of the various donations which the public and people, who have the interests of Africa at heart, may give, else the future is without hope for and in these protectorates.

MYAFRICA COLLEGE has decided to put up Mumuni Primary School at Kabangwa valley in Chief Mungule's area as one step forward in the right direction. Thus we appeal for funds to enable MYAFRICA College to run, manage and maintain Mumuni Primary School which started its first term on January 3, 1955. Please help by giving as much or as little as your pocket can afford to this noble cause. This is a candid and heartfelt appeal for a noble cause. Therefore it must not fail; it is a spirited work; it must succeed.

We Africans, like any other people, are proud of our country, proud of its centuries old history, of its culture, and its strong and hard-working men and women, and its promise for the future that lies a head.

Nature and the slice of this earth that is ours have not made our life an easy one. The heat of our summer, the bitter cold, the swampiness, wild animals, tsetse flies infested places and the winds of the winter, the evergreen of KUIWIRWE range to the waste and barren, malarial infested, lifeless portion of many parts of the north-west combine in a perennial challenge to our people's strength and resourcefulness.

But these things make us value all the more highly our vast fertile vacuum which stand out like so many sparkling jewels, set off in splendour against the sand, rocks and the deep blue of a cloudless sky.

Then there are our glorious ever verdant orchards, broad

green fields of maize, and rich pasture lands where for so many years the African shepherd has tended his cattle and goats. All this we love. Our country is as large as U.S.A. but its population of $7\frac{1}{2}$ million is hardly one fourth so large.

Our people are of many different racial stock: Africans, Asiatics, Europeans, Euro-Africans and Indo-Africans. They speak various languages.

Northern Rhodesia is one of the countries in the world where everything educational is done by the State but because the State has not got enough money to offer free education to everyone regardless of race, colour, creed, social and economic position it is not an exaggeration to say that thousands of African children of school-going age are left to face the present-day complexities without being able to read and write. This appears to confirm the speech which His Excellency the Governor of Northern Rhodesia, Sir Arthur Benson, delivered on the occasion of the opening of the African Representative Council at the new Muna'i Secondary School in October 1954, when he said: "Africans must not be content simply to go on living as they have lived throughout the generations. They must begin now to help themselves as the people of England, the United States and every other advanced country in the world have helped themselves in the past and in the same way as in many other African territories the people are helping themselves today."

This speech was and still is to us an inspiration from which we draw our aspirations, faith and strength. Our educational institution is here being built. We shall have teachers to accommodate, feed and pay; and we shall need the school stationeries and equipments.

Indeed we need funds for the building of the new and permanent home of Mumuni Primary School and the College itself. We appeal to your people of Europe to become the new Wilberforce of this century by donating generously to this noble cause without hesitation. To you people of Asia, we appeal to give generously to this noble cause. We wish to remind you of the great words and deeds of that greatest Emperor the world has yet known, Asoka. This great Emperor had this to say about 273 B.C. "I must work for the public benefit, for what do I toil? for the discharge of debt to

all living beings, so that I may make them happy in this world and sure of heaven in the next."

Mark you this is too long ago that he said this, but can we not have among the Asians today the new Asoka, the new Lord Buddha, the new Sri Saijid Ahmed Khans, resident in Africa so that they could aid and answer to this appeal generously as the Asoka of old could have done. Here is an institution being put up for the benefit of the public, but it has no money to manage its own affairs successfully. Thus please give! In order to justify the words of Asoka trees were planted and wells dug at road sides, rest-houses and hospitals were erected for all people and beasts without regard to social or economic position.

Those things which the Emperor Asoka of India did to the people of India in the by gone days, can

be done here in Africa by MYAFRICA COLLEGE if only we can be given that impetus. To run, manage and maintain three Educational Institutions that is: "Mumuni Primary School," "Mubiniwa High School" and "Myafrica College."

We need at least £95,000. We believe that this amount can be found if only the people of goodwill world over, can be humane, Christ like, Asoka-like, Buddha-like to give generously to this noble cause. This is an important appeal, it is for a noble job, it must not fail, it is Christ's work, it must succeed. Give as much or as little as your financial means can afford. Cheques, banknotes, postal or British money orders and drafts should be sent to: The Managing Director, Myafrica College, P.O. Box 588, Lusaka, Northern Rhodesia, Central Africa.

N.I.C. Statement On Group Areas Act

THE Natal Indian Congress has warned the Indian people to be on guard against any element of compromise that may eventuate from the new sinister administrative move by the Government under the Group Areas Act.

"Let no one be mistaken or deceived by the real motivating factors behind the Group Areas Act.

"Consistent with its policy of apartheid and the enforcement of the Group Areas Act," states a Press statement, "the Nationalist Government have now promulgated regulations putting into effect Section 23 (1) of the Group Areas Act, which, among other things, states that any authority entrusted by or under any law with the issue of any certificate authorising the issue of any licence to carry on business on any land or premises or the transfer of such licence to other land or premises shall not issue such a certificate unless the person applying therefor produces to such authorities a certificate signed by an Officer authorised by the GROUP AREAS BOARD. In such a certificate information is to be given in regard to the Title Deed description and the extent of the land or premises on which the business, trade or occupation concerned is to be carried on; the nature of the business, trade or occupation; the name of the applicant for the licence or the transfer; the group of the applicant, whether European, Coloured, Indian, Chinese or Malay and the group of the person who will be in actual control of such business, trade or occupation."

The statement continues, "we know the economic chaos that would result in the deprivation and refusal of business licences on the grounds of race and colour."

This attack upon the business section of the community serves to emphasise the vicious intent of the Nationalist Government under the Group Areas Act which is to strangle the Indian people economically and thus obtain their ultimate aim to repatriate them."

"Hence we warn the Indian people not to be misled by anyone on this issue, particularly by those who may be tempted to compromise on the implementation of the Act. We re-affirm that only united democratic action can frustrate the Government in its diabolical aims."

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, October 20.

STILL THE TOPMOST TOPIC

THE States Re-organisation Commission's report is still the topmost topic agitating the minds of various sections of the public. The report has not given complete satisfaction to anybody. Every State and linguistic group have expressed dissatisfaction over one or the other aspect of the report. All the same, the people have received the report with calm dignity. Except minor disturbances at Belgaum, a city under dispute between Maharashtra and Kannads, no untoward incidents have occurred. The leaders of the Government of India and the Congress, the ruling party, have declared officially that the final decisions on the S.R.C. report will be taken by Parliament but unofficially they have informed the parties concerned that they are averse to making any major alterations in the report and that they would prefer to implement the report as it is unless the parties to any disputed territories may come to terms among themselves.

Major Opponents Of S.R.C. Report

The major opponents of the S.R.C. report are the Sikhs in Punjab and the Maharashtrais in Bombay State. The Commission has declared unequivocally that they cannot accept the linguistic considerations as the only base of forming the State. National interest, administrative, economic and defensive considerations must get precedence over language and cultural affinity. In spite of this declaration, the fourteen out of sixteen States recommended by the Commission are based more or less on linguistic basis. Two States, Punjab and Bombay, will be linguistic States. The Sikhs and Maharashtrais are threatening to launch peaceful agitation if their demand of a Punjabi-speaking and Marathi-speaking State respectively is not conceded.

Congress's Final Decision In November

The Congress Working Committee, which met in Delhi, considered the S.R.C. report, but deferred its decision. The

Working Committee is to meet again on November 8 and 9, when final decisions will be taken. In the meanwhile the leaders of Punjab, Pepsu, Himachal and Bombay State have been called to Delhi for consultation with the Congress High Command. One thing is certain, that the Government will not merge Himachal Pradesh with the new Punjab State as it will reduce the Sikh population from 35 per cent to 32 per cent. Even this step will not satisfy the Akalis and the Akali leaders have called upon their followers "to prepare for a life and death struggle to achieve their aim."

Marathas Want Separate State

The Marathas want one separate Marathi-speaking State, comprising all Marathi-speaking areas of Bombay, Madhya Pradesh and Hyderabad, with Bombay city as capital. The Commission has recommended the creation of the Marathi-speaking State of Vidarbha and a bilingual Bombay State in which Marathas will be in a majority, comprising 52 per cent of the total population and Gujaratis in a minority of 48 per cent. Here the main dispute is in regard to the city of Bombay. The J.B.V. (Jawahar Lal-Vallabhbhai-Pattabhi) Committee and the Dhar Commission had recommended a separate city-State of Bombay. But as the S.R.C. could not agree to form such a small city State it recommended the continuation of the composite State of Bombay plus Saurashtra, Cutch and Marathawada area of Hyderabad minus the Karnataka area. Now if the Marathas agree to exclude Bombay city from the proposed Samyukta Maharashtra then they can have their linguistic State. But their eyes are on the wealth of Bombay, which contributes nearly 30 per cent of the total income of the National Exchequer. The Congress leaders are prepared to merge Vidarbha with Maharashtra if they let go Bombay city. In case they agree to this proposal, Bombay city will become either a centrally administered area or a city-State.

South India's Reaction To Report

South India has generally welcomed the report. Andhras who are dissatisfied over the formation of a separate Telangana State, may get their dream of Vishal-Andhra realised sooner than expected. The transfer of Malabar to Kerala and South Kanara to Karnataka from the Madras State and addition of Tamil talukas from Kerala to Madras has been welcomed generally. Congress members elected from Tamil talukas of Kerala were holding the balance between the Communist and non-Communist parties in the Kerala Legislative Assembly and now Congress leaders feel that with the cessation of this area to Madras State the Communists might gain power in the State. But their fear is groundless. So no change is expected.

Congressmen Should Remain Neutral

The Congress Working Committee has directed Congressmen not to associate themselves with other parties or groups of parties in any agitation or demand. The Committee is of the opinion that Congressmen holding responsible positions, whether in Governments, legislatures or in the organisations should function with dignity and avoid taking any step which may further the spirit of disunity. Congress should eschew the "agitational approach" in considering the S.R.C. report. By agitational approach the Committee obviously means strikes, demonstrations, hunger strikes and threats of resignation by Congress M.L.A.s, M.P.s, and even Ministers as in Bombay and Mysore.

A conference of P.C.C. chiefs is being convened on November 7 to discuss the report. The Chief Ministers of States will consider the report on October 21.

Acceptance Of Recommendations Inevitable

Whatever the ultimate shape of the new States may be, the acceptance of certain recommendations of the Commission is inevitable. The distinction between Part "A" and "B" States will be removed and the institution of Rajpramukhs ended. There will be only one class of primary federating States within the Union. Under the Commission's recommendations, Part "C" States will be abolished and Vindhya Pradesh, Coorg, Bhopal, Ajmer, Kutch and Tripura are to be merged in the neighbouring States

while Delhi, Manipur and Andaman will retain separate existence as centrally administered territories. Delhi will probably have a municipal corporation while the Advisory Councils functioning in Manipur and the Andamans will be retained. All the three territories will, however, have direct representation in Parliament.

Unprecedented Floods

The whole northern part of the Indian sub-continent was ravaged by unprecedented floods during the last few months. After Bihar and Uttar Pradesh, Pepsu and Punjab witnessed the havoc of floods. The river Ravi discharged flood waters at the rate of 6,17,000 cusec. Such a high discharge is unparalleled. Indian engineers issued a warning of floods in the Ravi to Pakistan authorities, but they doubted the warning. As a result when the flood waters entered Pakistan they were not prepared to meet the emergency. Consequently Pakistan had to suffer much more damage. Damage to crops and houses in northern India is estimated to be more than Rs. 100 crores. In Punjab alone 75,000 houses and cash crops worth Rs. 35 crores were destroyed. Unofficial sources estimated that 1,500 persons died in the deluge or house collapses. In Pepsu over 10,000 houses collapsed and scores of people were swept away by Ravi and Beas. 5,000 villages were affected by the floods. The loss of life would have been much more if the Indian army had not taken up the task of relief immediately. The role of the Indian Army has changed since independence. It is always ready to rush to aid the people in distress at a moment's notice.

Delhi Flooded For First Time In History

For the first time in history Delhi was flooded with the overflowing waters of the Jamuna. The Sappers and Miners of the Indian Army immediately took steps to reinforce the Jamuna Canal, otherwise the flood waters would have breached the embankments and the whole of Delhi would have been inundated.

Relief work on a very large scale is going on in the flood-affected areas.

Indo-Burmese Ties Strengthened

Indo-Burmese ties will be further strengthened by the decision of the Government of India to give Burma a loan of Rs. 20 crores instead of a loan of Rs. 10 crores as previously

agreed to, and a credit of the like amount. An agreement, which conforms to the Burmese request, was signed at Delhi by the Burmese Ambassador and the Indian Finance Minister, Shri C. D. Deshmukh.

A novel feature of the agreement is that the entire amount of Rs. 20 crores will be convertible into all sterling area currency. The original proposal was that Rs. 10 crores should thus be convertible

India has also offered technical assistance to Cambodia and Laos, two of the independent Indo-Chinese States.

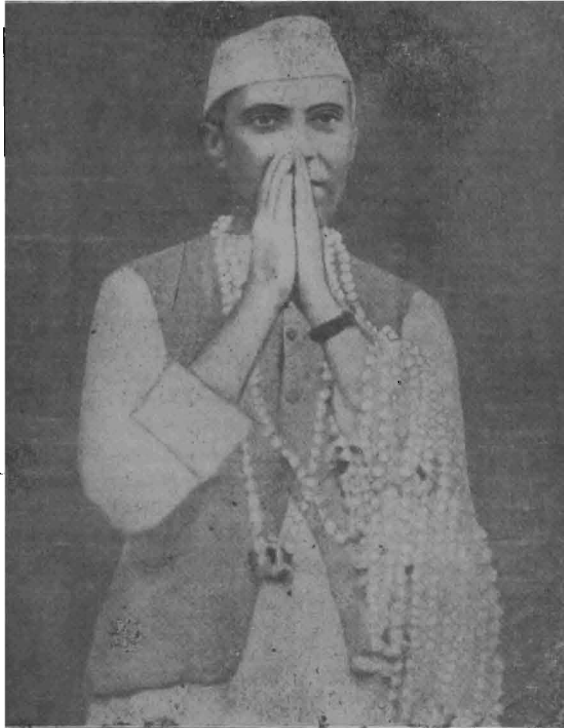
The loan amount will be utilised by Burma to meet the foreign exchange requirements of its development programme. With the fall in the price of rice, Burma, which has a predominantly rice economy, has been experiencing considerable shortage in foreign exchange and its development programme

Indians want to retain English as the official language, but eventually they will have to bow to the wishes of the rest of India. The Commission will seek ways and means to implement the directive of the Constitution without difficulty and with the minimum of delay.

While the Government is trying to replace English by Hindi, the University Grants Commission has appointed a committee to investigate com-

plaints that the standard of education in the universities has fallen on account of an inadequate knowledge of English. Knowledge of English is still considered by the Commission as essential for imparting higher education in Science and for research work. It is in this context that the committee will inquire into the present standard of English in the universities. It will submit its report in about six months.

Many Happy Returns Of The Day

On November 14 the Indian nation will celebrate the sixty-fifth birthday of its beloved Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru. We take this opportunity of wishing him many Happy Returns of the Day.

ધણ્ય જીવે જવાહરલાલ નેહરૂ

નવેમ્બર તા. ૧૪મીના ભારતની પ્રજાએ પોતાના મહાત્મા વડા પ્રધાન પંડિત જવાહરલાલ નેહરૂની ૬૫મી વર્ષ ગાંઠ ઉજવી. અમે તેમને દીઘાચુ ઇચ્છવા આ પ્રસંગને લાભ લઈએ છીએ.

while the other 10 crores was to be spent internally in India. Thus Burma is now free to use the entire amount for purchases anywhere it likes.

The rate of interest on the loan is four per cent. The principal amount will be repaid in half-yearly instalments of Rs. 2½ crores, beginning from 1957.

India's action is more than a mere gesture as this country itself faces a considerable foreign exchange gap in respect of the Second Plan. This loan agreement is symbolic of the deep friendship that has sprung up between the two countries.

would have had to be considerably reduced if its foreign exchange resources were not augmented. With this loan of Rs. 20 crores it is expected that Burma will be able to carry out its development programme unimpeded.

Official Language Commission

The Official Language Commission has started touring the country. There is strong opposition from South India against making Hindi the official language of India in the next ten years, as directed by the Constitution. Many South

INDIANS NOT ALONE THE NIGHTMARE OF NATIONALISTS

BANTU PRESS AND THE ENGLISH PEOPLE TOO ARE THEIR NIGHTMARES

SPEAKING at a Nationalist Party meeting in Menlo Park Dr. L. E. Beyers, head of the Department of Commercial Law at the University of South Africa, said, states the 'Natal Daily News' Pretoria correspondent, that the Bantu Press in South Africa was in the hands of the 'English,' who were using it to bring about the downfall of the Afrikaner.

He called for strict measures whereby licences of publishers and their distributors could be withdrawn if they disseminated undesirable pictures or reading matter.

To counter the effects of the Bantu Press he called for a State radio programme, together with the subsidisation of radios to enable Natives to buy sets for £1 apiece to listen to it.

He added: "We must immediately establish a Bantu Press As long as we know of the dangers and where the source is and are prepared to do something about it, half the danger is already averted."

The political implications of this state of affairs were that, like the English Press, the Bantu publications were united against the Afrikaner and his ideology of apartheid.

"The feverish desire of the English to win the Native leaves them cold about whether they destroy us all in the progress."

"The English use their century-old newspaper experience with all the subtle methods and slyness which have made them the greatest diplomats in the world, in this fight against the Afrikaner."

The English hold in South Africa would have to be broken "They or us, will have to go under, no compromise, no diluted Afrikaner nationalism. Our whole existence is at stake. We must attack the trouble at its roots."

HOWLER!

This is a letter from a nephew to his uncle asking for some money!
 "Dear Uncle,—If you could see how I blush with shame, while I am writing you would pity me For I have to ask you for a hundred lire and do not know how to overcome my unwillingnessNo, it is impossibleI prefer to die! I send you this by a messenger, who will await your answer.

Believe me, my dearest uncle

Your most obedient Nephew

P. S. Overcome with shame for what I have written, I have been running after the messenger to take the letter back, but could not catch him Heaven grant that something may stop him, or that the letter may be lost."

The Uncle replied:

"My beloved Nephew—Console yourself, and blush no longer. Providence has heard your prayer The messenger lost your letter.

Your affectionate Uncle

Albert Schweitzer—His Work in Africa

(Continued from page 490)

It was interesting to observe, on the building site as everywhere else in the Schweitzer hospital, that there is no deference on the part of the indigenes towards either the doctor or the other members of the staff; and it is strangely moving to hear them using the familiar "tu" when addressing them.

Never Does Anything Without Thinking

On one of my visits some years back, I had been distressed to see lepers with their legs banded from toes to thigh sitting breaking stones which were needed to build their new houses. I mentioned this to Dr. Schweitzer, who assured me that working was better for them than just sitting around all day. On later visits I noticed a great improvement in the physique of several of them, and realised for the hundredth time that Schweitzer never does anything which has not been thought out first.

When considering the life of this great and good man one should never lose sight of the fact that it was more than forty years back that he first set out to build his hospital. Today there is air transport even to the jungle, but in the early part of this century all was very different. Today, too, governments have in part, at least, become aware of their responsibilities to the inhabitants of such disease-ridden territories, but when Schweitzer founded the now famous hospital in the bush, it required epic courage.

That hospital, fifty miles below the equator near the western coast of Africa, has captured the imagination of much of the world. To newcomers its appearance is something of a surprise because instead of the quiet and white and chrome, the orderliness which one associates with a hospital, one finds a huge sprawling Ntuba village or collection of villages, the noise at villages imaginable where hundreds of goats, kept for their manure, bleat all through the day; where the chatter of monkeys, the pranks of young chimpanzees, the noises of the chickens, the snorting of the wild pigs, the barking of dogs, the incessant conversations of African patients and staff, the uninhibited crying of babies, etc., etc., all add up to a sort of incessant background noise—shattering at first, but to which one becomes gradually accustomed.

The Schweitzer hospital is a sort of Noah's Ark, but the animals do not just come in pairs. They are a vital and important part of the life at Lambarene, and it is interesting to see the animals respond as the doctor calls them by name. It is only for the first few days that it seems somewhat strange to find oneself tightly embraced by a loving baby chimpanzee or to be invited by the chief surgeon to

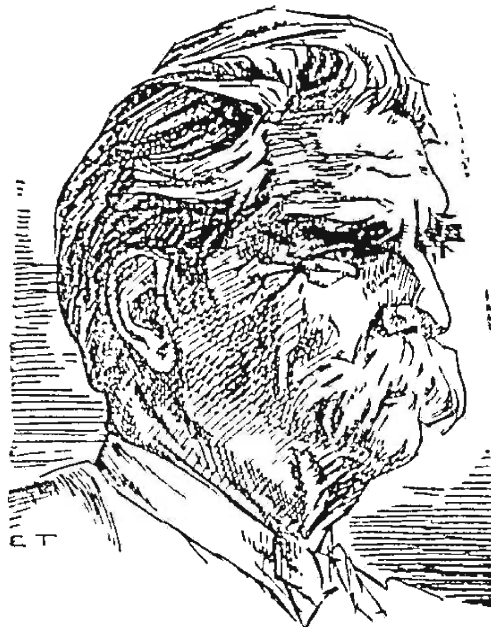
freight—a radio to be repaired, a bucket, a sewing machine, or to take or drop African passengers. (An interesting sidelight on what is happening even in the remote part of Africa was offered to me when the plane came down at Lastourville, where Air France serves lunch to passengers and crew. Lastourville boasts two white inhabitants, the African waiter showed the aircrew and myself to one

those parts—with snakes, the deadly insects, the wild animals, the strange, twisted foliage to which a flash of lightning could give the weirdest form—and it was not hard to understand that a terrible divinity must reign there. Its name is Fear. I know that it reigns also in the crowded streets of the big cities, but to a far lesser degree and the fetishism and the other means used by the indigenes to try and pacify the unknown terrors were completely comprehensible.

The Impact Of The Schweitzer Atmosphere

The impact of the "Schweitzer" atmosphere is terrific. Selfish, petty thoughts, ideas of self-importance, many personal worries fall away. One notices simple, elemental things. There is much activity but none of the hustle of city life; there is a deep sense of purpose, but no grimness; there is much laughter—we all know that wherever there are Africans there is laughter, and laughter too forms an important part of Schweitzer's make-up. I believe that his strong sense of fun and humour is the safety valve which has balanced the profound pessimism which his prophetic insight has brought with it. I am often the "victim" of his sense of fun. He considers me something of a sentimentalist where Africans are concerned. One day at the building site one of the workers was being particularly exasperating. His normal working pace would have kept pace with a slowly rendered version of Chopin's Funeral March, but that day he was almost paralytic. "He is being naughty, isn't he, Clara?" demanded Schweitzer. I agreed. Then came the chuckle: "Well then, shut your eyes, and I can give him a kick in the pants and you can imagine I am giving it to a white man."

Schweitzer is a conservative in the best sense of that much misused word. He believes that for change to be constructive, it must be gradual. That is why his hospital in those primitive parts is primitive in concept so that the Africans will not be rudely torn from their old way of life; that is why, while providing the medical help necessary, he allows them to live more or less as they do in their villages; that is why he permits them to bring with them members of their families, their belongings, their animals. Only

Dr. ALBERT SCHWEITZER

come to his room for coffee after dinner "to see his baby gorilla"; (I told him that as an opening gambit that was certainly a new one on me); to hear the doctor shout "Pelican" and to see the huge bird come flying to rest at his feet.

Dr Schweitzer is wont to say as he stands on the banks of the vast Ogooué River, with the setting sun reflecting redly in its waters, the dug-outs moving silently past, the tall palms and kipook trees forming a majestic background, "so it must have been in the beginning of time."

The journey to the Schweitzer hospital can be undertaken either by ship and river boat, by road, or by air. I always fly. The big plane carries one from Johannesburg or Paris to Brazzaville, and then a small DC 3 takes one via places with lovely names—Mouli, Tchabang, Dollels—to a landing strip in the brush called Lambarene. These planes are a sort of aerial tram which come down every hour or so to take or land some odd pieces of

table, and the two African passengers to another. Whereupon the one African said angrily "pourquoi" and followed by the other, sat down with us.)

From the landing strip out out of the jungle an African representative of Air France takes one by truck to the edge of the Ogooué river where a simple dug-out from the Schweitzer hospital manned by lepers whose disease has been arrested take one the half hour to the embarcadere of the hospital.

Schweitzer's Africa is vastly different from ours. The waterways are its highways. It is an Africa of swamps and primeval forests, it is lacking in our wide horizons, and its skies are mostly leaden. I find it a menacing land, and lying awake at night with a wild tornado raging, with the knowledge that only a few hundred yards divided me from the jungle with its sweet and overvaluing odours of the tropical trees penetrating my nostrils, my thoughts turned to the people who have for centuries inhabited

thus they are prepared to remain there often long periods necessary for them to be really helped. At least one healthy adult member of their family will come along specially to take care of the sick relative. Among them one meets truly noble human beings—the father who has left a good job to care for the sick daughter; the son who has given up a good job with some forester in exchange for the purely token wage which Schweitzer is able to give him in addition to his food and quarters. Sometimes one of his "guardians" as they are called, will decide to dedicate his life to the service of the hospital. *Tu es-tai bon pour ma mere,* he will say, *maintenant je veux te-tre bon pour toi.* Such acts of loyalty happen too among patients who have been cured at the Schweitzer hospital.

It would have simplified many things for Schweitzer had he run his hospital on more conventional European lines. As it is, he chose to live in, primitive African conditions rather than to uproot his patients from their own way of life. In conformity with his belief in gradual change, he provides schooling for the children. He has built the new leper village on a pattern which, he hopes, will serve as a model for improved housing in the Native villages.

Equipped With Up-to-date X-Ray Plant

The diseases which are to be found in those parts are practically all the diseases met with in Europe, plus several of the dread tropical maladies. Primitive as the wards may be, the operating theatre, the sterilising and X-Ray equipment are very up-to-date. Dr. Percy, the chief surgeon, is a man of many parts, and he recently spent seven months in the Phillips X-Ray Plant works in Holland so as to be able to do any repair work which might become necessary on the X-Ray machines in Lambarene. Although there is no electricity in other parts of the hospital there is a generator for the theatre, and often, in the dead of night, one will hear it start up and know that a dug-out has deposited a sick patient and that one of the hard-worked doctors and one or another of the noble women nurses, will have been awakened for an emergency operation. If ever a definition of dedication were sought it could be found there watching the nurses at the Schweitzer hospital going tirelessly about their incredibly hard work. Life at the Schweitzer hospital is tripped to its essentials and it

is strange to notice how quickly one learns to do without the externals—the electric light, the running water, the telephone, the motor car, the newspaper, and the shops. Each time, after the first few days at Lambarene, I have the impression that nothing outside Lambarene really exists.

Found Difficult To Understand

The rooms have only two walls, both ends being covered only by wire netting so as to allow whatever air there is to circulate. At night, seated at the long dining table, where all the faces are softened by the gentle light of the oil lamp, where before each meal the doctor bows his head and says grace in a quiet voice: *"Benedisons Dieu car il est bon et sa misericorde dure eternellement,"* where after the meal, he goes to the old cracked piano and plays a hymn which all join in singing and then returns to the table and reads a chapter from the Gospels, ending with the French version of "Our Father who art in Heaven," I have experienced a sense of well-being which I found difficult to understand. I concluded that it was the result of the ordered purposeful life regulated by the will and organising ability of the "grand doctor." It was good to be able to surrender the burden of too much free will for a while, and knowing as one did that the basis for everything was the concept of reverence for life, there was no danger attached to laying down that load.

Schweitzer himself has said that no-one really knows him who has not known him in Africa, and it has been my experience that the saint in Europe becomes a driving man in Africa, and that he drives himself hardest of all. He is too busy fighting pain and African lethargy to be saintly. His light is always the last to go out at night, but not later than six each morning he will be busy mending boats down at the river.

Each night he plays his piano with organ pedals. When he has been doing heavy manual work, he plays the same piece over and over again, trying that way to loosen the poor fingers which have been hardened by too much hard work. But it never takes long for those hands to become supple again, and then the music of Bach—played as only a great master can play—will resound triumphantly in the African night.

Albert Schweitzer has been honoured as perhaps no other

man has ever been honoured in his lifetime. He holds innumerable honorary degrees; he was offered, and refused, the rectorship of St. Andrew in succession to General Smuts; he was awarded the Nobel Peace Prize, and is the recipient of the highest personal honour which the Queen of England can bestow—the Order of Merit.

Deep Humanity

This man of the mighty intellect and the extensive learning, has one trait which predominates over all others, his deep humanity. It is that quality, above all others, which has kept him for over forty years—fighting against a thousand odds in one of the loneliest and unhealthiest part of the world.

Schweitzer feels that the great interest which has centred around this hospital and around his person, has tended to detract from the one thing which he feels he has to leave for posterity—his thought. He wrote in a recent letter: "I am a man who has ideas to give—ideas with which people could occupy themselves and perhaps gain something. He who has ideas to give should have stillness around him."

Answer To Quest For Meaning Of Life

He asks that it be always remembered that his hospital is but the living symbol of those ideas which Schweitzer believes could give an answer to the quest for the meaning of life.

As far back as 1909, he set himself to study both Eastern and Western philosophy in an effort to try and find the essential thought which would provide the clue to the meaning and purpose of existence. Always, as I have said, he concerned himself with ethics which is the fundamental problem for man—how he ought to live, how he realises his place and purpose in the universe, and his union with the Infinite Being. Schweitzer's studies led him to the conclusion that the perfect "weltanschauung" is of necessity mysticism. He unreservedly asserts that we can never hope to explain the universe, the world, in which are manifested such mysterious inexplicable contradictions. But, he believes, that each one of us becomes a thinking being in the full sense of the word "thinking"—which involves heart as well as head, we cannot fail to get into relationship with the eternal. Thinking carried far enough always reaches a point where mysticism begins.

Basic Principles Of His Philosophy

The basic principle of Schweitzer's philosophy is, that if we think about life at all, we arrive at one indisputable conclusion that in ourselves, and in all that has life, there is a will to live: that there is a universal shrinking from annihilation and from the depreciated will to live which is pain, as there is a universal desire for the enhanced will to live, which is joy.

Whereas other western philosophers have shut out animals from their scheme of life, Schweitzer maintains that every life is the manifestation of the one, infinite, inscrutable, universal will, and that our guiding principle not only towards human beings but towards everything which has life should be reverence for life.

It was while in a dugout on Oguewe River that it all became clear to him. He writes about it as follows: "I am Life that wills to live in the midst of life that wills to live. It is true that the life I see about me presents the dreadful spectacle of life struggling for its own existence at the expense of other life...and yet, within me, and in spite of all this, there is this mysterious urge to enter into life, to save life, to enhance its value." It was then that there flashed upon his mind the phrase 'reverence for life'—a simple phrase, but one which, for Schweitzer, meant the end of the search.

Reverence for life pretends to no knowledge of the world or what the world may mean. Its essence—according to Schweitzer is—the ethic of Jesus, brought to philosophical expression, extended into cosmic form, and conceived of as an intellectual necessity. The will to live which has attained to knowledge, he says, is therefore seized with a deep pity for all creatures, and, what is called in ordinary ethics, love, is according to Schweitzer, pity.

It is in the pursuit of his ideal that the significance of Schweitzer lies. Without doubt all that he has achieved for art, science and religion, is interesting and valuable. But more enduring and more valuable than all this is what he has accomplished by the force of his ethical will.

His meditations on ethical mysticism, which go to make up the concluding chapters of his 'Civilization and Ethics' must without qualifications, be reckoned among the profoundest reflections in the whole history of thought

(Continued on page 503)

THE INTERNATIONAL PRINTING PRESS

THE 'INDIAN OPINION' AND BOOK DEPARTMENT

TRADING AND PROFIT AND LOSS ACCOUNTS FOR 12 MONTHS ENDED 31st DECEMBER, 1954

	Books	'Indian Opinion'	Total		Books	'Indian Opinion'	Total
TO STOCK 1/1/54	455	0 0	185 10 0	640	0 0	2312	5 0
" PURCHASES	147	19 4	1112 7 2	1260	6 6	806	5 3
" WAGES			1372 4 8	1372	4 8	101	15 9
	602	19 4	2670 1 10	3273	1 2		
" GROSS PROFIT	43	12 4	354 8 6	398	0 10		
c/d	£646	11 8	£3024 10 4	£3671	2 0	£646	11 8
TO INSURANCE (CAR)			26 0 9	BY GROSS PROFIT b/d			398 0 10
" TELEPHONES			66 0 11	" PROCEEDS "GOLDEN			
" COMMISSIONS			19 4 0	" JUBILEE"		26	3 2
" UNEMPLOYMENT INSURANCE			56 10 2	" NETT LOSS		893	5 4
" POSTAGE & STAMPS			440 2 8	c/d to Consolidated			
" LICENCES			15 0 0	Income & Expenses A/C			
" CAR EXPENSES			318 7 11				
" BANK CHARGES			57 6 9				
" GENERAL EXPENSES			164 0 0				
" STATIONERY			13 6 11				
" SECRETARIAL FEES			36 0 0				
" DEPRECIATION			105 0 3				
CAR	58	3 6					
Machinery & Plant	47	5 7					
			£1317 9 4				£1317 9 4

PHOENIX SETTLEMENT

INCOME AND EXPENDITURE ACCOUNT FOR TWELVE MONTHS ENDED 31st DECEMBER, 1954

TO INSURANCE (LORRY)	52	13 2	BY RENTS	19	0 0
" CARTAGE	26	1 5	" FARM PRODUCE SALES	781	11 7
" LICENCES	14	0 0	" NETT LOSS	346	0 5
" LORRY EXPENSES	318	7 10	c/d to Consolidated		
" SETTLEMENT MAIN-			Income & Expen A/C		
TENANCE	139	8 0			
" DEPRECIATION (LORRY)	38	5 0			
" FARM WAGES	557	16 7			
	£1146	12 0			£1146 12 0

CONSOLIDATE INCOME AND EXPENDITURE ACCOUNT
FOR TWELVE MONTHS ENDED 31st DECEMBER 1954

TO LOSS -INTERNATIONAL PRINTING PRESS	893	5 4	BY GENERAL DONATIONS	2160	1 6
" LOSS -PHOENIX SETTLEMENT	346	0 5			
" HOUSEHOLD & VISITORS' GENERAL					
ENTERTAINMENT EXPENSES	637	13 1			
" NETT INCOME	283	2 8			
	£2160	1 6			£2160 1 6

HIND SWARAJ OR
INDIAN HOME RULE

By Gandhiji

Gandhiji says regarding it.

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate.....It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an Introductory essay by Mahadev Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Seven Months With Mahatma Gandhi

Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22

By Krishnadas

Abridged and edited by Richard D. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: "I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with.....The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals."

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal

CONSOLIDATED BALANCE SHEET
PHOENIX SETTLEMENT AND THE INTERNATIONAL PRINTING PRESS
AS AT 31st DECEMBER, 1954

LIABILITIES		ASSETS	
SUNDRY CREDITORS	3339 13 1	CASH IN HAND	46 17 0
Subscriptions & Advertisements		CASH AT BANK	569 10 7
prepaid	606 3 1	SUNDRY DEBTORS	2111 5 9
Sundries	2792 10 0	Subscribers	1409 3 6
M. K. GANDHI MEMORIAL FUND	2355 10 6	Advertisers	269 10 4
KASTURBA GANDHI MEMORIAL FUND	9947 16 2	Natal Sugar Estates	432 11 11
Balance at 1/1/54	6627 13 7	STOCK-ON-HAND	552 11 9
Donations and Grants Received	3320 2 7	Paper	101 15 1
GENERAL BUILDING FUND		Books	450 16 8
(ACCUMULATED)	2853 12 2	DEPOSIT - POST MASTER	5 0 0
INCOME & EXPENDITURE		FURNITURE AND FITTINGS	224 12 11
APPROPRIATION A/C	1000 1 1	Balance at 1/1/54	193 17 11
Balance as at 1/1/54	716 18 5	Additions	30 15 0
ADD: NETT INCOME	283 2 8	MOTGR CAR (Depreciated value)	522 12 11
		MOTOR LORRY (Depreciated value)	344 5 0
		PLANT AND MACHINERY (Depreciated value)	425 11 6
		FARM IMPLEMENTS	32 10 0
		LIVESTOCK	107 0 0
		Balance at 1 1 54	97 0 0
		Additions	10 0 0
		LAND AND BUILDINGS	14613 15 7
		Land v. lue	1000 0 0
		Buildings	3946 18 "
			4946 18 9
		KASTURBA SCHOOL	
		BUILDING	
		At 1/1/54	5742 9 10
		Additions	3176 16 4
			8919 6 2
		SCHOOL FURNITURE	
		AND FIXTURES	
		At 1/1/54	422 10 8
		Additions	325 0 0
			747 10 8
	<u>£19,555 13 0</u>		<u>£19,555 13 0</u>

Certified that the attached Trading and Profit and Loss Account, the Income and Expenditure Account and the Consolidated Income and Expenditure Account are a true extract of the transactions as recorded in the Books of Accounts, and the above Consolidated Balance Sheet reflects truly the position of the Phoenix Settlement to the best of my knowledge and belief, and on explanations and information submitted to me.

E. DINSHAW, Book-keeper.

INTER-RACIAL DEBATING SOCIETY FORMED

 A meeting of representatives of various interested bodies held at the Durban International Club under the Chairmanship of Mr. Ian Allen, it was decided to form an inter-racial debating society to be known as the Durban International Parliamentary Debating Society.

The objects of the society are to provide a debating forum enabling all races to follow the art and practice of public-speaking over a wide range of subjects on the lines of established parliamentary procedure.

The following interim committee was elected to draft a suitable constitution and rules for debate: Roland W. Morris, Richard F. Robinow, K. Sutler-Gore, J. N. Reddy, D. Behari and E. G. Njisane.

The committee will present its draft constitution and rules for debate to a general inaugural meeting to be held at the International Club on Tuesday, 15th November at 8 p.m. All those interested are invited to attend and to bring their friends, or to contact Mr. Morris at P.O. Box 2239, Durban or by phoning 29243 or 62109 during business hours.

HAJEE SULIMAN EBRAHIM CHARITABLE TRUST

 THE Board of the Hajee Suliman Ebrahim Charitable Trust of Pretoria have decided to make available scholarships, in the first instance at the Medical School of the Witwatersrand University, to four Indian students.

The scholarships will include cost of tuition, books and instruments for the M.B., Ch.B. course, conditional on satisfactory progress being maintained by the students from year to year.

Prospective candidates are requested to make their applications to the Secretary of the Trust, P.O. Box, 709, Pretoria.

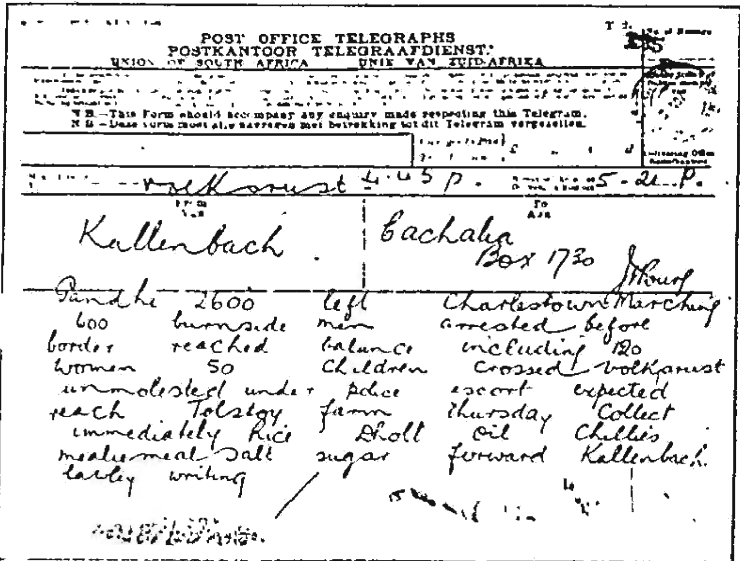
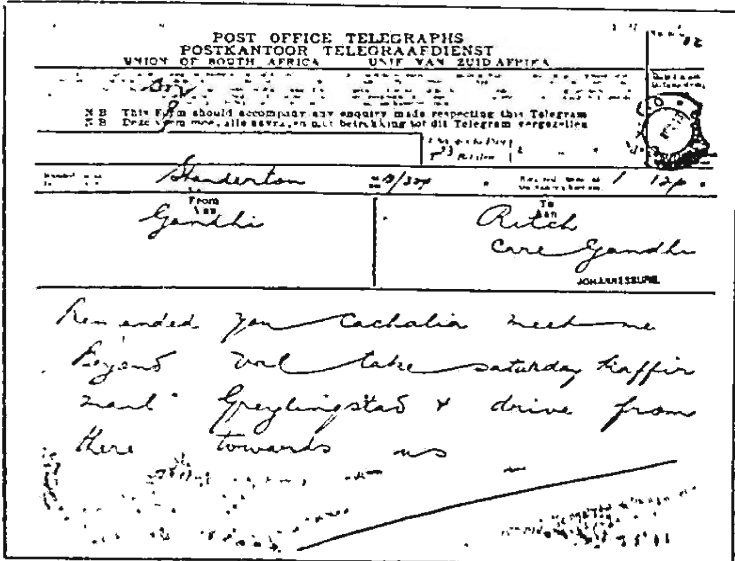
In the first instance prospective candidates are advised to make the necessary application for admission direct to the Assistant Registrar, Medical School, Hospital Hill, Johannesburg before the 15th December next.

Reminiscence Of Campaign Against Inhuman £3 Tax

ગાંધીજીની સરદારી નીચેની સત્યાગ્રહની ઐતિહાસિક લડતનું સાંભારણું

REMINISCENCE of Historic Passive Resistance campaign of 1913 against the inhuman Tax of £3 imposed on Indian labourers who wished to live as free Indians. The tax applied to males over the age of 16 and females over the age of 13. The Government promised the Rt. Hon Mr. Gokhale who had come to study the Indian problem in South Africa in 1910, that the Tax would be abolished but did not keep its promise. This was taken as an insult to India and ten thousand men and women working on the sugar estates and in the Collieries went on strike. The strikers marched under the leadership of Mahatma Gandhi from Newcastle into the Transvaal to reach their proposed destination to the Tolstoy Farm 21 miles from Johannesburg on the Vereeniging line. Mahatma Gandhi was arrested at Standerton and brought back to Volksrust, for trial. The leadership was then taken by the late Mr. H. Kallenbach a well-known architect and a close associate of Mahatma Gandhi who too was arrested and was replaced by Mr. H. S. L. Polak, another lieutenant of Mahatma Gandhi, he too was arrested and he was replaced by Miss S. Schlessin, Mahatma Gandhi's secretary at the time. The rest of the story is told in these telegrams:

જે હોદીએ ગીરમીટમાંથી મુકત થઈ સ્વતંત્ર જીવન ગુજારવા માંગતા હોય તેઓની ૧૩ વર્ષની ઉંપરની સ્ત્રી અને ૧૬ વર્ષની ઉંપરના પુરુષપર નાખવામાં આવેલા પા. ડો. આમાતુકર ૧૯૧૦માં નામદાર ગોખલે આ દેશના હોદી સલાહને અભ્યાસ કરવા આવેલા તે વખતે સરકારે નાખુદ કરવાનું વચન આપેલું પરંતુ એ વચનને સરકારે ભંગ કર્યો હતો. સરકારના આ પખલાને હોદીનું અપમાન થયેલું અણુવામાં આવ્યું હતું અને તેની સામેના વિરોધ દાખલ ૧૯૧૩માં શુબર ફેક્ટરીઓમાં અને ફેબ્રુઆરીમાં નોડરોમાં નોકરી કરનારા દસ હાજર હોદીઓએ હડતાળ પાડી હતી અને ન્યુકાસલથી ગાંધીજીની સરદારી હેઠળ ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થયા હતા તેઓએ, જેહાનીસબર્ગથી ૨૧ માઈલ દૂરીનીખનના રસ્તેપર આવેલાં ટોલ્સ્ટોય ફાર્મમાં પહોંચવાની ઉમેદ રાખી હતી. રસ્તે આંધીજીને પકડવામાં આવ્યા હતા અને મુકદ્દમાં માટે ફાઇલસરસ્ટ લઈ જવામાં આવ્યા હતા તેમની જગ્યા મરહુમ મી. એચ. ફેલનમેકે લીધી હતી. મી. ફેલનમેકે એક બાધીતા આરખીટકેટ હતા અને ગાંધીજીની સત્યાગ્રહની લડત વખતે પોતાનું સર્વસ્વ અર્પણ કરી દીધું હતું. અને જેલ પશુ ગયા હતા તેમના પછી હડતાળીયાઓની સરદારી મી. એચ. એસ. એલ. પોલાકે લીધી હતી મી. પોલાકે ગાંધીજીના ખીન્ન લેફ્ટેનન્ટ હતા. અને તે પશુ પકડાઈ ગયા પછી ગાંધીજીના એ વખતના સેક્રટરી મીસ સ્ત્રેચીને સરદારી લીધી હતી. આ તારો એ વખતના એ અને લડતની કહાણી કહેનારા છે.

DURBAN INDIAN GIRLS' HIGH SCHOOL SILVER JUBILEE CELEBRATIONS

THE Durban Indian Girls High School celebrated its 25th anniversary on Saturday, October 29. The weather was threatening in the morning for any function to be held in the open grounds and such a function as this could not be held indoors unless there was a suitable Hall, which the school was sorely in need of but did not yet possess. During the afternoon, just when the function was due to be held, however, the weather turned out to excellent. There was a large crowd of Europeans and parents of the children attending the school, Miss M. Dorey, principal of the school, introduced the prominent members of the school

staff and the honoured guests, among whom were Miss Guy, former principal of the school, Mrs. A. D. Lazarus, the first pupil to acquire a Matriculation certificate, Miss E. Hammond, the oldest teacher, who is still teaching and Mrs B. Macintosh. Miss B. Odell and Miss Perins, who are also still teaching. Dr. Mckonkey, Director of Education then formally introduced Mr. Wilks who was to perform the opening of the function. Mr. Wilks is a member of the Provincial Executive and is closely connected with educational matters. Mr. Wilks paid a high tribute to the Indian community for their great contribution towards

the education of their children and the principal and staff of the school on the wonderful progress the school had made. Mr. Wilks said that real education was not in learning text books but in building one's character. The main part of the afternoon's programme was the show in tableau form the progress made by the Indian community in the last twenty-five years. The programme was most interesting and artistic. At the end of the programme the guests were served with tea.

Mahatma Gandhi Memorial Fund

We wish to thank an anonymous donor for the donation of £3-2-0 towards the Mahatma Gandhi Memorial Fund.

**Bursary Award By University
Indian Students Bursary Committee**

Applications are invited from non-European students for a bursary in the under-mentioned faculties:—

Faculty of Arts: B.A. (Social Science) —tenable at the University of the Witwatersrand.

Faculty of Arts: B.A.—tenable at the Fort Hare University.

The value of the bursary is one hundred and fifty pounds (£150) per annum and is sufficient to cover the cost of tuition fees and board and lodging expenses for the academic year.

Further details will be supplied on application.

All applications must be lodged with the Secretary not later than 15th December, 1955.

**The Honorary Secretary,
U.I.S.B.C.,
10 Nineteenth Street,
Vrededorp, Johannesburg.**

Applications received after the prescribed date cannot be considered.

GOVERNMENT OF INDIA CULTURAL SCHOLARSHIPS FOR STUDENTS OF S.A.

THE Government of India have decided to continue their scheme for cultural scholarships for Africans and other non-Indians as well as for students of Indian origin domiciled in Asian and African countries.

It is proposed to award one scholarship each to an African student and a Coloured student of South Africa. Four scholarships have been allotted to students of Indian origin domiciled in South Africa.

The selected scholar will be paid a stipend of Rs. 200/- per month in addition to other concessions like free tuition and exemption from examination fees. This amount is considered enough to cover the expenses of a scholar in respect of miscellaneous fees, board and lodging.

The scholarships are tenable for the full courses of study for which a scholar is selected. Expenses of journey to and from India after completion of studies will have to be borne by the selected candidates who will be required to join the Universities of India in June/July, 1956. Candidates who have passed the Matriculation certificate examination are eligible for these scholarships. Preference will be given to those eligible for post-graduate courses.

The last date for the receipt of applications on the prescribed form is November 25, 1955 and these are to be sent to the office of the Commissioner for the Government of India in British East Africa, P.O. Box 2274, Nairobi.

Further details and prescribed application forms may be obtained from that office.

Albert Schweitzer— His Work In Africa (Continued from page 499)

Like all artistic expressions, the phrase 'reverence for life' says less than it suggests. Schweitzer's whole life has been its noblest witness, and what has come out of his life and thought is the sort of inspiration which can animate generations.

His life is the enduring proof that, although man has no jurisdiction over the fact of his existence, he can hold supreme command over the meaning of existence for him.

Where 'Indian Opinion' Diwali Special Number Is Obtainable

- Dhanjee Fruiterers,
192 Grey Street;
- Patel's Vegetarian Refreshment Room, 202 Grey Street;
- Sun Brand Tobacco Works,
191 Grey Street;
- Roopchand Bros.,
85 Victoria Street;
- N. V. Patel, 139 Brook Street;
- Goodwill Lounge,
38 Victoria Street;
- Peter's Lounge,
125(a) Grey Street.

CONTENTS

Editorial—Diwali	481
Notes And News,	482
Our Special Number	482
Living In A Revolution —Julius Lewin	484
The Liberal Party And The A.N.C.—C. W. M. Gell	485
What Can The Future Of A Country Be	487
The Power Of Words —Cyril Bibby	488
Albert Schweitzer—His Work In Africa —Mrs. Clara Urquhart	489
Technical Day Students To Get Free Education	491
Responsibility —Charles Farrar	491
Peril Of Peace —Esme Wynne-Tyson	423
Bans Imposed On Dr. Conco And Others	493
"Myafrica College"	495
N.I.C. Statement On Group Areas Act	495
India Letter	496
Indians Not Alone The Nightmare of Nationalists	497
Inter-Racial Debating Society Formed	501
Reminiscence Of Campaign Against Inhuman £3 Tax	502
Durban Indian Girls High' School Silver Jubilee Celebrations	502
Government Of India Cultural Scholarships For Students Of S.A.	503
Cultural Aspects Of Hindu- Muslim Unity —Prof. Hadi Hasan	504

Diwali & New Year Greetings

The Directors of
**DURBAN ELECTRIC MINERAL
WATER WORKS (PTY.) LTD.**

17-19 MAY STREET, DURBAN
AND

**S.A. SWEET MANUFACTURING
CO. (PTY.) LTD.**

503 UMGANI ROAD, DURBAN

wish all clients and friends
A HAPPY DIWALI

Mr. & Mrs. ANGATH RAMGULAM

of
NATAL FURNITURE PRODUCTS

62 Balfour Road, Jacobs, Durban

extend to all their friends and clients a
HAPPY AND JOYOUS DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Mr. JAY MAGHRAJH

Real Estate & Insurance Agent.

Agent: Johannesburg Building Society

wish all friends and clients A HAPPY DIWALI

25 Baker Street, - - - - - Durban

The Proprietors of
SEEBRAN FURNITURE FACTORY
(now Trading at 62 Bellair Road, Mayville)

and
SEEBRAN TRADING CO.
of 62 Bellair Road, Mayville, Durban
extend cordial greeting for a HAPPY DIWALI to all friends

D. DOORGHIA

General Dealer

of 152 Sirdar Road, Clairwood

wishes all clients and friends
A VERY HAPPY DIWALI

The name describes it exactly...
Sunbeam is tinned Sunshine!
Spreads so easily, too. And it
shines...and shines...and shines

For floors and furniture

Cultural Aspects Of Hindu-Muslim Unity

By PROF. HADI HASAN,—MUSLIM UNIVERSITY, ALIGARH

CURIOUSLY one of the most authoritative works on the culture of ancient India and the philosophy, traditions and social life of the Hindus is by a Muslim, namely, Abu Rayhan al-Biruni whose *India* was written about 1031 A.D. on the basis of personal observation and a deep study of Sanskrit works. Al-Biruni has nothing but praise for Hindu scientists "and if Brahmagupta says that the moon is swallowed periodically by Rahu which leads to an eclipse, he did not wish to speak the truth and die the fate of Socrates."

The mystical Persian poet Amir Khusraw (died 1325 A.D.) is the next great figure in the evolution of an Indo-Islamic culture. He has made notable contributions to Hindu music and prides himself on his Indian birth and knowledge of Hindi, and the mystical doctrine of unity which he and the Sufis preached went straight to the hearts of the Hindus. Kabir (died 1492 A.D.) says for example:

I am neither in the temple nor mosque, neither in Kabah nor Kailash.

I am neither ascetic nor libertine nor Hindu nor Muslim. I go neither to Hell nor to Heaven.

The Hindu resorts to the temple; the Musalman goes to the mosque; but Kabir goes to the place where both are one.

Mecca has verily become Kashi and Rama has become Rahim.

This is precisely what Jalalu'd-Din Rumi had said two centuries previously in 1273 A.D.:

I am neither Christian nor Jew nor Gabr nor Muslim nor of Paradise nor of Hell.

For I have put Duality away and belong to the soul of the Beloved.

Similarly Ravidas uses the Persian language and Sufi terminology to show the identity of Hinduism and Islam:

Hari is in all and all is in one Hari. He is one and only two by allusion.

"Oh Allah Ram;" says Dadu, "there is no difference at all between Hindu and Muslim." "Allah is one, the Prophet is one," says Tuka Ram of Maharashtra, born in 1508 A.D., "there is neither I nor Thou"

Sikhism preaches absolute equality of mankind and teaches strict monotheism. And the coins

of Guru Govind bore the Persian inscription: "The pot, sword, victory and conquest has Guru Govind inherited from Guru Nanak"

The process however was not unilateral. When Jami died (died 1942 A.D.) says:

The Mercy of God creates a phenomenon and His Oneness, intolerant of all semblance of multiplicity, destroys it; and so the process goes on and we have a constant succession of similar phenomena

He is essentially explaining a theory postulated by Buddha:

The phenomena are happening in a series. Everywhere we have an assemblage of concomitant conditions making up the appearance of a whole. The moment such an assemblage is formed it is destroyed and is followed by another which comes into being, conditioned by the destruction of the previous assemblage. With the destruction of ignorance, there is a cessation of the following series which is regarded as the state of ultimate extinction of Nirwana.

From this Nirwana comes the Sufi 'Fana' i.e. unconsciousness of unconsciousness; for if the mystic is conscious of unconsciousness, he is not in the condition of unconsciousness.

So much for mysticism. In architecture, the elephant gateway, cupolas and carved details in the fort at Agra owe their inspiration to the Hindu palaces in the citadel at Gwalior. In the *Dwan-i-Khas* (Fatehpur Sikri) are large voluted streets peculiar to the Jain temples of Western India; and in Jodh Bai's palace are carved pillars, balconies, grilles, niches, volutes and "chain and bell" copied from the temple architecture of Gujerat. The decoration of the Taj ranging from the bold scroll-work to the minute flowers on the cenotaph, and the perforated marble screen cut into a grille of graceful volutes is similarly of Hindu origin. Conversely Muslim influence is reflected in the stone structure of the Hindu palaces of Amber, Bikanere, Jodhpur, Orcha and Datia, and also in the vaults and radiating arches of the temple of Bindraban. "Almost every building and even streets, landing places and ghats are in the Hindu Muslim style," says Dr. Tarachand.

Similarly many are the products of the Indo-Mughal School of Painting, wherein the subject-matter is Indian and the technique Persian. Take the illustrations of Rajput princesses given by Coomaraswamy: the Rajputanis are like Persian maidens sitting under the overhanging branches of blossoming trees. The clarity of outline, the emptiness of spaces, the devotion to detail especially ornaments and drapery, the picturesque scenery, the graceful pose—are all Hindu versions of the Persian art. Only the subject matter is Indian; the draughtsmanship, the setting, the colouring is Mughal or Hindu-Muslim

"Mughal rule," says Mr. Mehta, "was sustained by the general will of the people." The presence of Raja Nansingh, Raja Todar Mal, Raja Bir Bal and Tan Sen among his nine court-jewels shows how thoroughly Indo-Mughal was the court of Akbar. And with them Akbar was on the best terms. "If you talk in this fashion," said he to Bir Bal, "what is the difference between you and an illiterate person?" Bir Bal measured with his eyes the distance separating him from the Emperor and said: "Six feet"

To bridge the gulf between the communities, Akbar appeared in the audience-hall with a tika mark on his forehead and a string of jewels round his wrists tied by Brahmins. And under his orders Persian translations were made of the *Ramayana* and *Mahabharata* by Abdul-Qadir Badauni, of the *Lilawati* (Bhaskara's mathematical treatise) by Fayzi and of the *Panchtantra* by Abul-Fazl. Later on Prince Dara Shukuh translated to *Upanishads* "for they contain the whole essence of Pantheism."

The synthesis of Islamic and Indian culture extended also to music. 'Khyal', invented by Sultan Husayn Sharqi of Polpur became an important limb of Hindu music, and 'Dhrupod' engrafted itself on Islamic music. Akbar's musical star was Tan Sen; when he sang the Dipak Raga, the palace went up in flames. Since then, notwithstanding the protection of insurance companies and the Fire Brigade, this inflammable and combustible Raga has remained unsung. Shah Jehan had the singers Jaganath and Dirang Khan weighed in silver; but melody died during the reign of Aurangzeb. "We

shall bury melody," said the dismissed singers who were staging a mock-funeral. "Make the grave deep," said the Emperor, "so that neither voice nor echo may issue from it."

In literature, the impact of Islam enriched the vocabulary of existing languages and produced a new language—Urdu. Two facts are important. Firstly that Urdu is not spoken outside undivided India; secondly that Urdu is not the product only of the Muslim mind. A notable Hindu contributor is Pandit Ratan Nath Sarshar whose *Fisana-i-Azad* with its free and easy style, its delicate touches of humour, its brilliant flashes of wits, its inexhaustible fertility of laughter, is a classic. Other Hindu contributors are Munshi Jawala Parshad Barq and Pandit Brij Narayan Chakbast. Urdu will always be cultivated for its poetry, and verses from Anis and Galib can easily find their way into any anthology of the world's best poems

Death Of Mr. Dale Carnegie

Mr. Dale Carnegie, author of "How to Win Friends and Influence People," which has sold about 4,000,000 copies since it was published in 1936, died in New York on Tuesday, November 1, aged 67.

Mr. Carnegie, who wrote several books on how to make a success of life, was an authority on public speaking. He founded classes in public relations in major United States cities.

He began his career as teacher of public speaking in 1912 when he was 24. In two years the classes became so popular that he was earning about £180 a week.

After his book appeared, his lecture tours attracted large crowds throughout the United States

SEED CATALOGUE

Distin's 1955-56 illustrated descriptive Seed Catalogue. If not in your possession already please write for free copy to Distin's Seeds, Box 2060, Johannesburg.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns. Contact No 213 Macosa House, Second Floor, 17 Cammiesloner Street, Ferreirstown, Johannesburg. Phone 33-1654.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૪૩-૪૪
તા. ૧૮ નવેમ્બર, ૧૯૫૫.
ક્રમ નકલ શી. ૧-૦
દર શુક્રવારે ખંદાર ૫૩ છે.

ઇન્ડિઅન

ઓપિનિઅન

મહાત્મા ગાંધીજીના દર્શન સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

અનુક્રમણીકાને માટે જુઓ પાનું ૪૨૩

“ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર તા. ૧૮ નવેમ્બર, ૧૯૫૫.

દીવાળી

દીવાળી એટલે લંકાપુરી નો રાજા રાવણ, જેને પોતાના તાબા હેઠળના સઘળા લોકોને રાજકીય જ માત્ર સંતોષ નહિ થતાં અયોધ્યાના રાજા-રાજાઓના રાજા-શ્રી રામચંદ્રજીના પ્રિય રાણી સીતાનું હરણ કરવાની દુષ્ટ ઇચ્છા કરી, તેનો શ્રી રામચંદ્રજી ના હસ્તે સંહાર અને રાજ્યાલિપેકને માટે શ્રી. રામચંદ્રજી અયોધ્યામાં પુનરાગમન અને અયોધ્યા નગરીની પ્રજાનો હૃદય બહારનો આનંદ. રાવણનું એ દુષ્ટ કૃત્ય અને દુષ્ટ ઇચ્છા એ તેની પડતી ની નિશાની હતી અને આખરે તેનો સંહાર થયો અને તેની નગરી બળીને ભસ્મ થઈ ગઈ.

અયોધ્યાની પ્રજાને માટે એ અતિ આનંદનો પ્રસંગ હતો. કારણ તેઓના રાજા વિજય પાત્રી તેઓના હૃદયોમાં આનંદનો દીપક પ્રજ્વલિત કરવા પાછા આવી રહ્યા હતા. અયોધ્યાની પ્રજાને માટે એ ખરેખર વિજયનો દિવસ હતો અને અર્પૂર્વે રોષનીથી તે ઉજવવાનો તેઓને પૂર્ણ અધિકાર હતો.

શ્રી રામચંદ્રની આ કથામાં કથું સત્ય હોય યા ન હોય, કદાચ કવીની કદવના પણ હોય, છતાં એજ ઘટનાઓનું પુનરાવર્તન આપણા પોતાના વખતમાં થઈ રહેલું આપણે નિહાળી રહ્યા છીએ અને તેથી જેટલું

સત્ય સૂચ્ય, ચંદ્ર અને તારાઓ, જેની હસ્તીનો કોઈથી ઇનકાર કરી શકાય તેમ નથી, તેમાં રહેલું છે તેટલુંજ શ્રી રામચંદ્રની કથામાં રહેલું છે એમ માન્યા વિના નહિજ ચાલે.

પરંતુ આપણે કયા અધિકારથી એ મહાન પ્રસંગ ઉજવી રહ્યા છીએ? એ અધિકારનો દાવો આપણે ત્યારેજ કરી શકીએ જો શ્રી રામચંદ્રજીને અનિષ્ટ બળે પર વિજય પ્રાપ્ત કરવાને રહેવાં પડેલાં અસ્સિમ સંકટોને વિષે આપણે જાગૃત હોઈએ અને આ મહાન પ્રસંગને માત્ર યાંત્રિક રીતે નહિ ઉજવતાં તેનું રહસ્ય સમજીને ઉજવીએ અને ઇશ્વરની સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા કરીએ કે આપણે પણ એજ માર્ગે વિચરીશું અને આપણી સમક્ષ જે અનિષ્ટ તત્વ આવી પડેલું છે તેનો નાશ કરવાની આપણને શક્તિ મળે એવા આશિર્વાદને માટે ઇશ્વરને આપણે યાચના કરીએ.

સીતા આઝાદીનું પ્રતીક

સીતા એટલે માનવીની સ્વતંત્રતા, જેને આપણી વચ્ચે રહેલા રાવણોએ લુપ્તી લીધી છે અને તેનો સામનો કરવાનું આપણામાં સામર્થ્ય નથી.

આપણે માત્ર આપણા આ દેશમાં વર્તી રહેલાં અનિષ્ટોનું જ રડવાનું નથી. આપણી આસપાસ નજર કીરીશું તો માલુમ પડશે કે દુનીયાબરમાં અનિષ્ટ

તત્વો સારાં તત્વોપર વર્ચસ્વ ધરાવી રહ્યાં છે. આપણે તે અમેરીકા જેવા દુનીયામાં સૌથી સમૃદ્ધ દેશમાં જોઈ રહ્યા છીએ; ઇંગ્લાંડમાં અને ઓછા વધતા પ્રમાણમાં લગભગ સર્વત્ર જોઈ રહ્યા છીએ.

હિટલર જ્યારે જર્મનીમાં ત્રાસ પ્રવર્તાવી રહ્યો હતો ત્યારે દુનીયા હજુ ઘોરનિદ્રામાં પડી હતી. આજે જ્યારે આપણા આ દેશમાં એજ વસ્તુસ્થિતિ પ્રવર્તી રહી છે ત્યારે દુનીયા જાગૃત છે પરંતુ ઘટતાં પગલાં લેવાની તેનામાં તાકાત નથી. તે સમજવા લાગી છે કે તેનાં પોતાનાજ હાથ સાફ નથી. એટલેજ આપણે જોયું કે ધીટનની લેબર પાર્ટી દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર તરફથી થઈ રહેલા જુલમ સામે પોકાર કરવામાં મંદ પડી ગઈ છે. એજ મંદતા આપણે ઇંગ્લાંડમાં, અમેરીકામાં, અને વિશ્વ સંસ્થા યુનાઇટેડ નેશન્સમાં પણ ત્યાંથી આવતા બળરોપરથી જોઈ રહ્યા છીએ.

સરકાર નહિ પણ આપણે દાષિત

આ સઘળું જોતાં અંધે નમ્ર પણ એજ નિષ્ક્રિયપર આવી શકીએ છીએ કે દોષ આ દેશની સરકાર, જેની સામે આપણે બાબાળા કાઢી રહ્યા છીએ તેનો એકલીનોજ નથી પરંતુ આપણા પોતાનો છે. ઇશ્વરના કાયદાનો ભંગ કરવાનું પાપ જો દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકારે પોતાના દુષ્કૃત્યોથી કરેલું હોય તો આપણે કેવળ સ્વાર્થના કારણે, એ પાપ છે, એ વસ્તુ સમજવા છતાં તેને શરણ થઈને એવડા પાપી બન્યા છીએ. અને જે મનુષ્ય અને ઇશ્વર સામે સમજતાં છતાં પાપ કરે છે, જેમ આપણી નપુંસકતાથી આપણે કરી રહ્યા છીએ, એ ત્રેવડા પાપી બને છે. અને નપુંસકતાનું પાપ એ ચોથું અક્ષય પાપ છે.

કુદરતનો કોપ

આજુ વર્ષ દરમીયાન આપણે દુનીયાના અનેક ભાગોમાં ભયંકર વિમાની અકસ્માતો, આગો, રેલો, અનાવૃષ્ટિ અને માનવની માનવ પ્રત્યેની અમાનુષિતાના અનેક દાખલા નજરે નજરે જોયા છે અને બનેલા સાંભળ્યા છે. આ સઘળા કુદરતી કોપની પાછળ અર્થ શું રહ્યો છે? અર્થ વગરનો તો એ નથીજ. આપણને એ ગંભીરપણે યાદ આપે છે કે એક સૌથી પરશક્તિ રહેલી છે કે જેના હાથમાં આખી સૃષ્ટિનું રાજ્ય રહેલું છે અને તેથી માણસે પોતાના બળને વિષે ગર્વિષ્ટ બની જવાનું નથી. એ મહાન શક્તિની આગળ તેની કીંમત એક ઘાસના તણબલાં જેટલી છે. આથી તેણે ધૂળ સમાન નમ્ર બની ઇશ્વરના કાયદાને તાબે થઈ રહેવાનું છે. દીવાળીના ઉત્સવને આપણે આ દ્રષ્ટિથી નિહાળવાનો અને તેનો વિચાર કરવાનો છે.

હીંદમાં અને અન્ય સ્થળોમાં જ્યારે લાખો લોકો ઘરબાર વિનાના થઈ પડેલા છે અને પોતાના કુટુંબીજનોથી સદાને માટે છુટા પડી ગયેલા છે તેવે વખતે આજે કેનું હૈયું હરખાતું અને શાંતી અનુભવતું હશે? માનવજાતીપર જ્યારે અધિકારનું ઘોર કાળું વાદલ છવાઈ ગયું છે ત્યારે કેના હૈયાને શાંતી હોઈ શકે?

અયોધ્યા નગરીની બાહ્યરોશની એ નગરજનોની અંતરની રોશનીનું પ્રતિબિંબ હતું. આપણા અંતરમાં એ રોશની નથી. તેને બદલે લોકોના હૃદયોમાં ચીંતાની આગ સળગી રહી છે. જો ન સળગતી હોય તો માનવતાની એટલી ખાત્રીજ ગણાય.

તેમ છતાં પણ આપણે જાણીએ છીએ કે લોકો આનંદ તો

મહાભુવાનાજ, રોશની પણ થવાનીજ, ફટાકડા પણ કુટવા નાજ. અને ખાનપાન પણ થવા નાજ. કારણ માણસ પોતાના ગાફેલપણમાં ઇશ્વરના આદેશ અનુસાર ખીબને માટે નથી જીવતો પરંતુ પોતાની ભતને માટેજ જીવે છે. તેમ છતાં આપણે એટલું યાદ રાખવાનું છે કે એ સઘળા ભોગોને આપણને ને નિરો નહિ ચઢે અને ઇશ્વરને ન જીવીએ પરંતુ વધુ ઉચ્ચપણે ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરીએ કે આપણી ઘોર નિદ્રામાંથી તે આપણને ભગૃત કરે અને સત્ય ને માર્ગે આપણને દોરે પ્રાર્થના નો અર્થ એ નથી કે મહોડે ઇશ્વરના નામનો જપ જપવો પરંતુ ખરે કર્તવ્ય કરવું એ છે, અને તે એ કે, નિરાધારોને ખનતી વ્યવહાર મદદ આપવી.

આશાના ચિન્હો

વસ્તુ સ્થિતિનું આ ચિત્ર ભે કે અમે કાળું ચીતરેલું છે છતાં તેની ટેટલીક ઉજળી ખાલુઓને આપણે અવગણી નહિ શકીએ. ભલે બહુ થોડી હોય છતાં તે વધાર ઉજળવળ ભાવિ ની આશા આપનારાં છે. હીંદ પર છવાઈ રહેલાં ઘોર અધકારમાં આજે જગત પર એક મહાન આત્મા છે કે જે જબરદસ્ત સામા-

જીક ક્રાંતિ કરી રહેલ છે. નહિ કે હિંસાની ધમકીઓ કે હીંસક કૃત્યો વડે, પરંતુ કેવળ પ્રેમ અને એહીંસક શક્તિ વડે તે જમીનદારોને લોખો એકર જમીન ભૂમીહીનોને દાન કરી દેવાને સફળતાથી પ્રેરી રહ્યો છે અને આજે હવે તેઓને પોતાની સંપત્તિનું પણ દાન કરવા પ્રેરી રહ્યો છે. એ આત્મા છે શ્રી. વિનોબા ભાવે.

વળી દક્ષિણ આફ્રિકામાં જ્યાં વર્તમાન તંત્ર નીચે આ દેશનું ભાવિ ઘણુંજ નિરાશાજનક ભાસી રહ્યું છે ત્યાં પણ ખ્રિસ્તી ચર્ચો માં ધીમી પરંતુ ચાકસ ભગૃતી આવી રહેલી હોવાના ચિન્હો નજરે પડી રહ્યાં છે. સરકારના અન્યાયોની સામે તેઓ પોતાનો અવાજ સંભળાવી રહ્યાં છે. એ આશાના ચિન્હો છે. એ દૈવી પ્રકાશ સદા વૃદ્ધિ પામે, આપણા માર્ગને પ્રકાશિત કરે અને જેમ ના હાથમાં આ દેશનું તંત્ર ચુકવાતું ઇશ્વરે ઉચિત ધાયું છે, તેઓના હૃદયો કેમળ બનાવે અને એ રીતે આ દેશમાંજ નહિ પરંતુ જગતભરના મનવી ઓને સુખ, શાંતી અને આબાદી આપે એજ આ શુભ પ્રયત્ને અમારી હાર્દિક પ્રાર્થના.

થી તેમને બોલાવી લેવામાં આવ્યા છે. એ સંબંધમાં ઇંગ્લાંડથી તેમના ચર્ચના વડા પાદરી તરફથી ખુલાસો બહાર પડ્યો છે કે એ અનુમાનોમાં કશું વચ્છુદ નથી. તેમના ચર્ચને કાંધર હડફસટનના અહીંના કાર્યથી ધણે સંતોષ થયો છે. પરંતુ ચર્ચની એવી પ્રથાજ છે કે જે કાર્યને માટે તેમને બોલાવવામાં આવ્યા છે તે કાર્ય તેને માટે લાપકાત ધરાવનાર માણસનેજ સોંપવામાં આવે. અને આ દેશમાં તેમના અનુભવના કારણે કાંધર હડફસટન ને તેને માટે લાપક મથુનામાં આવ્યા છે. એ સાવાય તેમને બોલાવી લેવા માં ખીબે કરો હેવું નથી.

મી. એડલાય સ્ટીવનસને

૬. આની કરેલી ટીકા

મી. એડલાય સ્ટીવનસને, જેમણે ૧૯૨૨માં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના પ્રસીડન્ટ ના પદની ઉમેદવારી કરી હતી, તેમણે ત્યાંના 'યુક' પત્રમાં એક લેખ લખી જ્યાંથી હતું કે આજે દક્ષિણ આફ્રિકા સિવાય આખી નેટીવ વસતીને સંતોષવા ને કંઈને કંઈ મધ રહ્યું છે. એજ પત્રમાં ભણીતા લેખક મી. જોન મંચરે પણ એજ બાબત પર લેખ લખેલો છે. "દુનીયાનો સૌથી ભણકી ઉદારો ખંડ" એ મજાળાંથી એ પત્રે એક ખાસ અંક બહાર પાડ્યો છે તેમાં આ લેખો લખાયા છે.

મી. સ્ટીવનસને આફ્રિકાના સંસ્થાન વાદીઓને સલાહ આપી છે કે તેઓ એ વધારે સમજદાર નીતી અપ્ત્યાર કરવી જોઈએ અને આફ્રિકાને સાથે વધારે સહકારીતાથી વર્તવું જોઈએ.

એ વર્ષે મી. સ્ટીવનસને આફ્રિકા ખંડની ખુલાકાત લીધી હતી ત્યારે તેમણે કહ્યું હતું કે, કેનીયા, સધર્ન રોડેસીયા અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં જ્યાં જ્યાં ગોટી ગોટી વસતી છે, ત્યાં યુરોપીયનો માટે ખાસ રાખવામાં આવેલી સારી જમીનો પર નેટીવો ટાંપીને જોઇ રહ્યા છે. જમીનની માલીકી અને ઉપયોગ એ હાલ એ ભોગોને ઉછળતો પ્રશ્ન છે.

એપાર્ટહેડપર ટીકા કરતાં મી. સ્ટીવનસને જ્યાંથી હતું કે, આખી દુનીયા જ્યારે સવેને ઉભટી દીરાએ જઈ રહી છે ત્યારે દક્ષિણ આફ્રિકા એક આખી પ્રજાની પ્રજાતી રોકી રાખવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યું છે એ યોગ્ય નહિ મથાય તેમણે દક્ષિણ આફ્રિકાને એપાર્ટહેડની નીતી છોડી દઈ પરિણામે વિશ્વસથી ઇશ્વરના હાથમાં સોંપી દેવાની સલાહ આપી હતી.

મી. લોનો તોછાકાઠ

ભરેલો જવાબ મી. લોને તો છાકા ન બતાવે તો તે મા. લોજ ન કહેવાય. બેદાનીસ-

ખર્ચમાં મળેલી સાઉથ આફ્રિકન જરમન ચેમ્પર એફ કોમર્સની સભા માં ભાષણ કરતાં તેમણે કહ્યું હતું કે: હું ઉમેજ છું કે ભણીતા અમેરીકન રાજદારી અને મધ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના પ્રેસીડન્ટની ચુંટણીમાં નિષ્ફળ અથેલા ઉમેદવાર મી. એડલાય સ્ટીવનસને દક્ષિણ આફ્રિકાની ખાનગી બાબતમાં અને ખાસ કરી યુનીયનના વર્ણના સવાલમાં માથું મારવાનું વખર મહત્ત્વનું પોતાને માથે લઈ લીધેલું છે. હું પહેલાં કહી અથો હતો તેની ફરી પુનરુક્તિ કરવા ઇચ્છું છું અને મી. સ્ટીવનસનેને સુચવું છું કે તેમણે

અમારો ખાસ અંક

જિન્ડઅન ઓપિનિઅન' નો આ ખાસ અંક અમારા વાંચકોને ભેટ આપતાં અમને ધણે જ આનંદ થાય છે. તેમ કરતાં જે ભાષણોએ લેખો, કાવ્યો વિગેરે મોકલી આ અંકને જેમ અને તેમ રસીક અને બોધપ્રદ બનાવવામાં અમને સહાયતા આપેલી છે તેઓ સર્વનો અમે ઉડા આભાર માનીએ છીએ. તે સાથે અમારા સ્ટાફના માણસોનો પણ અમે આભાર માનીએ છીએ જેમકે તેઓએ જમં મથી આ પેલી સહાયતા અને સહકાર. જિના આ અંક જે સ્થિતિમાં બહાર પાડી શકાયો છે તે સ્થિતિ અમારા અધ્ય સાધનો વડે બહાર પડવો લખખમ અશક્ય થઈ પડત. આ અંકને અમે જેટલો બની શકે તેટલો રસીક સાથે બોધ પ્રદ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરેલો છે અને અમને વિશ્વાસ છે કે વાચકોને તેની કામતનો તેમાંથી પુરતો અવેજ મળી રહેશે.

વ્યવસ્થાપક
'જિન્ડઅન ઓપિનિઅન'.

નોંધ અને સમાચાર

મી. એલન પેટન યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં

દક્ષિણ આફ્રિકાના 'કાય ધી બીલવેડ કન્ડ્રી'ના તેમજ અન્ય પુસ્તકો ના ભણીતા લેખક અને સાઉથ આફ્રિકાની લીગરસ પાર્ટીની નાટાલની શાખાના પ્રમુખ મી. એલન પેટન ઇશ્વરનાર નવેખર તા રજીએ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ જવા ઉપડી ગયા છે. ત્યાં તેઓ ફેટલોક વખત માર્ગે ખીચું પુસ્તક લખવા ઇરાદો રાખે છે.

કાંધર ટ્રેવર હડફસટન

કાંધર ટ્રેવર હડફસટન આવતા માર્ચમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ જશે અને ન્યુયોર્કમાં યુનીવર્સીટીમાંના પ્રેફેસરો ને ત્યાંની નિરાશ તરફની આપવામાં

આવનાર ખાણમાં ખીસ્તી શિક્ષણના વિષય પર પ્રવચન કરશે.

કાંધર ટ્રેવર હડફસટનને ઇંગ્લાંડ બોલાવી લેવામાં આવવા સંબંધી ખુલાસો

કાંધર ટ્રેવર હડફસટન, જેઓ ખીન-ગોરાઓની પોતે કરેલી સેવાઓના કારણે ખીન ગોરાઓમાં લોક પ્રીય થઈ પડ્યા છે, તેમને ઇંગ્લાંડ બોલાવી લેવા માં આવ્યા છે. આ આવતા વખતે આરંભમાં તેઓ આ દેશ છોડી જશે. આ સંબંધમાં આ દેશના બાહોમાં એવું અનુમાન થઈ રહ્યું છે કે અહીં ની સરકારના દ્વારાથી અથવા એપાર્ટહેડ સંબંધી કાંધર હડફસટનની વસણથી તેમના ચર્ચને અસંતોષ થવા

પોતાનુંજ કામ સંભાળ્યા કરવું ઠીક મથારો. દક્ષિણ આફ્રિકાના રાજદારી એ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સની સરકારી નીતી વિષે પોતાનો મત આપવા બેસી જતા નથી પછી ભલે ગમે તે પાર્ટી સત્તા માં હોય.

અમે તેમાં માથું મારવાની પોતાની વૃત્તિ મી. સ્ટીવનસને જે રોકી નહિ શકતા હોય અથવા સુધારક તરીકેનો ભાગ ભજવવાની લાલસા પર કાણુ નહિ મુકી શકતા હોય તો હું સુચવું છું કે એ ભાગ તેઓ પોતાનાજ હેઠમાં ભલે ભજવતા."

નવી તાલીમ યા બેઝીક એજ્યુકેશનનો જન્મ

લેખક: કાંતિ મહેતા (આમચક) બી. ટી. સી. (સુરત)

★ (શિક્ષક: શ્રી ગાંધી ભારત વિદ્યાલય, જોડાનીસબર્ન) ★

ડી શના આગમન પછી આપણી કેળવણી તરફ પાંચળી બની ગઈ હતી. અંગ્રેજ શિક્ષણ પામેલા પોતાને મન મહાન વિદ્વાન સમજતા અને તેથી શ્રેયું થયું માનુલાયા દ્વારા શિક્ષણ પામેલા અને નિરંતર વચ્ચે મોટું અંતર પડી ગયું હતું. વળી અંગ્રેજ શિક્ષણ પામેલા મોટું પણુ રીતનું સ્વાસ્થ્ય ઉત્પાદક કાર્ય કરવાને તૈયાર નહોતા. તેઓ તે ટેબલ-બુકનીપર યેનને ૪ કારકન જેવા કાર્યો કરવાને તૈયાર હતા. તેમને યમના કાર્યો કરવામાં સુગ હતી. આમ આપણી કેળવણી આપણા દેશને દિન પ્રતિદિન ખીન ઉપયોગી થતી જતી હતી.

રજુ કરી અને ણી યોજના થઈ એ વિષે લેખક: ડ. સ. ૧૯૩૭ની સોલમાં પ્રાંતિક સ્વરાજ મળ્યું. સાત પ્રાંતોનું સંચાલન હાંદી રાષ્ટ્રીય મહાસભાના હાથમાં આવ્યું. આજ વખતે મહાત્મા ગાંધીજી પોતાના કેળવણી અંગેના વિચારો વખત મળ્યે છાપાઓમાં છપાવતા હતા. પ્રાંતિક સ્વરાજનું સંચાલન હાથમાં આવ્યા પછી આપણે એ આ નવો કેળવણી અંગેના વિચારો રજુ કરવા માટે સખા યોજાવવાનું નક્કી કર્યું. અંતે તા. ૨૨, ૨૩ અક્ટોબર, ૧૯૩૭માં વર્ધા મુકામે કેળવણી અંગે ચર્ચા કરવા એક પરિષદ યોજાવી. મહાત્મા ગાંધીજી એ હાંદની અજ્ઞાનતા દુર કરવા માટે

ગકિતઓના વિકાસ થવો જોઈએ; કે શિક્ષણ અપાવું જોઈએ. મહાત્મા ગાંધીજીની આ સચનાઓના પરિષદ સ્વીકાર કરે છે. (૨) પરિષદ એવી આશા રાખે છે કે આ શિક્ષણ પદ્ધતિમાંથી શિક્ષકોનો પમાર ધીરે ધીરે નીકળી રહેશે. આ નવી ઢબના અભ્યાસ કમની યોજના ચકવાનું કામ નીચેના સભ્યો ને સોંપવામાં આવ્યું હતું: પ્રમુખ: ડા. જાડીર હુસેન, મંત્રી: શ્રી આર્થનાયકમ. સભ્યો: શ્રી. વિનેશા ભાવે, શ્રી કાકા કાલેલકર, શ્રી કિશોરલાલ મશરવાળા, ખવાલ શુલામ સૌપદીન, શ્રી કુમારપ્પા, શ્રી શ્રીકૃષ્ણદાસ જંજુશ અ. ખુશાલ ડી. શાહ, શ્રી આશા દેવી.

ખીને મુદ્દો ભેતાં આપણને લાગશે કે, માનુલાયા દ્વારા બાળક સરળતા થી અને જરૂરી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે છે. જન્મભાષા કરતાં પરભાષા શીખતાં વધુ સમય લાગે છે. વળી હાંદની આવરદાનો આંક પણ નિશ્ચયમાં આડો છે. પછી પરભાષા શીખવવા માંજ હાંદીનો વલો ખરો વખત તો ચાલ્યો જાય છે. જેથી શિક્ષણનું માધ્યમ જન્મભાષા દ્વારાજ અપાવું જોઈએ. એમાં જરાયે સંદેહ નથી.

નીને મુદ્દો ભેતાં જ્યારે કે શિક્ષણ ઉત્પાદક કામની સાથે અપાવું જોઈએ કેમકે આપણો દેશ નિર્ધન છે. દેશની નિર્ધનતા દુર કરવા માટે વિચાર્યો આ થાય એટલી સહાય કરી શકે. વળી માનસશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ ભેતાં બાળક ક્રિયાત્મક હોય છે. એને સ્થિર બેસવું ગમતું નથી. એ કાંઈ ને કાંઈ પ્રગતિ કરવું આપણને નજરે પડે છે. એટલે પ્રગતિ કરાવતા જઈ શિક્ષણ પણ આપી શકાય. આમ એક તીરે બે પક્ષી માર્યો જેવું થાય. બાળક પ્રગતિ કરે અને તેમાં સંકળાતા વિગયો શીખે એટલે પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન મળે. દાત એક શિક્ષક વર્ગમાં ચોખ્ખાઈ વિષે કવિતા શીખવતો હોય કે, 'ચોખ્ખું માઈ આંગણું, ચોખ્ખો મારો ચોક.' અને પછી વર્ગનો આરોગ અને આરામજ ગંદ હોય તો એ સાચું જ્ઞાન આપ્યું ન કહેવાય, કિન્તુ પ્રથમ ચોખ્ખાઈ વિષે સમજાવી, પ્રત્યક્ષ સ્પર્શ કરાવી, સ્પર્શના ફાયદા ગેર ફાયદા સમજાવ્યા પછી કવિતા શીખવે તો તે બાળકને ચોખ્ખાઈનું સચોટ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થશે. તેથી તેઓ તેમના જીવનમાં ઉતારશે. આમ મોટું પણુ પ્રગતિદ્વારા શિક્ષણ આપવા થી સચોટ જ્ઞાન મળે છે અને સાથે સાથે સ્પર્શ, બાળ બોદવાના કે બેનીકામ એવા ઈલાહિ કાર્યો કરવાની જો, નાનમ અને સુગ છે, દુર થશે અને જીવનમાં પોતાનું કાર્ય પોતે કરવાને તૈયાર થશે. આમ અમની કીમત વધશે. વિશ્વમાં અમનું મહત્વ આપ્યું નથી.

ચાલો મુદ્દો ભેતાં ઘણાને લાગે છે કે, શિક્ષક બાળકો પાસે વધુ કામ કરાવી, પોતે વધારે પમાર મેળવવાને

કાંતિ બી. મહેતા

આ મમયે સ્વદેશમાં સ્વતંત્રતાની અજાણતા આજુ હતી. આણું ભારત મહાત્મા ગાંધીજીના અવાજે આગળ કગણું ભરવા તૈયાર હતું. ૫. ગાંધીજી દિનપ્રતિદિન ભારતની પ્રગતિના ગાદો જાતના અને ભારતને ઉત્થાવવા સોંપા ને લઈ જઈ ગયા હતા. મહાત્માજી કેવળ રાષ્ટ્રીય સેવતાજ નેતા નહોતા કિન્તુ કેળવણીના પાણુ એક પ્રખર અભ્યાસી હતા. તેઓ કેળવણી અંગે નિરંતર વિચાર કરતા. તેમણે ભારતની નિર્ધનતા અને અજ્ઞાનતાપર વિચારો કર્યા અને તેથીજ નવી તાલીમ યા બેઝીક એજ્યુકેશનની અમલ્ય બેટ ભારતને અર્પણ કરી છે. એ તાલીમ કેવા સંવેગમાં આપણે

શ્રી. કાંતિ બી. મહેતા, ૧૯૫૩માં હાંદ સરકાર તરફથી મળતી વર્ષીક (પરદેશમાં વસતા હાંદીઓ માટે ગ્રાન્ડ થયલી) સ્કોલરશીપ મેળવી, ભારતમાં શિક્ષકની તાલીમ લેવા. માટે ગયા હતા. તેઓ જીવનમાંથી નીકળતા 'જ્યોતિ' ત્રિમાસિકના તંત્રી પણ હતા (૧૯૫૧-૫૩ સુધી). સુરતમાં આવેલી સોનાબજી જે. જે ટ્રેનીંગ કોલેજમાં તેમણે નવી તાલીમ (બેઝીક એજ્યુકેશન)નો અભ્યાસ હાયર સેકન્ડ ક્લાસ માં પમાર કરી, બી. ટી. સી. (બેઝીક ટીચર્સ સર્ટીફિકેટ) મેળવી, અદ્ય સમયમાં જ જોડાનીસબર્ન આવી ગયા છે. સ્વદેશમાં તેમણે, આણુ. અજમેર, જયપુર, દીલ્હી, મથુરા, ગોકુળ ટ્રનદાવન તથા આગાખા પ્રવાસ પણ કર્યો છે. એમનાં તરફથી આ નવી કેળવણી અંગે દક્ષિણ આફ્રીકાની જનતા ઘણી આશા રાખી શકે. હાલ તેઓ ગાંધી ભારત વિદ્યાલયમાં શિક્ષક તરીકે સર્વિસ કરે છે.

કેળવણી અંગેના પોતાના: જ્ઞાન વિચારો પરિષદ સમક્ષ રજુ કર્યા હાંખી ચર્ચા આદ પરિષદે નીચેના સ્વાચ નક્કી કર્યો હતો. (૧) આ પરિષદને એવો અભિપ્રાય છે કે આત વર્ષની મફત અને કરજ્યાત કેળવણી રાષ્ટ્રવાપી ધોળું આપવી જોઈએ. (૨) શિક્ષણનું માધ્યમ માનુલાયા (જન્મભાષા) રહેવું જોઈએ. (૩) આ આખા અમલ દરમીયાન શિક્ષણ મોટું યાર્ગિક અને ઉત્પાદક કામની આમવાસ શુથાનું જોઈએ અને બાળકના વાતાવરણને ધ્યાનમાં વડને પનદ કરવામાં આવેલ છે. મધ્યવર્તી ઇસ્ત ઉદ્યોગ સાથે તેના સંબંધ બેટીને તેની (બાળકની) બધી

અદ્ય કાળમાં એ યોજના જનતા સમક્ષ મકવામાં આવી અને વર્ષોમાં પરિષદ મેલેલી હોવાથી તેને 'વર્ધો યોજના' 'પાયાની કેળવણી,' 'બુનિયાદી, નવી તાલીમ,' 'બેઝીક એજ્યુકેશન,' ઈત્યાદિનામેથી આપણે યોગબાંધે છીએ. ચાર મુદ્દા ઉપર્યુંકત જાણવેલા ચાર મુદ્દાને અંગે લેખકે: પહેલા મુદ્દો સાત વર્ષથી ૧૪ વર્ષ સુધી મફત અને કરજ્યાત કેળવણી આપવી જોઈએ, એ ખરેખર આપણને યે ગ્યજ લાગે છે. પ્રત્યેક રાષ્ટ્રની પ્રાથમિક ફરજ છે કે તેમણે આવી કેળવણી આપવી થટે. વળી આપણા દેશમાં નિર્ધનતાનું પ્રમાણુ વધુ હોવાથી મફત કેળવણીની અવશ્ય જરૂર રહેતી જ છે.

પ્રયત્ન કરશે. એટલે આજકાલ ભણવા ને બદલે મજુર બની જશે. પણ જો આજકાલની કેળવણીની (૭-૧૪ વર્ષ) વ્યવસ્થા રાજ્ય તરફથી કરવામાં આવશે તો આમ બનશે નહીં અને આજકાલને પ્રવૃત્તિદ્વારા કેળવણી મળશે વળી સ્વાવલંબનના સાચા પાઠો શીખવાના મળશે. જેમ આજકાલના અક્ષરો, ચિત્રો સારા હોય એમ

ધૃષ્ટીએ છીએ, તેમ જ ઉદ્યોગ કરે તે પણ સારો જ હોવો જોઈએ અને તેના પૈસા મળેથી શાળાનો ખર્ચ નીકળી શકે. આમ ઉદ્યોગ શીખવાની પાઠળના જીવનમાં આવતી આફતોનો સામનો કરી શકશે. સ્વાસ્થ્યી બનશે અને તેથી પોતાનું જીવન પ્રગતિશીલ બનાવી શકશે. એમાં જરાયે સંદેહ નથી.

જન-ભાવવા હોય તો ખાલી શુભેચ્છાઓ નહિ પણ અંતરની શુભેચ્છાઓ, એટલે કે, એનો પ્રમાણિક આચાર કરવો રહી.

શિષ્ય હોવાનો દાવો કરી મર્વ લખીએ છીએ, છતાં આપણું વર્તન “યુષ્મને રામ બગલમે છુરી”ના જેવું રાખીએ છીએ. “સંવાદના સૂરો માત્ર”થી નહિ પણ શુભેચ્છા કે શુભવિચાર અને તેના પ્રમાણિક આચારના સંવાદથી જ શાંતિમય સહઅસ્તિત્વનો આનંદ માણી શકાય.

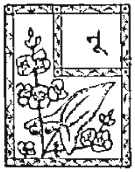
કૃષ્ણ કવિએ ખરૂં જ ગાયું છે કે :
“પરંતુ આત્માની મલિનતાને આંધાદીને આંખણમાં રચાવી રંગોળીના રંગની દંભી લીલા લેશ્ય આ અંતરને ગમેના, મને અમેનાં તિમિરે કુખ્યાં ઉરો, ને ગોખમાં દીપક ન્યેત ખોટી, સંવાદના બહાર વહત સૂરો, ને વિવાદની આમ ઉરે બહુકતી.”
બુદ્ધ, મહાવીર, ઇશુ અને ગાંધીજી ની જન-મન્યતિઓ આપણે ઉજવીએ છીએ. એમના શાંતિના સંદેશો આપણે ખીજાઓને સંબળાવી એમના

માનવી ખરી શાંતિ ઇચ્છતો હોય તો એણે “સત્યમ્, શિવમ્, સુંદરમ્”ને જીવનદીપ બનાવવો રહી.

આ નૂતનવર્ષના મંગળ પ્રભાતે આપણુ સૌને કવિએ કથેલી ઉપલી પંક્તિઓને અનુરૂપ એટલે કે વિચાર અને આચારનો વિસંવાદ નહિ પણ સંવાદ કરવાની પ્રભુ સાચી પ્રેરણા અને શક્તિ અર્પો એ જ અભ્યર્થના.

શુભેચ્છા: નકકર કે પોકળ?

લેખક : રમેશ પટેલ, નેર્થ રેડેશિયા

નૂતન વર્ષના મંગળ પ્રભાતે, મિત્રો-મિત્રાને, વેપારીઓ વેપારીઓને અને શ્રાહકોને, સંબંધીઓ-સંબંધીઓને અરસપરસ નૂતન વર્ષાભિનંદન પાઠવે છે. એક રાષ્ટ્રના સ્વાતંત્ર્ય દિન નિમિત્તે, ખીજા રાષ્ટ્રોના પ્રમુખો-એટલે રાષ્ટ્રના મોટા ભાગના લોકો-સ્વાતંત્ર્ય દિન ઉજવતા રાષ્ટ્રની સર્વાંગી આબાદી અને પ્રગતિ ઇચ્છતા, તથા સૌજન્ય કલ્યાણના શુભેચ્છાને સંદેશો આ મોકલે છે.

અને છતાં અનુભવ કહે છે કે પરા-પૂર્વથી ચાલી આવેલી નૂતનવર્ષાભિનંદન અને શુભેચ્છાના સંદેશોની આ પ્રથાથી, માર્ષ-માધ, સંબંધી-સંબંધી કે રાષ્ટ્ર રાષ્ટ્ર વચ્ચે ઇર્ષ્યા, અદેખાઈ કે વેરઝેરની લાગણી ઘટવાને બદલે વધે જાય છે. આ પ્રથાથી એક ખીજા પ્રત્યે વિશ્વાસ, સહિષ્ણુતા અને સહકાર વધવાને બદલે ઘટતા જાય છે જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં દેખી દરિકાઈ દિવસે દિવસે વિકસતી જાય છે. અને શાંતિ માયાવી યુગ કે ઝાંઝવાના જળની માફક દુરની દુર સરતી જાય છે. માનવી સાથે જમ દરેક ક્ષણે યોગે

જે દેશના વડા પ્રધાનજ આવો હલકો પ્રચાર કરવા ઉતરી પડે એ દેશનું ભવિષ્ય કેવું હોઈ શકે ?

આફ્રિકાના અખ્યારમાં પ્રસિદ્ધ યએલા અગ્રલેખનું આ તારણ છે :
વડા પ્રધાન મી. રૂઝવેલ્ટનું જેહાનીસખર્મનું પત્ર ‘ટ્રાંસવાલ’ લખે છે કે, હાંદી સવાલ એ યુનાયનની સામે આવી પડેલો સૌથી ગંભીર સવાલ છે. એક સરકારી અંદાજ મુજબ અરબેલો (ટ્રાંસવાલ) વિસ્તારમાં આવેલા ગોરા કારમરો પાસે હાંદી વેપારીઓ પા. ૧,૫૦,૦૦૦ માંગે છે.

હાંદ જેમ જેમ વધારે બળવાન થતું જશે તેમ તેમ આ સવાલ ભવિષ્યમાં વધારે ને વધારે ગંભીર બનતો જશે. હાંદી સવાલ દક્ષિણ આફ્રિકામાં ગોરા સુધારાના અસ્તિત્વ ઉપર કાણું વાળે છેલાવી દેનારો છે.

એક પણ જો વસ્તુ ભવિષ્યમાં દક્ષિણ આફ્રિકાને બુદ્ધમાં ઉતારી દેનારી હોય તો તે હાંદી સવાલ છે, કે જે સહેલાઈથી તેમ કરી શકશે.

આ પરિસ્થિતિને હાથમાં લેવાને સરકાર પોતાનું બનતું કરી રહી છે. અને સઘળા હાંદીઓને સ્વવતન મોકલી દેવાના સંબંધમાં તે હાંદી સાથે વાટાઘાટ કરવાને અમે તે ક્ષણે તખયાર છે.

આવી પરિસ્થિતિમાં સરકારથી બહુ જ ન ચર્ચ શકે. પ્રજા સહકાર આપવા તખયાર હોય તે જ સફળતા પ્રાપ્ત થાય.

ટ્રાંસવાલમાં એટલા હજારો હાંદીઓ છે અને તેઓની સંખ્યા વધતી જાય છે, તેનું કારણ એ છે, કે ઘણા ગોરા એવા પડેલા છે કે, જેઓને દમડીને ખાતર હાંદીઓને ઉત્તેજન આપીને પોતાના સંતાનોનું ભવિષ્ય જોખમમાં નાખી રહ્યા છે.

ગોરાઓ સાથે હાંદીઓ વેપાર કરી રહ્યા છે એ તેઓને એટલો લાભદાયક છે, કે આ દેશ છોડવાનો તેઓ વિચાર જ નથી કરતા. પરંતુ જે લોકો પોતાને સારા આફ્રિકાને કહેવડાવે હોય અને “જે માંગશે તે અમે આપીશું;” એવું ગાયા કરે હોય તેઓ હાંદીઓ પાસેથી માલ ખરીદતા સંકોચાતા નથી. એમ કહેવાની બાગ્યે જ જરૂર હોય કે ટ્રાંસવાલના હાંદીઓને જે ગોરા ઘરામો ન હોય તો એક પણ હાંદી ટ્રાંસવાલમાં રહી નહિ શકે. યુરોપીયોના ટેકા વગર તેઓ એક વર્ષ પણ અહિં ટકી નહિ શકે.

જેઓ હાંદીઓ પાસેથી ખરીદી કરવા તખયાર છે, અને જેઓ તેઓના કરજદાર થયા છે, તેઓ શું એટલું સમજી શકતા નથી કે જે ગોરા સુધારાને તેઓ ટકાવી રાખવા માંગતા હોવાનું કહે છે તે જ સુધારાનો પાયો તેઓ ખોટી રહ્યા છે?

આફ્રિકાને ભવિષ્યના કરતાં શું એ દમડીની વધારે કીમત છે ?

પ્રાર્થના

(અનુવાદક : શ્રી નાથલાલ દવે)
અંગ્રેજીમાં કર્તા શ્રીમતી મારજરી સાર્ફક્સ

વિશ્વનિર્યતાના ચિત્તમાં જે પ્રકાશ ઝળહળે છે, તેમાંથી માનવના ચિત્તમાં પ્રકાશના ધોર્ષ વહી રહેા. પૃથ્વી પર પ્રકાશનું અવતરણ થાયો.

પરમાત્માના હૃદયમાં જે પ્રેમ પારાવાર જલકાય છે તેમાંથી માનવ ના હૃદયમાં પ્રેમ ધારા વહી રહેા. પૃથ્વી પર પ્રભુના સંદેશવાહકનું આગમન થાયો.

પ્રભુની ઇચ્છાનું જ્યાં સાઠ્રોજ્ય પ્રવર્તે છે, ત્યાંથી માનવની કામના ઓને ધ્યેય પ્રાપ્ત થાયો. પ્રભુની દિવ્ય શક્તિ એ ધ્યેયને સમજે છે અને ગતિ આપે છે.

માનવજાતિના હાઈમાંથી પ્રેમ અને પ્રકાશ વિસ્તરેા. એ પ્રેમ અને પ્રકાશથી અનિષ્ટના માર્ગો સંદા માટે બંધ થાયો.

પૃથ્વી પરની પ્રભુની યોજના પ્રકાશ, પ્રેમ અને સામર્થ્યથી પુનર્જીવિત બનેા.

હુંકમાં વ્યક્તિ, મંડળ કે રાષ્ટ્ર અરસપરસ એક ખીજા પ્રત્યે પ્રસંગોપાત શુભેચ્છા દર્શાવે છે. આમ હુનીયાના મોટા ભાગના લોકો નૂતનવર્ષાભિનંદન કે શુભેચ્છાના સંદેશોથી અરસપરસ એક ખીજાની આબાદી, પ્રગતિ અને સુખ-શાંતિ ઇચ્છે છે અને સૌ કોષ શાંતિ ચાહક છે એમ જ બતાવે છે.

થી ઝગમગા કરે છે. આવા અનુભવથી નૂતનવર્ષાભિનંદન અને શુભેચ્છાના સંદેશો પોકળ હરે છે. એને દંભી બાલાચારો જ ગણવા રહ્યા. એ સિવાય એમાંથી ખીજું કશું તોરવી શકાય ખરું ? માનવી-માનવી વચ્ચે સહકાર, સૌ જન્ય, સહિષ્ણુતા અને વિશ્વાસ

શ્રી ગણેશાય નમઃ

કોથરામાં પાંચશેરી

પ્રવેશ ૧ લો

સ્થળ : વીરચંદની દુકાન.

પાત્રો : વીરચંદ, અને મિયાં, તથા વાણિયાઓ.

(વીરચંદ દુકાનમાં બેઠો છે. મિયાંબાઇ લોટ લેવા આવે છે.)

મિયાં—અમે બનિયા વીરચંદ હમઠો દો રતલ ધઉંકા આંટા દે દો.

વીરચંદ—અચ્છા મિયાં સાખ, અબી ડે ડેટા હું. (છોકરાને) અડે—છોકરા, આપડા મિયાં સાખને ડે રતલ ધઉંકા આટો રોલી આપ ટો.

છોકરો—સાઈ શેડ સાહેબ. લો. (તોલીને પડીકું મીયાંને આપે છે)

મિયાં—(પડીકું હાથમાં લઇને) અરે વીરચંદ તુમને હમઠો આટા કમતી દીયા હે.

વીરચંદ—નહિ મિયાં સાખ બહુ બડાબડ છે. હું યા માટે આટા ઓછા દેતા. (છોકરાને) કેમ છોકરા આટા બડાબડ છે ને?

છોકરો—હું હાં શેડહ બહુ બડાબડ જ છે.

મિયાં—પણ હમઠો એસા લખતા હું. તુમને હમઠો છેતર્પા હું. આટા કમતી હું.

વીરચંદ—નહિ મિયાં સાખ આટા બડાબડ ટોલ કરકે ડિયા હું બ્યાડા બી નહિ જોર કમતી બી નહિ.

મિયાં—તુમ હમઠો છેતરતા હો. વીરચંદ, દેખના!

વીરચંદ—દેખના દેખના કયા? આટા ટો બડાબડ હું. પીછે કયા ડેખેમા મીયા?

મિયાં—લેકિન તુમને આટા કમતી દિયા હે જરૂર.

વીરચંદ—જા-એ મિયાં હમને કમતી કા બાપ દિયા હું.

મિયાં—લેકિન કમતી કા બાપ કયો દિયા?

વીરચંદ—જા જા, એ મિયાં હમને હમઠો કમતી કા ડાડા ડિયા હું જા.

મિયાં—કયો એ બનિયા બ્યાદા બકતા હે? અમર અબી કુછ બોલા તો દેખ હુઆ.

વીરચંદ—જા જા એ મોટી ડેખનેવાલી. હુમ કયા કર લેમા!

મિયાં—(વીરચંદને પકડી મારે છે) કયો બનિયા માલી દેતા હવ બ્યાદા—બ્યાદા કરતા હું. (ફરી મારે છે અને વીરચંદ જૂમાખૂમ પાડી ચુકે છે.)

વીરચંદ—અરે ડોડો રે ડોડો, લખમીચંદ, નેમચંદ, વખતચંદ, અડે હડખચંદ શેડ ડોડો રે ડોડો, આ મિયાં મને મારી નાખે રે.....ઓ..આપરે. (રડવાનો ડોંખ.) (જુમ સાંભળી બધા વાણિયાઓ કોથરામાં કાટલા, પાંચશેરી વજેરે ધાલીને દોડે છે. અને મિયાંને ઘેરીને ઉભા રહે છે.)

હરખચંદ—અડે મિયાં સાખ, ખીડચંદ ઠો કયો ધટના માડા? બિયાડા મડ જાતા. હુમઠો બી જાડા ટરટી પડા. લો મો' હુમાડા મેલ જાટકટા હું. (મીયાંના વાંસામાં કોથરો મારે છે)

મિયાં—ઓ આપરે તુમને તો મારડાલા. હડખચંદ વદ કયા હું? (વાંસો પ'પાડે છે.)

હરખચંદ—અરે મિયાં એ તો ખાલી કોથરા હું. ઇસમે જુમ કયા પાડતા હું? (ફરીથી મારે છે.)

મિયાં—ઓ—ઓ આપરે...સી-સી-સી. કહસા મારા.

દેવચંદ—(હસીને) ટમેવ માડા બાઇ મિયાં સાખ. વોપ વોપ કડો છો. બાડે ડેંગીલા-અમથી કોઠડાની જાપટ મારી છે. (નેમચંદ આવીને કોથરાની જાપટ મારે છે.) મિયાં જુમ પાડે છે.

મિયાં—વોપ-વોપ...આપરે મર મયા વદ કયા હું?

નેમચંદ—કોથરો ટે કાંઈ વાગે મિયાં બાડે ડેંગીલા ટમેટો (ફરીથી મારે છે.)

મિયાં—ઓ આપરે. ઓ ખૂદા મર મયા... (પડી જાય છે.)

સાહચરચંદ—અરે મિયાં હુમ પડ મયા? લે હુમઠો મો' જાટકટા હું (મારે છે.)

મિયાં—અરે તુમ લોક કાપકુ મારને હો. ઓ આપરે...ઓ...અહલા. ઓ ખૂદા. લખમીચંદ (મારીને) એ માંટે વરી વામડું હશે. લો જોઈએ હું અમઠો કોઠડો મારું.

મિયાં—અરે...મર મયા મેરા બાપ...ખૂદા...બ્યાવંડે (કોઠડાક લોઠો આવે છે.)

લોઠો—અરે શુ છે! મિયા? કેમ જુમ પાડો છો?

વાણિયા—આ જડા કોઠડાની જાપટ માડીએ જીએ ટમેટો મિયાં સાખ જુમો પાડે છે. આ કોથરાની જાપટ વળી વામટી હશે? (મારે છે. મિયાં નાશી જાય છે અને પોલિસને ફરિયાદ કરે છે.)

પડદો પડે છે

પ્રવેશ ૨ જો

સ્થળ : પોલીસ યાતું.

પાત્રો : ફોજદાર, હવાલદાર, સિપાઇઓ. વાણિયા, મિયાં વગેરે.

ફોજદાર—અમે જમાદાર આજકાલ કાંઈ ફરિયાદ જ નથી આવતી? કયા ખાત હે? કયા સખ લોમ સુધર ગયે? જમ અંગ્રેજકા રાજ યા તખ બહુત-મજા યા. હરરોજ કુછ ન કુછ પાન સોપારી કા મિલ હી જતા. આજે તો આપણું રાજ છે. તો પશુ કાંઈ મળતું નથી.

હવાલદાર—હાં સાખ ડીક ખાત છે. સાલા યદ અપના રાજ કયા હું? ઇસ દિવાલી કે દિન બી મખિયાં મારતે હે. પહેલે તો દિવાલીકે દિન કિતની મજા કરતે થે.

સિપાઇ નં ૧—હાં સાખ, આ સખ લોક જુમ્યા હો મયા હે. પહેલે કી જમ દિવાલીકે મોણી બી નહિ દેતે. જોર માલિયાં દેતે હે.

સિપાઇ નં ૨—ઓ પેલા બનિયા હરખચંદ પહેલે દિવાલીકે દિન બોલાવી ને કિતની મજા કરાતા યા. લેકિન આજ સુવરકા બચ્યા સામને પશુ નહિ દેખતા છે.

ફોજદાર—એ તો હું કહું છું કે એના કરતાં અંગ્રેજના રાજ અચ્છા યા કે દિવાળી ને દિન જુમ મજા કરતે થે. મોણી બી અચ્છા મિલતી થી. અરે ખીજું તો કયા. પશુ એક સિંગલ ચાપ કા કપબી આજ અપનકો કે છ નહિ પીલાતા. કયા દુનીયા હે! આ બધા કામ આપણી સરકાર કા હે. હું તો એવી સરકાર નહિ મજતા છું.

હવાલદાર—ડીક હે, સાખ, બિલકુલ ડીક હે. હમ બી ઉસકો નહિ માગતા. હમ તો આજ દિવાલી કે દિન માગતા હવ દારૂ. પશુ આ આપણી સરકારે દારૂ બંધી-કિયા હવ. અખ કયા કિયા જાય?

ફોજદાર—અરે...ચલ...એ એ સરકાર કી એસી તધરી. તુમ મખરાવ મત. આજ દારૂ પીયેગે હી. તુમ જવ જોર અપના ઓ ગોખર કલાલ કે પહાં સે દારૂ કી તીન બોટલ લે આવ. કહના ફોજદાર સામને મંગાયા હે.

હવાલદાર—(જીંઘને બોટલ લઈ આવે છે. અને આમ તેમ જોતાં ખીતા ખીતા પીએ છે.)

ફોજદાર—અખ દિવાલી અચ્છી હુલ. લેકિન કોઈ સુવર કા બચ્યા જલ મેં ફસાયા—નહિ. (એટલામાં મિયાં જુમ પાડતા આવે છે. ફોજદાર દારૂની બોટલ, ગ્લાસ, વગેરે સંતાડે છે.)

મીયાં—અરે ફોજદાર સાખ મેરી ફરિયાદ સુનો. એ બનિયા લોકને હમઠો જુમ મારા હવ.

મીયાં—લેકિન કહા પર મારા. એની કાંઈ નીશાની તો નથી છે. કદાં મારા હવ મોલ?

મિયાં—(વાંસો બતાવીને) અરે દેખો સાખ વદ જમલ પર મારા હવ. (ફોજદાર જોઈને માથું ઢલાવે છે.)

ફોજદાર—અરે મિયાં કુછ નહિ હવ. જોર તુમ ફરિયાદ કરતા હવ? અચ્છા ચલ મેં ફરિયાદ સિખતા હું. લેકિન કુછ યા પાણી કા કરો.

મિયાં—(પાટોટ કાઢીને પૈસા અપતાં) અરે સાખ લો. લેકિન હમારા ફરિયાદ સુનો જોર સાલે બનિયે લોકકુ. જલ મેં પુરો.

ફોજદાર—(પૈસા લઈને) અચ્છા. અરે સિપાઇ નં ૧. ? જવ સખ બનિયે કુ જુલાવ કહના ફોજદાર સાખ જુલાતા હવ.

સિપાઇ નં ૧—(સલામ કરીને) હ સાખ, (ઘોડીવાર પછી સિપાઇ આથે વાણીયા આવે છે અને સલામ કરીને ઉભા રહે છે.)

સિપાઇ નં ૧—સાખ એ સખ બનિયે લોગ આવે હવ.

ફોજદાર—(કડકાઈથી) દેખો બનિયે લોગ. વદ મિયાં કહેતા છે કે તુમને ઉસકો મારેલા છે. એટલે ફરિયાદ નોંધાવતા હવ. તો કયા તુમને ઉસકો મારેલા હવ?

હરખચંદ—અડે સાહેબ, અગ્રે ટો વાણિયાબાઇ અમે વળી મિયાંને કવી રીટ માડીએ ને ટે વળી આ ડિવાળીને ડારે?

ફોજદાર—નહિ તુમ લોકને ઉસકો મારેલા છે માટે તુમારા ઉપર ડેસ ચલાવનારા હવ.

નેમચંદ—લેકિન સાખ, ઉસકા ચડીડ પર તો કુછ બી નહિ હય. લોહી બી કહાં નીકડા હય. એ તો જુહા બોલતા હય. હમરો કોહાડા જાટકટા હટા—ઉસકા સાક્ષી બી કિડડ હય.

ફોનદાર—(મિયાંના શરીર તરફ જોઈએ) હાં...એ તો ડીક છે. અરે મિયાં તુમારા કોષ સાક્ષી હય.

મિયાં—હાં સાખ, બહુત લોગ વહાં થે. એ અપના અમયા પટેલ બી તો યા ઉસકો જુલાઓ.

ફોનદાર—સિપાઈ નં. ૨, તુમ જાવં ઓર અમયા પટેલ ડા જુલા હાવ. સિપાઈ નં. ૨—(સલામ કરીને) જી. સાખ (અમયા પટેલને લઈ આવે છે) અમયા પટેલ—અરે ફોનદાર, હુ છે, મને કેમ બોલાવેલો છે આજે તો દિવાળી છે ને તું હું બધું લઈ બેઠો, ચાલ ઘેર ને કર મળ.

ફોનદાર—(ઉભા થઈને) અરે પટેલ આવો. દેખો યહ મિયાં કહેતા છે કે તેને વાણિયાએ મારેલા છે. પણ સાક્ષી કોષ નથી છે. તો તુમને દેખાયા ખનિયાને ઉસકો મારેલા યા?

અમયા પટેલ—અરે હાં ફોનદાર એ લોકો તો મિયાંના શરીરપરથી ધુળ જાટકવા માટે કોથરા મારતા હતા ખાજી ખીલું કાંઈ નથી.

ફોનદાર—અરે મિયાં સુના? દેખો તુમ જોટી ફરિયાદ લાયા. એટલે કુમકો દશ રૂપિયા દંડ કરતાં હું. ઓર યહ દિવાળી કે દિન હમારા કામ બિગાડા એટલે દો દિન છી દેડ કરતા હું. (સિપાઈ તરફ) સિપાઈ એ મિયાં કો લે જાવ—ઓર બંધ કરદો (સીપાઈએ મિયાંને બેઠી પહેરાવી લઈ જાય છે)

વીરચંદ—અરે ફોનદાર સાખ આજે સાંજે ઘેડે જરા ચોપડા પૂજનમાં આવજો અમે ટમોને ખુશ ફરીશું.

ફોનદાર—બહોત અચ્છા શેઠ અખ મૈં જતા હું. (ફોનદારના અથા પછી વાણિયા એકબીજાને તાળીએ આપતા ખુશ થાય છે.)

હરખચંદ—કેમ વીચરંડ 'કેવો માડયો પેલા મિયાં ને હેં...હેં...કેં... (હસે છે.)

નેમચંદ—અરે હુંટો કોહાડામાં પાંછેરી ઘાલી લાવેલો બડાખડ બહુ કોહી લાયખો ડીકરાનો આજે હેં...હેં...હેં...

(બધાં સાથે ગીત ગાય છે.)

અમે ટો વાણિયા માઈ... (૨)
લડાઈ ટોટો કડી ન કડીએ
લડાઈથી ટો ખુખ જ ડરીએ
મજનું નામ મરી ન કહીએ...અમે તો...૧.
વેપાડ ઢંબો મોટા કડીએ
ઉધાં અવડાં હીસાખ કડીએ
હરકોડને પણ છેતરીએ રે...અમે તો...૨.
હિપાઈ હપરાંથી ખુખજ ડડીએ
ડાહીમાના ડીકડા અમે
પણ...વખટ આવે કરી ન ડડીએ...અમે તો...૩.
કોહી મંકોહી કહાં ન મારીએ
ડીલાં ટપકાં ખુખ જ કરીએ
પણ...વ્યાજી લઈને માનવ હણીએ...અમે તો...૪.
અહીંસા ધરમનું નામજ લઈને
દિવાળીના સપરંગે દોડે પણ
ધરમને નામે ચરીજ ખાઈએ રે.....૫

શ્રી ગણેશચંદ્ર ઠ. ઠાકર, (જીલવાયો)

નુતન વર્ષે !

લેખક : પુરૂષોત્તમ વિક્રમભાઈ પરમાર (જીલવાયો)

લલિત મંમલમપ પ્રભાતે ઉપા ઉમંગી ઉતરે,
ખાલ રવિની રમ્ય રોશની અવનિ આનંદે ભરે,
નવ ઉપા અનિલ, માર્દવતા બર્ધા ફૂલડાં યુમે,
ફૂલડાં સખી ખાલિકાઓ શા રત્નસ્તિતો સુંદર પુરે.

સૌમ્ય સુખકર નવનહર ઉપા અનેરીએ બનો,
રસચેતના આનંદ ઉરે જનવી પ્રેમલતા સરો,
રનેહને મુદુભાવથી જૂમિ વળી દીપશે ખરે,
પથ દર્શિકા તું બનો અમ માર્ગ-જુટયાને હવે.

નેશનલીસ્ટોને દુઃસ્વપ્ન આપનારા માત્ર હીંદીઓજ નથી

અંગ્રેજો અને બાન્ટુ અખખારો પણ તેઓને દુઃસ્વપ્ન આપી રહ્યાં છે

‘ના’ ટાલ ડેલી ન્યુઝ’ જણાવે છે કે પ્રીટોરીયામાં મેનલો પાર્કમાં મળેલી નેશનલીસ્ટોની સભામાં બાપુજી કરતાં ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ ડામસ્પલ લો ના મુખી ડો. એલ. ઇ. બેયર્સે કહ્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં બાન્ટુ અખખારો અંગ્રેજોના હાથમાં છે જેઓ તેનો ઉપયોગ આફ્રિકાનરોની પડતી લાવવાને કરી રહ્યા છે.

તેમણે એવાં લાયસેન્સોના કાપદા લાવવાની સુચના કરી કે જેથી અનિષ્ટ ચિત્રો અને વાંચન પ્રસિદ્ધ કરનારાઓ

‘ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન’નો દીવાળીનો ખાસ અંક ડર-બનમાં કયાંથી મળી શકશે

ધનજી કુટરસ, ૧૯૨૨ એ સ્ટ્રીટ.

પટેલસ વેજીટરીયન રીફ્રેશમેન્ટ

રૂમ, ૨૦૨ એ સ્ટ્રીટ.

સન ઓન્ડ ટાબેકો વક્સ,

૧૯૨ એ સ્ટ્રીટ.

રૂપાનંદ બ્રધર્સ,

૮૫ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ.

એન. ત્રી. પટેલ, ૧૩૯ બ્રૂક સ્ટ્રીટ.

શુડવીલ લાઉજ,

૩૮ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ.

પીટર્સ લાઉજ,

૧૨૫ (એ) એ સ્ટ્રીટ.

અને તેનો ફેલાવો કરનારાઓના લાયસેન્સો પાછા ખેંચી લઈ શકાય. બાન્ટુ અખખારોની અસરનો સામનો કરવાને તેમણે સરકારી રેડીયોનો કાર્યક્રમ ગોઠવવાનું અને આફ્રિકનોથી એક પાઉન્ડની કીમતે ખરીદી શકાય તેવા સરકારી મદદથી રેડીયો, સેટ તથા પાર કરવા તેમણે સુચના કરી.

વધુમાં તેમણે કહ્યું કે: “આપણે તાકીદે બાન્ટુ પ્રેસ સ્થાપવું જોઈએ. આપણને જોખોની અને તે કયાંથી આવી રહ્યા છે તેની ખબર પડી જાય અને તેના નિવારણ માટે કંઈક કરવા તથા પાર યજ્ઞે તો અરધું જોખમ તુરત માંજ દુર કરી શકાશે.”

‘આ વસ્તુ સ્થિતિના રાજકીય પરિણામો એ છે કે અંગ્રેજ અખખારોની જેમ બાન્ટુ પ્રકાશનો પણ આફ્રિકાનર અને તેના એપાર્ટહેડના સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધ સંમતીત થયાં છે.

‘નેટીવોને જીતી લવાની અંગ્રેજોની તલપ આપણા સઘજાની પ્રગતી નષ્ટ કરી દે તેની કશી પરવા કરતી નથી.

‘અંગ્રેજો પોતાના સદીઓના અખખારી અનુભવોનો અને તેઓની કપટી ખાજીઓ જેણે તેઓને દુનીયાના મહાન માં મહાન રાજદૂતો બનાવેલા છે, તેનો તેઓ આફ્રિકાનરો વિરુદ્ધ લડત ચલાવવામાં ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.

‘દક્ષિણ આફ્રીકાપરતું અંગ્રેજોનું વર્ચસ્વ તોડવું જ પડશે. આફ્રિકાનર રાષ્ટ્રવાદ સેળબેળ વાળો ન હોઈ શકે. બાંધણીને તેમાં સ્થાન નથી. આપણી આખી હસ્તી જોખમમાં આવી પડી છે. આપણે તેની જડ ઉખેડી કાઢવી પડશે.”

મનની લગામ

મનુષ્યનાં સારાં-નરસાં કમોનું ફળ એને પોતાને બોમવવું જ પડે છે. બીજાઓને પણ ઓછાવતા પ્રમાણમાં અસર થાય છે, પણ પોતાનાં કમોનો પોતે પુરેપુરો ભોકતા છે, એ અનુભવ ની વાત છે. એ સમજવા કોષ થાએ પ્રમાણની જરૂર નથી, આપણે કહી એ છીએ કે કરશો તેવું બોમવરો ને વાવરો તેલું લણુરો. ‘કરણી એવી પાર ઉતરણી.’ એક પણ વિચાર કે એક પણ કૃત્ય એના પ્રમાણમાં સારી કે મરડી અસર કર્યો વખર રહેતા નથી. મનમાથી ઉદ્ભવતો પ્રત્યેક વિચાર મનુષ્યના ચારિત્ર્ય ઉપર હથોડાની જેમ પડે છે અને એને ઘાટ ધડે છે. એને મમે કે ના મમે પણ મનુષ્ય-જીવનના ઘાટનું ઘડતર એ રીતે નિરાતર એના સારા-માઠા વિચારોને અનુરૂપ થતું જ હોય છે. સોની જેમ સોના-ચાંદીની લમડીને ટીપી ટીપીને નવો ઘાટ ધડે છે તેમ પ્રત્યેક વિચાર અને એનાથી ઉદ્ભવતું પ્રત્યેક કર્મ મનુષ્યની નિર્મૂલ્ય ધન્યાયકિતમાં કંઈને કંઈ સારો કે માઠો વિચાર ઉમેરે કે ઘટાડો કરે છે. આજે માઠો વિચાર આવે એટલે આવતી કાલે એ પેલું પડે અને વધારે ખરાબ વીચાર કરવા પ્રેરાય. એથી ઉલટું આજે મન સુવિચાર કરે તો બીજે દીવસે એને વધારે સુવિચારો સુએ. જે મનુષ્ય આજે નિમ્ન અને શાંતિની લગામ વડે મનને વશ રાખી શકે તે આવતી કાલે સ્વાભાવિક રીતે વધારે સરળતાથી તેમ કરી શકશે. આ પ્રમાણે નીરંતર ચાલ્યા કરે છે અને મનુષ્ય-જીવનનો સારો-માઠો ઘાટ ઘડાય છે:

‘જ્યાં જ્યાંથી નીકળી દોડે,
મન ચંચળ અરિયંઃ
ત્યાં ત્યાંથી નિમ્નહી તેને,
આત્મામાં વશ રાખવું.’

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહિત્ય

કપાલ કુંડલા (લંકામ ચંદ્ર)	૧ ૧
નવલીકાઓ (મેધાણી)	૧ ૧
સોરઠી ગાથા	૧ ૧
મેઘ ખીંટ	૭ ૦
ઉભી વાટ	૮ ૧
ઉન્નયન	૭ ૦
હવાની સહયરી	૫ ૦
અણ્ણુટ ધારા	૭ ૧
રાહીદાનો સંદેશ (આચર લેન્ડના રાહીદ)	૪ ૦
માનવતાના સિલામ લેખિકા ઠેરીયેટ જિયર અનુવાદક યશીન ઝોજ	૧૫ ૦
સોનેરી છાયા	૧૦ ૦
છાયા પ્રકાશ	૧૩ ૧

૨. મ. દેશાઈ કૃત

દિવડી	૧૨ ૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૧ ૦
લોક ભાગવત (નાનાસાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૧૧ ૦
ક્રીમીયાગારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ઢુક પરીચય)	
યરોધર મહેલ:	૧ ૦
સમ્પત્તા હર્ષયા (નવલસાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭ ૧
મુક્ત પંખી	૮ ૦
યામા	૧૦ ૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal.

ગાંધી સાહિત્ય

દ. આ. નો ઇતિહાસ	૭ ૧
મહાદેવ દેશાઈનું જીવન ચરીત	૨ ૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી	ભા. ૧ ૧૦ ૦
" " "	ભા. ૨ ૧૨ ૦
" " "	ભા. ૩ ૧૧ ૧
" " "	ભા. ૪ ૮ ૦
" " "	ભા. ૫ ૧૧ ૦
બાપુની કારવાસની કાલાણી	૧૫ ૦
હસ્ત લીખીત હાંદ સ્વરાજ્ય	૪ ૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૭ ૧
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા	૨ ૧
બાપુની ગાંધી (કાકા કાલેલકર)	૩ ૦
શમ નામ (ગાંધીજી)	૨ ૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)	૧ ૧
બાપુની પ્રસાદી	૫ ૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (બી. મશરવાળા)	૩ ૦
નીતી નાશને મારો (ગાંધીજી)	૨ ૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેસો અનુવાદ)	૧ ૧
ધર્મત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)	૧ ૦
આશ્રમ ભજનાવલી	૧ ૦
હાંદનો કેમી ત્રીકોણુ (કામવાદ વિરો લખેલું)	૧ ૦
આરોગ્યની ચાવી	૧ ૧
ક્રીંગ કોંગ એવ સાહસથી ભરપુર જાળ વાત	૩ ૦

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag., Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨ ૦
માનવી ખંડીયેર (અનુ. કાકા કાલેલકર ક્રી. ધ. મ.)	૧ ૦
ગીતા ગોપ (ગાંધીજી)	૧ ૦
બા બાપુની શીખી જાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪ ૧
મધુકર (વિનોબા)	૫ ૧
ન્યાય મુતિ અને ખીલ લેખો (ગાંધીજી)	૧ ૦
લારે કરીશું શું (ટાલ્કોચી)	૪ ૬
ન્યાયક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૧ ૦
દારજંધી (કુમારઅપ્પા)	૧ ૩
ઓતરાંગી દીવાલો (કાલેલકર)	૧ ૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારવચમાં પ્રવેશની બાબાઓ માટે)	૨ ૧
મરુકુંજ (મ. ત્રીભુજ દાસરાંગી માટે)	૨ ૦
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત)	૧ ૧
વિશ્વસાંતી કાવ્ય (ડ. નેશી.)	૧ ૦
બનોને (રા. અમૃતકોર)	૧ ૦
હાંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧ ૦
ગીતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧ ૦
આત્મ રચના બુ. દેવે.	૮ ૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭ ૧

મળવાનું ઠેકાણું

INDIAN OPINION,
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા	
પુસ્તક ગોષ્ઠ	૩ ૦
ગુતન લેખન તાલીમી વર્ગ	
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની	૧ ૦
ચાલો લખીએ	
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧ ૩
ભારતનો ઇતિહાસ ભાગ ૧	૨ ૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨ ૬
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧ ૬
હાંદના ઇતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨ ૨
દેશ દીપકો	૨ ૦
શુભાળ પરીચય ભાગ ૩	૧ ૧૦
" " ભાગ ૪	૨ ૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧ ૬
ગાંધી સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨ ૬
ગાંધી ગણિત ભાગ ૧	૧ ૩
" " ભાગ ૩	૧ ૧

આ પુસ્તકો ઉઘન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીસાન આપવામાં આવશે.

સી. એ. ડી. થી માલ મોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.

હજરત મહમ્મદ પયગમ્બર અને ઇસ્લામ ધર્મ

લેખક: ઉમિયાશંકર જોષાકર, શ્રી. ગાં. લા. વિ. જોડાનીસમૂહ

ઇ. સ. ૫૭૦માં અરબસ્તાનના મક્કા શહેરમાં હજરત મહમ્મદ સાહેબનો જન્મ થયો હતો. મહમ્મદ શબ્દનો અર્થ વખણાવેલ, નામીકિત-પ્રખ્યાત એવો થાય છે. મહમ્મદ મર્મમાં હતા તેવામાં તેમના પિતા અબ્દુલ્લા ગુજરી ગયા હતા. તેઓ ૭ વર્ષના થતાં તેમના માતા અમીના ખીખીએ પણ સ્વર્ગવાસ કર્યો. આથી એમના દાદા અબ્દુલમુતલિબે એમને ઉછેરી મોટા કર્યાં. પરંતુ કમનશીમે તેઓ આઠ નવ વર્ષના થતાં દાદા પણ ગુજરી ગયા અને મહમ્મદ સાહેબ નું વાલીપણું કાકા અબૂવાલિબના માથે આવી પડ્યું. મહમ્મદ સાહેબ નાનપણથી જ હોશિયાર અને બાહોશ હતા. લાયક ઉત્તરના થતાં તેઓ કાકાની સાથે સીરીઆ વેપારીઓ ગયા. વેપારમાં તેમણે સારો અનુભવ મેળવ્યો એટલું જ નહિ પણ પ્રમાણિકપણા માટે એમણે નામના મેળવી. લોકો એમને "અલ અમીન" એટલે સત્યનિષ્ઠ ધર્માનંદાર કહી જાણાવવા લાગ્યા. મક્કામાં આ વખતે કુરેશી કુટુંબના ખદીજખીખી કરીને એક વિધવા બાઈ હતાં તેમને ત્યાં તેઓ સુનીમ તરીકે રહ્યા. ખદીજખીખી મહમ્મદ સાહેબ ના પ્રમાણિકપણાના ગુણોથી ખુબજ આકર્ષાયા અને તેમની સાથે તેમણે લગ્ન કર્યાં. પરંતુ હજરત સાહેબને દિન પર દિન પ્રભુ ઉપર લગ્નની લાગી હતી. એક રાતે તેઓ નજીકના પર્વતની શુક્રામાં પ્રભુનું ચીંતન કરતા હતા એવામાં એક દિવ્ય પ્રકાશ આવી ને કહ્યું. "તું ખુદાતાલાનો પેગમ્બર થયો છે. જેમ કહી તે દિવ્ય પ્રકાશ અલોપ થઈ ગયા. મહમ્મદે અભરાઈ જઈ ખદીજ પાસે જઈ કહ્યું "ઓ ખદીજ! મને કંઈક થયું." તેણે મહમ્મદની બધી વાત સાંભળી આશ્વાસન આપ્યું અને જણાવ્યું: "પ્રાણનાથ, તમે જરૂર પેગમ્બર થશો." થોડાક વખત પછી તેમને ફરી એવો અનુભવ થયો અને સત્ય ધર્મ ઉપદેશવાની પોતાને પ્રભુની આજી થઈ છે એમ જાણ્યું. આ વખતથી એમણે પેગમ્બર (પ્રભુનો સંદેશો લાવનાર) હૃદય કામ શરૂ કર્યું. તેમણે "હજરત એક છે, અને એ જ પુણ્ય છે" (આ હકીકત તમામ ધર્મોને માન્ય છે) એ સિદ્ધાંત ઉપર ખુબ ભાર મૂક્યો. મક્કાના મૂર્તી-પૂજારી એમના ઉપદેશથી બહુ ચીડાયા અને એમને મારી નાખવા ઉપાયો કરવા લાગ્યા. પરંતુ મહમ્મદ

સાહેબે પ્રભુ ઉપર અટલ વિશ્વાસ રાખી પ્રભુનો-સત્યનો ઉપદેશ આપવો ચાલુ જ રાખ્યો. ઇ. સ. ૬૨૨માં મહમ્મદ સાહેબ લોકોના જીલમ અને કલેશથી ક'ટાળી પોતાના ખીજ વારની પત્ની આયશાખીખીના પિતા અબુઅકર તથા એમના શિષ્યોને લઈ મક્કા છોડી મદીના ચાલ્યા ગયા. મક્કા છોડી મદીના તરફ જવું તે હિજરત કહેવાય છે. અને ત્યારથી જ હિજરી સનની શરૂઆત થઈ છે. મદીનાના લોકોએ મહમ્મદ સાહેબને ઉપદેશ સ્વીકાર્યો. આ રીતે ઇસ્લામ ધર્મની સ્થાપના થઈ. ઇસ્લામનો અર્થ "શાંતિ કરવી" એવો થાય છે. અને ખુદા તથા આદમી સાથે જેણે શાંતિ સાધી છે તે મુસ્લિમ, એમ કહેવાયું. જે કે આસપાસની વસ્તી સાથે ઘણી લડાઈ એ થઈ પણ છેવટે ઇસ્લામ ધર્મનો (શાંતિ ધર્મનો) વિજય થયો, કેટલોક વખત બાદ મહમ્મદ સાહેબ મક્કા ગયા અને ત્યાં ઘણાંજી એમને એ ધર્મ સ્વીકાર્યો. આખરે મહમ્મદ સાહેબે ચઢાઈ કરી મક્કા લીધું. જે કે એક પણ માણસનું ધર તેમણે હુલુટું નથી તેમ કોઈને હેરાન કર્યાં નથી. અરબસ્તાન અને તેની બહાર ઇસ્લામ ધર્મની અસર પહોંચી. ઇ. સ. ૬૩૨ના જીવન માસની ૮મી તારીખ અને સોમવારે મહમ્મદ સાહેબ આવશા ખીખીના ખોળામાં માથું મુકી પ્રભુની બંદગી કરતા કરતા આ ક્ષાની દુનીયા છોડી પ્રભુના ધામમાં ચાલ્યા ગયા.

હવે આપણે ઇસ્લામ ધર્મના સિદ્ધાંતો તપાસીએ.

ઇસ્લામધર્મમાં ત્રણ શ્રદ્ધા સત્ત્વો અને એ ચાર તત્ત્વોનો સમાવેશ થયેલો છે. ધર્માન (શ્રદ્ધા) અને દીન એવા બે વિભાગો છે. ખુદાપર, ફિરસ્તાપર કુરાને શરીફ ઉપર, પયગમ્બર ઉપર, કયામત ઉપર અને ફિરમત ઉપર ધર્માન (શ્રદ્ધા) રાખવી. દીનના પાંચ વિષય છે. કલ્મો-નમાઝ-રોઝા-ઝકાત અને હજવ. આ પાંચે કુરાને શરીફના ફરમાન છે માટે તે પ્રમાણે વર્તવું એવો ભાર મૂકાયો છે. ધર્માન બાદ બાવ અને સમાનતા એ ત્રણ સિદ્ધાંતો તું તો સર્વધર્મને લાગુ પડતું આમાન્ય રહાય છે. આ ધર્મમાં "ખિરાદરી" બાવુબાવ શ્રેષ્ઠ છે. ગમે તેવો મોટો હોય કે નાનો હોય પરંતુ તે બાઈ છે.

ખુદા તો આ લોક અને પરલોક સર્વ લોકોનો 'પિય' છે, અને તે એક જ

જે. અવતારવાદ ઇસ્લામને માન્ય નથી. ઇશ્વર મંમલમય અને દ્યામય છે. કુરાનમાં ખુદાએ કહ્યું છે કે 'મારી દયા પ્રાણી માત્ર પર ફેલાયેલી છે.' એ સર્વજ્ઞ અને સર્વ-શક્તિમાન છે. આ લોકમાં જેઓ આધ્યાત્મિક રીતે આંધળા હશે તેઓ પરલોકમાં પણ આંધળા રહેશે. જે મનુષ્ય સદ્વૃત્તિ એ પ્રમાણે ચાલે તે દેવદત, અને દુષ્ટ વૃત્તિઓ પ્રમાણે ચાલે તે સેતાન છે. પ્રાર્થના અથવા નમાઝ ફરજિયાત છે. ઉપરાંત ખુદાએ જે આપ્યું હોય તેનો કલ્યાણમય-મંગલમય ઉપયોગ કરવાના કામમાં જકાત અથવા 'દાન માં-ધર્મોદા' રકમ કાઢવાનો આદેશ છે. રમળનના રોઝા અને હજવ એ ઇસ્લામી આચારના મુખ્ય ચાર સત્ત્વો છે.

આ રીતે શાંતિ એ ઇસ્લામનો મુળમંત્ર છે. ખુદા સાથે શાંતિ સાધવી એટલે એના બંદા થઈને રહેવું અને આદમી સાથે શાંતિ સાધવી એટલે મનુષ્યમાત્રનું બંધું-કલ્યાણ કરવું. કુરાને શરીફમાં પણ લખ્યું છે કે જે અલ્લાનો બંદો થઈને રહે છે અને ખીજાઓ તું બહુ કરે છે, તેને ખુદા તેનો બદલો આપે છે, ડર અને દુઃખથી ખુદા દુર થઈ જાય છે.

મુસ્લિમ ખિરાદરી એક ખીજને મળે છે ત્યારે 'શાંતિ' શબ્દનો ઉચ્ચાર કરે છે. 'અસ્સલામ અલયકુમ' (તમને શાંતિ મળે) અને સામેનો માણસ પણ તેને જવાબમાં "મુઆલયકુમ-સલામ" (તમને પણ શાંતિ મળે) કહે છે. આ રીતે ઇસ્લામનું ધ્યેય મનુષ્યને શાંતિધામમાં પહોંચાડવાનું છે.

આ રીતે સર્વ ધર્મમાં ખુદા અથવા પ્રભુ તો એક જ છે. અને જે ખુદા અથવા પ્રભુ એક જ છે તો તેની બધી આજ્ઞા પણ એક સરખી જ હોય, પછી બલે એને કોઈ આત્મા, પરમાત્મા કે કલ્મ કહે, કોઈ એ જ તત્ત્વને અલ્લાહ કે ખુદા, રખ્ય કે ગોડ કહે. એ જ ઇશ્વર-અલ્લાહ કે મહાદેવ છે. તે જ સૌથી મોટા, અદ્વિતીય, લા શરીફ, એક છે, એક છે, વહિદ છે. પુણ્ય તું ફળ મુખ્ય છે અને પાપનો નતિજો (ફળ) દુઃખ છે. જેવું કરશો તેવું પામશો. સ્વર્ગ-નરક; જન્મ-મૃત્યુ-જન્મ-મૃત્યુ-જન્મ-મૃત્યુ વગેરે દરેક ધર્મમાં છે. પ્રભુનો આ ઉપદેશ બલે અરબી બાબા માં, ઝંદ બાબામાં, અંગ્રેજી બાબામાં સંસ્કૃત કે અન્ય બાબામાં હોય, બલે

તે વેદમાં-ગીતામાં, કુરાનમાં, બાઈબલમાં કે અવરતામાં હોય તેનો અગત્ય શા માટે હોવો જોઈએ? કખીરે પણ કહ્યું છે કે:

કખીર કુવા એક છે,
પનિહારી અનેક.
જુદાં જુદાં છે વાસણો
(પણ) પાણી તેમાં એક.
આપણે સૌ હીંદુ-મુસ્લિમ-પારસી-ખ્રિસ્તી-બુદ્ધ-નેટીવો વગેરે એક જ ખુદાના-ઇશ્વરના-સંતાનો છીએ. પુણ્ય બાપુજી અ: સાચા અર્થમાં એક સાચા હીંદુ-એક સાચા મુસલમાન-એક સાચા પારસી અને એક સાચા ખ્રિસ્તી હતા. તેમણે આપણી આ ભવે ધર્મની સંકુચિત દ્રષ્ટિ ઉપર પોતાની જાતનું બલિદાન આપ્યું છે, છતાં પણ આપણી આંખ હજી ઉઘડતી નથી. હજી પણ જ્યાં ત્યાં સંપ્રદાયનો દુરાગ્રહ-મુડીવાદીઓની વિપમતા, વર્ણ અને રૂપરંગના ભેદ, વર્મભેદ વગેરે દેખાયા કરે છે. ઘણી દિવાળીઓ આવી અને ગઈ, હજારો દીવા સળગાવ્યા અને હોલવાયા, અનેકને અનેકવાર સાલમુખારક અને નૂતન વર્ષાભિનંદન પાડવા, પણ આપણાં હૃદયમાં રહેલા એક દીવાને કદી ન પ્રગટાવ્યો! આપણે સૌ આવી રહેલી દિવાળીના દીવા પ્રગટાવી, હૃદયનો દીવા પણ સળગાવીએ એને એ દીવા ના પ્રકાશમાં આપણું અજ્ઞાન તિમિર દુર કરી આપણા સૌને દિ' વાળાએ એટલી જ પ્રભુ પ્રાર્થના. કવિ ઇકબાલે કહ્યું છે:

આદમકો ખુદા મત કહો,
આદમ ખુદા નહિ હું,
લોકિન ખુદાકે નરસે,
આદમ જુદા નહિ હું.

પંચાગ શી. ૫-૩
(ગુજરાતી પ્રેસના)
તારીખના હદા શી. ૨-૬

નુતન વર્ષ પત્રિકા
ધાર્મિક ચિત્રો ફોટાઓ
શી. ૧૨-૦ ડઝન.
ધાર્મિક પોસ્ટ કાર્ડ
શી. ૧૫-૦ ડઝન.

PARBHOO STORES,
6 A Cross St, DURBAN.

હુ'કી વાર્તા

કલ્પના મૂર્તિ

લેખક : શ્રી ચીમનલાલ ડી. શેઠ.

અમેરીકાની કોલમ્બીયા વિશ્વવિદ્યાલયની ડૉક્ટર મનોહર એકલોએ એક ડૉક્ટર મનોહર એકલોએ એક

રહ્યો હતો. એના આત્મકથા આજે પાર નહતો. ઉડીને નાચવાનું મન થઈ આવતું હતું. આજે રેખા દેવીના પત્ર આવ્યો હતો. તેમણે લખ્યું હતું કે, 'બંને વચ્ચે અંગત રીતે મુલાકાત થયા પછી પણ બે મનોહરની ઇચ્છા હોય તો તે તેની સાથે લગ્ન કરવાને તૈયાર છે.' મનોહરના હૃદયમાં મીઠું મનોમંથન ચાલતું હતું. ક્યાં પોતાની કોલેજની તોફાની ઉચ્છ્વલ અને અચળ મનની જ્યોતિ અને ક્યાં વિચારવાન ધીર અને હરેલ રેખાદેવી!

મુંબઈની વિદ્વસન કોલેજમાં મનોહર અને જ્યોતિ એકજ વર્ગમાં હતાં. જ્યોતિનો રંગ તો બહુ ગોરો નહોતો; પરંતુ તેના સપ્રમાણ હેઠ અને ચહેરે આકર્ષક તો જરૂર હતાં. તેના હલન ચલનમાં એક પ્રકારની સુંદર છટા હતી. એ સ્વભાવે જ તોફાની હતી અને આ છટા તેણે ફળવેલી હતી. અને તેની સામી વ્યક્તિ પર અસર થાય છે, એ પણ તે સમજતી હતી. મનોહરને તેના રૂપનું અભિમાન હતું, તે શ્રીમંત કુટુંબનો હતો. સુટ પણ ફીમની ફલેનલ કે સર્જનો જ પહેરતો. પ્રથમ દર્શનેજ તેને જ્યોતિ પ્રત્યે આકર્ષણ થયું હતું. બંને વચ્ચે પરિચય વધતો ગયો, તેમ તેમ મનોહરનો તેના પ્રત્યે નો પ્રેમ વધતો ગયો. જ્યોતિ સાથે હોય ત્યાં સુધી તેના હૃદયમાં એક પ્રકારનો નરો રહેતો. જ્યોતિના ગયા પછી એની કલ્પના કરીને આ નશો ચાતુ રાખવાનો તે પ્રયત્ન કરતો. મનમાં તેણે નકકી કરી નાખ્યું કે પરણતું તો જ્યોતિ સાથે જ. પરંતુ જ્યોતિનું વલણ કોઈ ચોક્કસ સમજતું નહોતું. તે તેના પ્રત્યે ભાવ બતાવતી. પરંતુ એ ભાવમાં આત્મીયતા નહોતી. આમ છતાં રૂપગર્વિષ્ટ મનોહરને મનમાં ખાતરી હતી કે જ્યોતિ તેની દરખાસ્તનો અસ્વિકાર તો નહિ જ કરે!

વાંધા ફકન એટલોજ હતો કે, જ્યોતિ બાલક હતી અને પોતે વલ્લિક. મનોહરના પિતા બહુ જ રૂઢીચુસ્ત

હતા. તેઓ તેને નાત બહાર પરણવાની છુટ આપે એવો સંભવ નહિવત હતો. મનોહરે જ્યોતિ સાથે લગ્ન કરવા માટે પિતાની મંજૂરી મેળવવા અને બે તેઓ ન માને તો ઘરનો ભાગ કરી જ્યોતિ સાથે નાશી ગયા પછી શું કરવું તેની વિચારણામાં મહિનાઓ સુધી મનોમંથન કર્યું હતું. આ દરમિયાન જ્યોતિ સમક્ષ કે પોતાના પિતા સમક્ષ તે પોતાનું હૃદય ખોલી શક્યો નહોતો.

★

મનોહરના હૃદયમાં આ મંથન ચાલતું હતું એ દિવસોમાં જ એક દિવસ જ્યોતિ તેને ઘેર આવી. તેણે કહ્યું કે, 'મનોહર મારે કોલેજ છોડવી પડશે.' મનોહર ગભરાઈ ઉઠ્યો અને બેલાકોળો બોલી 'હોયો, કેમ વળી શું થયું? તારો તો છેક એમ. એ. સુધી અભ્યાસ કરવાનો વિચાર હતો ને?

'મારાં આ કાર્તક માસમાં લગ્ન છે.' જ્યોતિએ જવાબ આપ્યો.

'શું? શું?' મનોહરના મુખ ઉપર થી લોહી ઉડી ગયું. શું બોલતું તેજ તેને મુઝ ન પડી. 'કોની સાથે?' આખરે તેણે પુછ્યું.

'અમારી નાતના એક યુવાન સાથે. તેઓ એરિસ્ટર થઈને હમણાં જ ઇંગ્લંડથી પાછો ફર્યા છે.'

એ પછી મનોહરના મુખમાંથી એક પણ શબ્દ ન નીકળ્યો. પોતાનું હૃદય તે જ્યોતિ આગળ ઠાકવી ન શક્યો. એનો પ્રેમ અવ્યક્ત જ રહ્યો. ઔપચારિક રીતે તે અલિનદન પણ ન આપી શક્યો.

જ્યોતિ મનોહરના આવા વલણથી મુંઝવણમાં પડી. થોડી વાર બંને મૌન બેસી રહ્યાં પછી જ્યોતિ 'સાહેબ છ,' કરીને ચાલી ગઈ.

મનોહર સુનમુન ત્યાં જ બેસી રહ્યો. ઘડિકમાં તેને જ્યોતિ આગળ પોતાનો પ્રેમ ન વ્યક્ત કરવા બદલ પશ્ચાત્તાપ થતો અને ઘડિકમાં તેને જ્યોતિ પ્રત્યે રોષનો ઉભરો આવતો. તે આવી ને આવી સ્થિતિમાં કોણ બળે ક્યાં સુધી બેસી રહ્યો હોત, પણ અધાર્ક યતાં તેની બહેન રમા તેને જમવા તેડવા આવી. આવતાં વહેતજ રમાએ તેને પુછ્યું: 'કેમ ભાઈ કાંઈ તબિયત ઠીક નથી કે જમવા નથી બેસવું?'

મનોહરે ટુકેથી જ પતાવ્યું. 'હા' પરંતુ રમા એમ જ્ય એમ નહોતી. 'તેણે દાકતરને બોલાવવાનો આગ્રહ કર્યો. એટલે ન છુટકે મનોહરે ઉડી ને નામનું જમી લીધું.'

રાત્રે પણ જ્યોતિના જ વિચારો સતાવતા. પોતે જ્યોતિને કેમ ન કહી શક્યો કે, 'મને તારા પર પ્રેમ છે.' પોતાની ભીરતા પ્રત્યે તેને તિરસ્કાર આવવા લાગ્યો. માનસિક વ્યથામાં આવી રીતે ચાર માસ પસાર થઈ ગયા. દરમિયાન જ્યોતિનાં લગ્ન પતી ગયાં હતાં. મનોહરને આમંત્રણ હોવા છતાં પણ તે લગ્નમાં ગયો નહોતો. મનોહર બી. એ., માં પસાર થઈ ગયો હતો.

★

પિતાએ ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે અમેરીકા જવા કહ્યું, મનોહરે સદર્પ સ્વીકારી લીધું. તેને લાગ્યું કે જ્યોતિ થી દુર હોઈશ તો તે જલદી બુલાઈ જશે. અમેરીકાની કોલેજમાં વિલા પીઠમાં તે જોડાયો. નવા વાતાવરણમાં ધીમે ધીમે જ્યોતિ તેના સ્મૃતિ પટમાંથી સરતી જતી હતી. જ્યોતિ ની જગી તેના હૃદયપટ પરથી દિન પ્રતિદિન ઝાંખી થવા લાગી હતી.

છટી ઓગસ્ટે તેની બહેન રમાએ જે પુસ્તકો મોકલ્યાં હતાં. આમાં એક પુસ્તક હતું કે. રેખાદેવીનું 'પ્રેમ મયી' અને બીજું પુસ્તક હતું શ્રી સોપાનનું 'લગ્ન એક સમસ્યા' સાથે રમાનો પત્ર હતો. મનોહરના સગપણની વેતરણ થતી હોવાના તેમાં સમાચાર હતા. દક્ષિણ આફ્રિકાના એક શ્રીમંત વેપારીની પુત્રી પર તેના પિતાની નજર ફરી હતી. લગભગ બધું જ નકકી થવા આવ્યું હતું. એટલે ભાઈના અભ્યાસ માટે બહેને 'લગ્ન એક સમસ્યા'નું પુસ્તક પાઠવ્યું હતું. 'રમા મોડી થઈ છતાં એવી ને એવી રહી.' ભાઈના મુખમાંથી ઉદ્ગારો નીકળ્યા.

બીજું પુસ્તક તેની જ્ઞાતિની જ એક યુવતીએ લખ્યું હતું. રમાને એ બેટ મળ્યું હતું. અને તેને એ પુસ્તક એટલું બધું ગમ્યું હતું કે ભાઈ પણ એ વાંચે અને જુએ કે સ્ત્રીઓ-અને તેમાંય એમની જ્ઞાતિની જ એક સ્ત્રી કેટલું સુંદર લખી શકે છે.

એની જ્ઞાતિની અને તે પણ એક યુવતીએ નવલકથા લખી છે. તે ફવી લખી હશે એ જાણવાની કુટુહલતા ખાતર જ 'પ્રેમમયી' હાથમાં લીધું. વાંચતાં વાંચતાં તેને એવો રસ પડ્યો કે મોડી રાત સુધી જાગીને તેણે એ પુસ્તક પુરું કર્યું. લેખિકાએ પ્રેમમયીના ચીતરેલાં મોહક રૂપ, છટા અને અભિનય, તેના શાંત, સ્ત્રીમુદ સ્વભાવ, તેના આદરો, પ્રેમ અને જીવને

મનોહરના મન પર અજબ છા પાડી. પુસ્તક હાથમાંથી ઝુકયા પે પછુ નિદ્રામાં પ્રેમમયીની કલ્પનામુતિ સજીવન બનીને તેના મનમાં રમી રહી હતી.

★

પ્રેમમયી પરથી તેની કલ્પના તેને લેખિકા તરફ વળી. કોણ બળે કેમ પણ રેખાદેવીનો નામોચ્ચાર સાથે તેના હિલમાં કાંઈ અગમ્ય ભાવો ઉગવા લાગ્યા. 'પ્રેમમયી' પાત્રની મોહક કલ્પના પરથી તેણે રેખાદેવીના રૂપની કલ્પના કરવા માંડી. ગૌરવળોં હેઠ, મોહક નાક, માદક આંખો અને ઝોણ, અનારે શું વક્ષ સ્થળ, કદળી સ્તંભ શા પગ, આટલું સુંદર પાન લેખન રેખાદેવીએ સંભવતઃ પોતાના પરથી જ કર્યું હશે. એની બહુબહાર જ રેખાદેવીએ એના મન પર કાણુ જમાવવા માંડ્યો. પ્રયત્ન કરવા છતાંય વિચાર ધારા તુટતી નહોતી. બીજા વિચાર કરે, ત્યાં ફરી વચ્ચે દિલના કોઈ અન્ય ખુશામાંથી રેખાદેવી ટપકી પડે.

બીજા દિવસે તે કોલેજમાંથી પાછો આવ્યો ત્યારે ટેબલ પર 'પ્રેમમયી' પડ્યું હતું. અચાનક વગર વિચારે જ તે પુસ્તક તેણે ઉઠાવ્યું-ઉઠાવાઈ ગયું! ફરી મોડી રાત સુધી જાગી આજુ પુસ્તક વાંચી ગયો. વાંચી લીધા પછી તે દ્રામાં એનીએજ કલ્પનાઓ શરૂ થઈ, ક્યારે સવાર પડી ગયું તેનો ખ્યાલ જ ન રહ્યો.

સવારમાં એક નિશ્ચય કરી લીધો કે રેખાદેવીને એવું સુંદર પુસ્તક લખવા બદલ અલિનદનનો પત્ર તો લખવો જ અને એ પત્ર લખવા બેઠા. રેખાદેવીની કલમ, પાત્ર લેખન અને વિચાર ધારાને ખુબ બીરહાવીને છેવટ માં લખ્યું કે, 'બની શકે તો પત્રનો જવાબ લખશે તો યજ્ઞ આભારી થઈશ.'

'પ્રેમમયી' અને રેખાદેવીની પાછળ રમાએ લખેલી બીજી વાત તે બુલી ગયો હતો. હવે તે યાદ આવતાં તેણે તેના પિતાને પોતાનું સગપણ હાલમાં કાંઈ પણ સંજોગમાં ન કરવાનું જણાવતો અને કરે તો પોતે નહિજ પરજો એની ધમકી આપતો પત્ર લખી નાંખ્યો. આ પત્રની બરાબર અસર થઈ.

મનોહરના પત્રનો રેખાદેવીએ જવાબ આપ્યો. પ્રથમ તો તે રેખાદેવીના સુંદર અક્ષરોથી જ અંજાજી ગયો. અંદરના શિષ્ટ, વિવેકપૂર્ણ લખાણે હૃદયના એક ખુણે ભરાઈ રહેલાં રેખાદેવી માટેનાં આકર્ષણને સતે જ કર્યું. કાગળ ત્રણ ચાર વખત વાંચ્યો. ફરી એના મને રેખાદેવીની

કલ્પના મુર્તિ સજીવ કરવાનો પ્રયત્ન કરવા માંડ્યો. સુંદર અક્ષરોની તાલ્ય અક્ષર અને 'પ્રેમમયી'ના પાત્રના વર્ણને તેની કલ્પના મુર્તિને સજીવન કરવામાં સહાય કરી, આડ! શું સૌંદર્ય છે! આમ ને આમ રાત ભર એ કલ્પનામુર્તિ સાથે જ આનંદ કરતો રહ્યો!

આ પછી મનોહરે બીજો પત્ર રેખાદેવીને લખ્યો. તેનો જવાબ આવ્યો. પત્રવ્યવહાર વધતો ગયો તેમ રેખાદેવીનો મનોહરના દિલ પર નો કાણુ પણ વધતો ગયો. જ્યોતિ સાથેના જીવંતકાળના અનુભવોને લક્ષમાં લઈ, પત્ર દ્વારા જ રેખાદેવી પાસે પોતાની લાગણી અને તેમની સાથે લગ્ન કરવાની પોતાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી. વધુમાં તેમને તેમનો ફોટો મોકલી આપવાની વિનંતિ કરી.

ભારત આવવા ઉપડ્યો. ઉપડતાં પહેલાં તેણે એ બાબતની ખબર આપતો પત્ર રેખાદેવીને લખ્યો. પોતાના પિતા સામે લેવા આવે ત્યારે તેમની હાજરીમાં જ રેખાદેવી સાથેનું પ્રથમ મિલન તેને રૂંધું નહિ. એટલે પોતે શનિવારે મુબઈ પહોંચશે, પછી બીજા દિવસે સાંજે જ વાગ્યે ચોપાટી પર સ્વીમીંગ બાથ નજીકના આવલાં પાસે મળવાનું અને પોતે ઝાળખી શકે એ માટે હાથમાં લાલ રૂમાલ રાખવાનું તેણે રેખાદેવીને લખ્યું.

★

મુબઈ પહોંચ્યા પછી બીજા જ દિવસે-રવિવારે અપોરે એક વાગ્યાથી જ રેખાદેવીની મુલાકાત માટે તેણે તઈપારી કરવા માંડી. એક સુટ પહેરીને આરસામાં જુઓ અને ફરી

નજીક આવતો ગયો તેમ તેમ તેનું હૃદય વધુ વેગથી ધડકવા લાગ્યું. મીનીટો પણ ફેટલી લાંબી હોઈ શકે છે, તેનો તેને આજે જ ખ્યાલ આવ્યો! જમાં પાંચ, જમાં ચાર, જમાં ત્રણ, જમાં બે, જમાં એક, અને બરાબર જ થયા. લાંબા સામેથી શ્વેત ખલાઉઝમાં સજીવ થયેલી એક અલંકાર આકર્ષક યુવતી તેના તરફ ભેળી, તેની તરફ આવી રહી હતી. ગૌરવભૂઈ દેહ, વિશાળ ભાલ, અજન્ડાની ચુકોની મુર્તિનો ખ્યાલ આપતું લાંબુ પાતળું નાક, દઢતા સુચવતાં આકર્ષક ઝોણ, અને એ સળવાળો ઘુંટણને આંખવા મથતો ચોટલો. કોઈ પણ યુવાનને આકર્ષવા માટે પુરતાં હતાં. મનોહર સીધો જ તેની તરફ આગળ વધ્યો. તેનું મગજ જાણે મલપાન કયું હોય તેમ લમવા લાગ્યું. એ યુવતી તેની નજીક આવી કે તુરત જ તે યોલી ઉઠ્યો: 'તમે, તમે.....' પેલી યુવતીએ કરેલી કરડી આંખો ભેંધને જ તેનો ઉત્સાહનો ઉભરો ઠોંડો પડી ગયો. અને તેના હાથ તરફ નજર કરી તે રૂમાલ નહતો! આ દરમિયાન આ યુવતીની પાછળ જ એક બીજી યુવતી હતી. તેના દેહ શ્યામ હતો મુખ કૃપ હટું, નાક પોપટના જેવું વધુ પડતું લાંબું હતું. વાળ ઝોળેલાં તે હતાં જ છતાં પાંખા હતા, કપડાં સાધારણ સુતરાવ ધરના યોયેલાં પહેર્યાં હતાં. તેના દેખાવ ભેંધને ઘૂણા ન ઉપજે તેો અણાગમે તેો જરૂર આવે.

★

હવે મનોહરની તેના ઉપર નજર પડી. તેના હાથમાં લાલ રૂમાલ હતો. તેના દેખાવ ભેંધને મનોહર તેો થીજી જ ગયો. જાતી જાણે ધન્ય કતી જ અટકી ગઈ. મોઢું સુકાઈ ગયું. હૃદયમાં તોફાન મચ્યું. એને યોલાવ્યા વગર જ તરછોડીને જપાટા બંધ ઘરભેગા થઈ જવાની ઇચ્છા

થઈ આવી. ના, ના, એમ કેમ થઈ શકે? તેના હૃદયમાં રહેલી સાત્ત્વિક તાણે ભેર કયું. 'એ જ એને યોલાવી છે. એનામાં રૂપ ન હોય તેો પણ એની સાથે લગ્ન કરવાનું પણ મેં જ વચન આપ્યું છે. એણે મને છેતરવાનો પ્રયત્ન જ કર્યાં કયો છે? ઉલટા નું એણે જ લખ્યું હતું કે, 'મને જોયા પછી જ પરણવાનું નકકી કરજો.' તેનામાં રૂપ નથી જુદિમતા તે છે જ. પરણી નહિ શકું તેો પણ શ્રેષ્ઠમિત્ર તેો બની શકીશ.' તેના મગજમાં જપાટાબંધ આવા વિચારો આવી ગયા. અને તેણે રેખાદેવી સાથે વાત કરવાનું નકકી કયું.

'આપજ રેખાદેવી?' કહીને મનોહર આગળ વધ્યો. પણ એના યોલવા માં ઉમળકા નહોતો. પેલી યુવતીએ ઠોંડું ઢુણાવી હા કહી. એટલે મનોહરે કહ્યું કે, 'ચાલો આપણે મારી કારમાં જઇએ. કોઈ સ્થળે જઈને નિરાંતે વાતો કરશું.'

★

આમ કહી તેઓ મનોહરની મોટર તરફ આગળ વધ્યા. મનોહરે રેખાદેવીને યેસવા માટે મોટરનું આરજું ઝોલ્યું. એટલામાં જ પેલી યુવતી યોલી ઉઠી કે, 'જુઓ ભાઈ હું રેખા બહેન નથી. હું તેમને લાં કામ કરું છું. તેમણે મને કહ્યું હતું કે, તમે મને જોયા પછી પણ જે તમારી સાથે લઈ જવા તઈપાર થાઓ તેો મારે તમને રેખાબહેન પાસે લઈ જવા. નહિ તેો મારે એકલાએ જ તેમની પાસે જવું. જુઓ સામે મોટરમાં બેઠા છે તે જ રેખાબહેન.'

મનોહરની નજર સામી કાર પર સ્થિર થઈ તેો પેલી પોતાને કરડી આંખો ભેંધને છુટકારી કાઢનાર સુંદર યુવતી તેમાં બેઠી હતી. હવે તેના મુખ પર સ્મિત ફરકતું હતું. અને આંખોમાં અમી!

સમાપ્ત.

આતમનાં અજવાળાં

(રામ ભૈરવી, તાલનિતાલ)
નારાયણ તપોધન

પ્રભુ! અમ આતમ શો અજવાળાં
પ્રભુ! મમ જીવન-તમ દો ટાળાં.
અમાસ ભમવો, જમવો પ્રેમે, પૂર્ણ પૂનમની ચાળાં;
અંતર રણમાં અમીરસ ઝરણાં વહવો રસભંગારી.
પ્રભુ! અમ (૧)

તનમાં ચેતન—કણ ચમકાવો, મન મટૂલી મઢાવો
જીવન અમમગ ઝટ અમકાવો; હૈયું નિત હપોવો.
પ્રભુ! અમ (૨)

રોમ રોમમાં જ્યોત જમાવો, વ્યોમ, જોમ, અજવાળાં,
સૂર્મ, સોમ, સમ રૂપ સમવો; પથિકનો પંથ ઉમળાં.
પ્રભુ! અમ (૩)

પ્રભુ તવ સંગે રંગે રાગ્યું; તોડો તિમિર તાળાં,
જમમાં જીવન જીવવા સાગ્યું, માગ્યું, ઉર અજવાળાં.
પ્રભુ! અમ (૪).

—પ્રતાપ

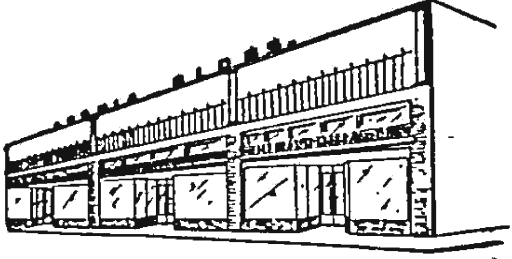
રેખાદેવીએ લગ્ન કરવાની તત્પરતા બતાવી પણ મનોહર તેમને જાતે ભેંઈ ને નકકી કરે એ પછી જ. વધુમાં તેમણે પોતાનો ફોટો પણ મોકલ્યો નહોતો. મનોહરના મનમાં એક તરફથી આનંદની લાગણી થતી હતી. બ્યારે ફોટો ન મોકલવાની વાતે તેના મનમાં આશંકા જન્માવી હતી. 'શું એ કૃષ્ણ હશે? ના, ના, બને જ નહિ. સ્વરૂપવાન ન હોય તેો પણ હું તેની સાથે લગ્ન કરીશું' મનોહરે રેખાદેવીને લખી નાખ્યું કે, તે ગમે તેવી હશે, તેો પણ તે તેની સાથે લગ્ન કરશે. હવે મનોહરને અમેરિકામાં દિવસો વિતાવવા આકરો લાગવા માંડ્યા. આખરે છેલ્લી પરીક્ષા પતી ગઈ એટલે પરિણામની રાહ જોયા વિના જ તે

તે બદલી કાઢે. આમ ને આમ તેની પાસે હતા તેટલા બધાય સુટ વારા ફરતી પહેરી લેયા. 'રિસીંગ'માં જ પોણા પાંચ વાગી ગયા, એટલે જપાટા બંધ જીવ સર્જનો સુટ ચડાવીને તે મોટરમાં ચોપાટી પહોંચી ગયો. લાં જઈને જોયું તેો હજી પાંચ જ થયા હતા. છતાં તે આવલાં પાસે જઈ ઉભો. જતી આવતી યુવતીએને ટીકી ટીકી નિરખી જુઓ. રવિવાર નો દિવસ અને સાંજનો સમય એટલે અસંખ્ય યુવતીઓ ફરવા આવે. કોઈ સુંદર યુવતી આવતી જુઓ તેો તેનું હૃદય ફેફડી ઉઠે, ધમકારા વધી જાય, પરંતુ તેના હાથમાં રૂમાલ ન ભેતાં ફરી કાંઈક સ્વસ્થતા પ્રાપ્ત કરે. ફરી કોઈ સુંદર યુવતી નજરે પડતાં એ જ સ્થિતિ! જાને સમય જેમ જેમ

લગ્ન પ્રસંગો માટે
અમને મળો.
સુરતી જમણુના અમે સ્પેશ્યલિસ્ટ છીએ.
શ્રી કેપીટનની અગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.
કેપીટનસ બાલકની હોટેલ
(ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)
એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના બુલ્ડાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪
ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

K.M. Lodhia & CO.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસ્કરેટ

સોનાના ઢાગીના ખાસ અમારી બતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયેલ કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીએ છીએ.

રુકલેસ, જુદી જુદી ઢીઝાઈનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીડી બકકલ એરોંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

Phone 22905

Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of
INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son
Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા અહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે.

ના. રોડશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધન રોડશીયા
૬ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET,
DURBAN.

ભગતસ વેજેટેરીયન લાઉન્જ

(ત્રિપ્રાયર: જી. એલ. ભગત)

અમે મીઠાઈ બનાવવાના ખાસ ઓર્ડર
લઈએ છીએ.

અમારો બધો માલ સોયે સો ટકા શુદ્ધ બંટરના ધીનો
અને બજારમાં મળતી

આરામાં સારી વસ્તુઓમાંથી બનેલો હાય છે.

આખાં યુનીયનમાં તેમજ યુનાઇટેડ કીંગડમ, રોડશીયા,
ન્યારાલેન્ડ અને અન્ય દેશોમાં પાર્સલો પોસ્ટ કરીએ છીએ.

મીઠાઈના ખાસ ઓર્ડરો લઈએ છીએ.

117 Grey Street,
DURBAN.

Telephone 20951.

યુનીલાલ વ્રધર્સ

હમણા જ ખુલ્લો મુકલો માલ !

ન્યુ ધરા હાપેલી નીનન સાડીઓ ૧ વાર શી. ૪૯-૬
બરીની કીનારવાળી ન્યોરનેટ ૪૫" વારની શી. ૧૫-૦

પાટલી પાલવ અને આખી માત વાળી
રેશમી હાપેલી સાડી પા. ૭-૧૦-૦ થી ઉપર
બેવડી કીનારની સાડી કેપ ૪૫" વારની શી. ૩/૧ થી ઉપર

સુનરાઉ સાડીઓ છેલ્લી ઢબના રંગો અને હાપો વાળી
પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર
૭ વાર શી. ૩૬-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન
દેવામાં આવે છે.

નોંધએ તો સામ્પલ મોકલીશું.

યુનીલાલ વ્રધર્સ

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન: ૨૪૦૦૩

પી. ઓ. બોક્સ ૮૨૨.

ગાંગા તેલીનો બળદ

★ લેખક : લહરી ★

લેણું એટલે લેવાનું, અને દેણું એટલે દેવાનું-કરજ. એ લેણુ દેણુનો સંબંધ પુર્વજન્મનો હોય તેને ઋણુનુસંબંધ કહે છે. લેણુદારના સંબંધની ચોખવટને ઋણુમુક્તિ કહે છે. આ લોકમાં ઠાઠ પશુ મનુષ્ય દેણુદાર રહેવા નથી ઇચ્છતો. લૌકિક વ્યવહારમાં આ સંબંધ સરભર રહે એ માટે પંચ, અદાલત વગેરે ન્યાય ખાતાં અસ્તિત્વમાં આવ્યાં હશે. અને અંતિમ પરિણામ માટે ઇશ્વરનાં અસ્તિત્વને સ્વીકારવાનું સૌને ઉચિત લાગે છે. તેનાં નિર્માણ ન્યાય ઉપર માનવીને શ્રદ્ધા ચોંટવાથી દાન, પુણ્યાદિ સત્કર્મો કરવાની પ્રત્યેક ધર્મે અતિ આવશ્યકતા દર્શાવી છે. વ્રત, નિયમ આદિમાં પણ અસ્તેય, અપરિવ્રજ વગેરે આચરણીય અંગો મનાયાં છે. પુનર્જન્મને માનનારાઓની આરથા હોય છે કે મરણ વખતે એકમેકને બાધી રહેલો અવેજ ભાવિ જન્મમાં અવશ્ય આપવો કે લેવો પડે છે. જેથી જ આ શરીરમાં જીવે છે ત્યાં સુધીમાં અને તેટલું ધર્મકર્મ અને બલાં કામો કરી લેવાનું કર્તવ્ય સંત સદ્ગુણો બળવી લે છે. કેટલીક વાર ઇચ્છા ન હોવા છતાં સંનેમવશાત દેણુદારની રિયલિટીમાં બલા માણસનું પશુ મૃત્યુ થાય છે. તેનું સગાધાન કરતી કેટલીક વાતો ઉપલબ્ધ છે. એવી એક બોજ રાજાની સમયની વાત છે.

બોજન નગરીના બોજરાજાની દરબારી હાથી ખાનામાં સારા સારા હાથીઓ હતા. જેમાં એક મકનો નામનો બળવત હાથી પશુ હતો. તે પુર્વજન્મમાં ઠાઠક ઋણુસંબંધે દેવાદાર હોવાના કારણે એ પરિરિયાંત માં મુકાયેલો હતો. અને એજ નગર માં એક નેલ વેચનાર ધાંચી રહેતા હતા. તેને લોકો આંમલો ધાંચી કહેતા. તે તેલની ઘણી ચલાવતો અને તેને માટે તેણે એ બળદો રાખ્યા હતા જેમાંનો એક બળદ પુર્વજન્મમાં પેલા મકનો હાથીનો લેણુદાર હતો.

આંમલ ધાંચીનો નિવૌઠ ઘણીપર, અને ઘણીનું વહન બળદપર, હોવાથી તે તેમની સારી રીતે માવજત કરતો. અને બળદોની ઠાઠ પાસે જ પોતાનો ખાટલો રાખીને રાતે પશુ દેખરેખ રાખી શકાય એ માટે સૂતો હતો. પુર્વજન્મના ઠાઠક સંસ્કાર બળ તે પશુઓની વાતચીત કંઈક અંશે સમજી શકતો હતો.

એક દિવસે મધરાતના સમયે ઠાઠ ના બોલવાનો અવાજ સંભળાવાથી ગાંગાની ઉંધ ઉડી ગઈ, જેથી તેણે અધારામાં જ ઠાણુ બોલે છે તે બળુવા પ્રયત્ન કર્યો, તો તેની અભયથી વચ્ચે ઠાઠમાં ણાંધલા પેલા બંને બળદો અરસપરસ વાતચીત કરતા સંભળાયા.

પહેલા બળદે બીજાને કહ્યું: “ભાઈ! મારે માથે આપણા આ ઘણીનું એક હજાર રૂપિયાનું દેવું છે. જેથી મારે એને ત્યાં આ ઘણી ફેરવવાની વેઠ કરવી પડે છે. એ દેવું વાળી દેવાનો એક ઉપાય પશુ છે. પરંતુ તે વાત આપણા શેઠને કેવી રીતે સમજાવી શકું?”

એ સાંભળી બીજા બળદે પુછ્યું: “શેઠ ઉપાય છે તે મને તો કહે! હું શું બાણું તો ખરો!” એના જવાબ માં પહેલા બળદે કહ્યું: “આ નગર ના રાજાનાં હાથી ખાનામાં એક મકનો નામનો હાથી છે. તેની પાસે હું પુર્વજન્મનાં ઋણુસંબંધે એક હજાર રૂપિયા માથું છું. જો આપણે શેઠ મને એ હાથી સામે લડવા ઉભો કરે તો હું એ હાથીને જીતી જઈ એમ છે. તો હું એને એક હજાર રૂપિયા મળી શકું.”

બીજા બળદે ફરી પુછ્યું: “પશુ તારા એક હજાર રૂપિયા એ હાથી પાસે કેવી રીતે લેણુ નીકળે છે?” એના જવાબમાં પહેલા બળદે કહ્યું: “આમલા બરમાં મેં એ મકનો હાથીને એક હજાર રૂપિયા મુકવા આપેલા હતા. તે આ ગાંગા ધાંચીના હતા. મકનોથી એ રૂપિયા પાછા ન આપી શકાયા, જેથી હું પશુ એને પાછા નહિ આપી શક્યો અને અમારા ત્રણેના અવતાર બદલાઈ ગયા. જેથી આજે હું એનો ઋણી છું અને મકનો મારો ઋણી છે. એ કરજ અદા કરવા માટે મારે બળદ થવું પડ્યું છે અને મકનોને રાજાને ત્યાં હાથી યજ્ઞને વેઠ કરવી પડે છે.”

આ વાતચીત આંમલે ચીંતિ પડીને સાંભળ્યા કીધી. બધું શાંત થયા પછી તે ઉઠી ગયો. બીજે દિવસે સવારે તે રાજાના દરબારમાં ગયો અને રાજાની સભામાં પોતાની ઝાળખ આપી અરજ કરી કે “મારી પાસે એક બળદ છે તે હાથીને પશુ દરાવી શકે એવો છે” આ સાંભળીને બોજરાજાની સભામાં બેઠેલા બધા દરબારીઓને દારવ ઉપજ્યું. અને કવિ કાળીદાસે

કહ્યું: “ક્યાં રાજા બોજ ને ક્યાં ગાંગો તેલી.”

આ વાક્ય રસિક લાભવાથી ઘણાને મોઢે ચઢી મથું. તેઓ આંગાની મજાક કરવા લાગ્યા. પશુ ગાંગાને શ્રદ્ધા હતી કે તેનો બળદ હાથીને જીતી શકે એમ છે. જેથી તેણે ફરીથી પશુ આજીજ કરી કહ્યું કે “તમારો સૌથી જબરો હાથી મકનો છે તેને પશુ મારો બળદ જીતી જશે.” આ અસંભવિત વાત સાંભળીને બોજરાજાને વધારે કુતુહલ ઉપજ્યું. જેથી તેનો આગ્રહ બેધને મકનો હાથી સાથે ગાંગાના બળદની સાદમરી ગોઠવવાનું નક્કી કર્યું. તેમણે સેનાપતિને સુચના કરી કે હાથીખાનાના ઉપરી મહાવતને આગ્રા કરવી કે મકનો હાથીને ઘેન ચઢાવેને પાંચ વાગ્યે મેદાનમાં લઈ આવવો.

આખા નગરમાં આ વાત વાયુ વેગે પ્રસરી ગઈ. લોકો પશુ કવિ કાળીદાસના વાક્યનું ઉચ્ચારણુ કરવા લાગ્યા કે “ક્યાં રાજા બોજ ને ક્યાં ગાંગો તેલી.”

બપોર પછી ગાંગાએ પેલા બળદને સારી રીતે નવડાવીને મેદાનમાં લઈ જવા માટે તઈયાર કર્યો. બળદ પશુ આ સરભરથી સમજી ગયો કે મજ રાતે કરેલી વાતચીત ઠાઠક રીતે પોતાના શેઠના બળુવામાં આવી ગયેલી જણાય છે.

હાથીનાં અતુલિત સામર્થ્ય સાથે બળદનાં બળની સરખામણી કરવી, એ તો કુતુહલતા ઉપજાવે જ ગણાય. લોકો પશુ અસંભવિત ઘટના સંભવિત અને સારે જ વાદવાઈ પોકારે છે. ચાર વાગે તો શહેરનાં મેદાનમાં માણસોની ભારે ઠઠ જામી હતી. ગાંગો પશુ બળદને લઈને ત્યાં દાબર થઈ ગયો. બોજરાજા પશુ દરબારીઓ સાથે સમય સર આવી પહોંચ્યા. નિશ્ચિત સગયે મકનો હાથીને લઈને મહાવત પશુ ત્યાં આવી ઉભો. રાજાની આજ્ઞા યતાં જ મહાવતે મકનો હાથીને અને આંમલે પોતાના બળદને લડવા માટે છુટા મુક્યા.

મેદાનની અધવચ્ચે દોડી જતાં બંને નો બેટો યજ્ઞ ગયો. બળદે જોરથી ખૂંખારો કરતાં જ હાથીએ તેને ઝોળખી કાઢ્યો, કે આ મારો પુર્વજન્મનો લેણુ દાર છે. મકનો હિંમત દારી ગયો ને બે ડગલાં પાછો ઢક્યો. તે જોઈ બળદે હિંમતથી હડી કરીને પોતાનું સીંમડું મકનોને માથું. જેથી તે મેદાનમાંથી બાગીને હાથીખાને જઈ ઉભો. મહાવતે તેને પાછો વાળવા ઘણી રાડો પાડી પશુ મકનો બળદની સામે પાછો નજ આવ્યો. લૌકિક વ્યવહારમાં પશુ કરજદાર નીચું જીવે

છે અને લેણુદાર સામી છાંતીએ ખડો રહી શકે છે. તેમજ અહીં પશુ બંધું.

ત્રેક્ષકાએ ગાંગાને તથા બળદને શાખાશી આપી, હર્ષના પોકારો ક્યાં. બોજરાજા અને દરબારીઓ પશુ આ અશક્ય વાત શક્ય થયેલી જોઈને વિસ્મય પામ્યા. આંગા તેલીનું કથન સાચું પડવાથી રાજાએ તેને એક હજાર રૂપિયા મનામના આપ્યા તે લઈને ગાંગો સહર્ષ ઘેરે ગયો ને રાતે નિરાંતે સૂતો. બીજે દિવસે સવારમાં ઉઠીને જુએ છે તો પેલો હાથીને જીતનારો બળદ કશા પશુ રોગ વિના મરી ગયેલો જણાયો.

બીજી તરફ હાથીખાનામાં મકનો હાથી પશુ રાતના જ મૃત્યુ પામ્યો. જેથી મહાવતે સવારે બોજરાજાને જઈને ખબર આપી કે કશા પશુ વ્યાધિ વિના મકનો હાથી મજ રાતે અચાનક મરી ગયો છે. સારે રાજાએ આંગા તેલીને બોલાવ્યો ને તેના બળદ વિષે પુછ્યું. જેના જવાબમાં આંમલે કહ્યું કે “મારો બળદ પશુ મજ રાતે એકાએક મરી ગયો છે.

આમ હાથી અને બળદનો ઋણુનું સંબંધ પુરો થયો.

આ બનાવ પછી ગાંગાની રિયલિટી સુધરી ગઈ અને લોકોમાં તેનું માન વધવાથી તે ગાંગલા ધાંચીને બુદ્ધે ગાંગો તેલી કહેવાવા લાગ્યો.

આ વાતને નવસોક વર્ષ વીતિ ગયાં. છતાં પેણું કવિ કાળીદાસનું વાક્ય જે લોકમુખે ચઢી ગયેલું તે તો આજે પણ ઠાઠ અસમાન વસ્તુની સરખામણી કરતી વખતે એક ઉક્તિરૂપે બોલાવું જ રહ્યું છે કે “ક્યાં રાજા બોજ ને ક્યાં ગાંગો તેલી.”

પર્વતોની ઉંચાઈ કેમ અપાય છે?

વાયુમારમાપક યંત્ર *Barometer* વડે જેમ હવા વધતી-ઝાંઘી, અને સુષી-બીની જાણી શકાય છે, તેમ તેજ યંત્ર વડે અચુક સિદ્ધાંતથી ઉંચાઈ-નીચાઈ પશુ માપી શકાય છે.

દરિયાની સપાટી પર એ યંત્રને પારો (*Mercury*) ૩૦ ઇંચની ઉંચાઈએ રાખેલો હોય છે.

હવાનું સામાન્ય દબાણ દરિયાની સપાટીએ એક ચોરસ ઇંચમાં ૧૫ રંતલ નું હોય છે. એ સિદ્ધાંતથી દર ૯૦૦ શીટની ઉંચાઈએ આ યંત્રને પારો એક ઇંચ નીચો ઉતરે છે. અને ૧૮૦૦ શીટની ઉંચાઈએ જતાં એ ઇંચ નીચો ઉતરે છે.

આ ઉપરથી પ્રત્યેક પર્વતની ઉંચાઈ ઘણીજ સહેલાઈથી મળી શકે છે. અને એજ યંત્રથી એરોસ્ટેન ફેટલી ઉંચાઈ પર ઉડે છે, તેની તેના પાપલેટને ખબર પડી છે.

ભારતનો પત્ર

(અમારા અખરપત્રી તરફથી)

મુંબઈ, તા. ૨૦-૧૦-૫૫.

રાજ્ય પુનર્ઘટના પંચનો હેવાલ

રાજ્ય પુનર્ઘટના પંચનો હેવાલ બહાર પડ્યા પછીથી આજે ભારત ભરમાં એજ મુખ્ય ચર્ચાની વિષય બની ચેલો છે.

પંચના હેવાલથી સદને તો સંતોષ કદાપી યાવજ નહિ કારણ કે અહાં રાજ્યો એક બીજાના પ્રદેશ માટે મામણી કરી રહ્યા હતા. આમ છતાં પંચ અને મહારાષ્ટ્રને આ બહામણેથી ખુબજ અસંતોષ થયેલો કેમકે આ પંચને પ્રદેશોને દીબાધી રાજ્યો તરીકે રાખવાની બહામણ કરવામાં આવી હતી. હાલનું મુંબઈ રાજ્ય, સૌરાષ્ટ્ર, કચ્છ અને મરાઠાવાડા વિસ્તારનું અનેકું મુંબઈનું દીબાધી રાજ્ય મહારાષ્ટ્રીયને જરાપણ અપતું નથી અને તેઓ લડત શરૂ કરશે એવી ધમકી આપ્યા પછી, મહારાષ્ટ્ર, ગુજરાત, મુંબઈ શહેર અને સૌરાષ્ટ્રના નેતાઓને દિલ્હી બોલાવામાં આવ્યા હતા. હું અઠાઈ જણાવી મયો છું તેમ ગુજરાત કોંગ્રેસના નેતાઓની રમત મુંબઈ શહેરને સ્વતંત્ર બનાવવા ની અને તેની આવકમાંથી વધુમાં વધુ લાભ મેળવવાની રહી છે. અત્યાર સુધીમાં મળતા હેવાલો પ્રમાણે ગુજરાત ના નેતાઓની આ રમત સફળ થઈ રહી હોય તેમ લાગે છે. આમ છતાં ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્રના જુદા જુદા ભાગો માંથી મુંબઈના દીબાધી રાજ્યની પંચ ની બહામણ સામે જોરશોરથી કેટલાક આગેવાનો હોદા મચાવી રહ્યા છે. આ હોદા મહારાષ્ટ્રીયને જ મદદ કરી રહી છે એ નીચેની હકીકતો પરથી જણાઈ આવશે. દિલ્હીમાં શ્રી નેહરુ, શુદ્ધ પ્રધાન પં. પંત અને કોંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી ડેવરભાઈની બનેલી સમિતિ એ મુંબઈ રાજ્યના ભાવિ અંગે ગુજરાત સૌરાષ્ટ્ર, મુંબઈ શહેર અને મહારાષ્ટ્ર ના નેતાઓ સાથે મંત્રણા ચલાવી હતી. ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર અને મુંબઈ શહેરના પ્રતિનિધિઓએ એવી રજુઆત કરી હતી કે, પંચની બહામણ અનુસાર મુંબઈનું દીબાધી રાજ્ય રચવું જોઈએ. જેમ ન થઈ શકે, તો મહારાષ્ટ્ર, મહારાષ્ટ્ર અને મુંબઈ શહેર નાં ત્રણ જુદાં જુદાં રાજ્યો રચવાં

જોઈએ. દીબાધી રાજ્ય રચાય તો તેમાં કોઈ કાળે વિદર્ભનો સમાવેશ ન કરવો જોઈએ કેમકે એથી ગુજરાતીઓ બણી મોટી લઘુમતીમાં આવી જાય.

મહારાષ્ટ્રીઓની દરખાસ્ત

મહારાષ્ટ્રી આગેવાનોએ એવી દરખાસ્ત રજુ કરી હતી કે, મુંબઈ શહેર અને વિદર્ભ સહિત, સંયુક્ત મહારાષ્ટ્રની તત્કાળ રચના કરવી જોઈએ. આમાં સુચિત કણોટકને સોંપાવેલા બેલમમ જેવા વિસ્તારો મહારાષ્ટ્રને જ મળવા જોઈએ. એમ સહમ ન હોય તો મુંબઈ શહેરમાંની લઘુમતી કોંગ્રેસને ખાસ રક્ષણ આપવા ની વ્યવસ્થા કરવાને તકવાર છે. આ માર્ગ ન સ્વીકારાય તો દીબાધી રાજ્ય માં વિદર્ભ અને કણોટકના કેટલાક વિસ્તારો ઉમેરી દેવા, સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છને ચક્રમ હોય તો જુદાં રાખવાં.

આની સામે નેહરુ-પંત-ડેવરભાઈ ની વરિષ્ઠ સમિતિએ એવી દરખાસ્ત મુકી હતી કે, કાંતો પંચની સુચના અનુસાર મુંબઈનું દીબાધી રાજ્ય રચવું જોઈએ. મહારાષ્ટ્રને એ મંજુર ન હોય તો કચ્છ, સૌરાષ્ટ્ર સાથેનું મહારાષ્ટ્ર, મુંબઈ શહેર, તથા મહારાષ્ટ્ર—એમ ત્રણ અલગ અલગ રાજ્યો રચવાં જોઈએ. આવી રીતે છુટા પડેલાં મહારાષ્ટ્રમાં વિદર્ભને મેળવવા માં સહાય કરવાને વરિષ્ઠ નેતાઓ તકવાર દશે.

ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર અને મુંબઈના પ્રતિનિધિઓએ એવી મામણી કરી હતી કે, કાંતો પંચની બહામણ અનુસાર મુંબઈનું દીબાધી રાજ્ય રચાવું જોઈએ નહિ તો મુંબઈ શહેર, મહારાષ્ટ્ર અને મહારાષ્ટ્ર એ ત્રણેયનાં અલગ અલગ રાજ્યો રચાવાં જોઈએ.

મહારાષ્ટ્રી આગેવાનોની એવી દલીલ હતી કે તેમનો સવાલ નૈતિક છે એટલે તેઓ તેમજો સુચવેલા માગોમાં જરાપણ યાંધણાં કરી શકે નહિ.

એ વિવસની ત્રયો પછી નેહરુ-પંત-ડેવરભાઈએ મહારાષ્ટ્રી આગેવાનોને જણાવી દીધું હતું કે, તેઓ કોઈ પણ અંગેમાં મુંબઈ શહેરને કોઈપણ

બાધાવાર રાજ્ય સાથે જોડવા માંમતા નથી. એટલે જો તેમને સંયુક્ત મહારાષ્ટ્ર જોઈતું હોય તો મુંબઈ શહેરને સ્વતંત્ર રાજ્ય બનાવવું પડશે. આમ છતાં મહારાષ્ટ્રીઓનું નાક સાચવવા માટે તેમજો એવી દરખાસ્ત કરી હતી કે મુંબઈ શહેરનું અલગ રાજ્ય રચાયા પછી પાંચ વરસે શહેરની ધારાસભાનો મત લેવામાં આવે અને જો ધારાસભા ની હું બહુમતિ મહારાષ્ટ્ર સાથે જોડવાનું નક્કી કરે તો મુંબઈ શહેરને મહારાષ્ટ્ર સાથે જોડી દેવું.

મુંબઈ શહેરમાં મહારાષ્ટ્રીયનેની વસતિ ૪૨ ટકા છે. એટલે ધારાસભામાં તેને ૬૬ ટકા બહુમતિ મળે એવો સંભવ નથી. એટલે તેમને મુંબઈ કાયમને માટે ગુમાવવું પડે. એટલે મહારાષ્ટ્ર પ્રદેશ કોંગ્રેસ સમિતિ એ આ પ્રશ્ન પર વિચારણા કરીને એવો દરખાસ્ત કર્યો છે કે, જો મુંબઈ શહેર સાથે સંયુક્ત મહારાષ્ટ્ર ન મળે, તો વિદર્ભને પણ દીબાધી મુંબઈ રાજ્ય માં જોડી દેવું. આમ યામ તો ગુજરાતીઓની સુચિત નવા રાજ્યમાં જે ૪૮ ટકા જેટલી વસતિ થવા જાય છે, તે ઘણી ઘટી જાય. પરંતુ વિદર્ભને મહારાષ્ટ્ર સાથે જોડવા સામે વિદર્ભમાંથી પણ જોરદાર વિરોધ ઉઠશે છે. તેઓ કોઈ પણ હિસાબે મહારાષ્ટ્ર સાથે જોડાવા મામતા નથી. ગુજરાત પણ આવી મામણી મંજુર ન કરી શકે એ દેખીતું છે.

“સુચના નહિ સ્વિકારો તો દરખાસ્ત પાછી જોઈ લેવું”

કોંગ્રેસના વરિષ્ઠ મંડળે મહારાષ્ટ્રીય નોને જેમ જણાવી દીધું છે કે તમે અમારી સુચના નહિ સ્વીકારો તો અમે એ દરખાસ્ત પાછી જોઈ લેશું અને અમને યોગ્ય લાભરો તેમ કરશું. શ્રી નેહરુ અને ભારત સરકાર મુંબઈ શહેરનું અલગ રાજ્ય રચવા ચાહે છે, એટલે મહારાષ્ટ્રના પશુ અવસ્થ રચારો. જો મહારાષ્ટ્રીઓ આગ્રહ કરે તો મહારાષ્ટ્રને છુટું પડાય તો તેને સહેલાઈથી પડોઈ વળી ચકામ.

આમ મુંબઈ શહેર માટેની લડતના પ્રથમ દાવમાં તો ગુજરાતનો વિજય થયો છે. ગુજરાતના કેટલાક નેતાઓ મહારાષ્ટ્રના માટે જોટા ઉદાપોહ કરે છે. કારણ કે મહારાષ્ટ્રીયને તો ગુજરાતીઓને પણ મહારાષ્ટ્રના આપવા ચાહે છે. એટલે આપણે મહારાષ્ટ્રનાની મામણી કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મહારાષ્ટ્રના રચાવાને વાર છે તો જ તેનું પાટનમર કયાં શહેરને બનાવવું તે અંગે વાદવિવાદ શરૂ થઈ મયો છે! કેટલાક અમદાવાદને, કેટલાક વડોદરાને તો વળી કેટલાક રાજકોટને મહારાષ્ટ્રનાનું પાટનમર બનાવવાની

હિમાયત કરી રહ્યા છે. આમ જોઈએ તો પાટનમર માટે વડોદરા સૌથી વધુ લાયક છે. વડોદરા એક મુંબઈ શહેર હોવા ઉપરાંત તેમાં પાણીની પુરતી સમવડ છે. સરકારી કચેરીઓ માટે પુરતા પ્રમાણમાં મકાનો છે અને વડોદરા-રાજકોટ રેલવે બંધાય તો તે સૌરાષ્ટ્ર-ગુજરાતની વચ્ચેનો પ્રદેશ બની જાય.

આમ હવે છેવટનો નિર્ણય શ્રી નેહરુ અને ભારત સરકાર પર રહે છે.

તોફાનોનો લય નાણુક થયો

રાજ્ય પુનર્ઘટના પંચનો હેવાલ પ્રકટ થયા પહેલાં મુંબઈ શહેરમાં તોફાનો ફેલાવાનો જો ભય ફેલાયો હતો તે હવે નાણુક થયો છે. વેપારીઓએ લાખોના વિમા ઉતારાવ્યા હતા. કેટલાક સમયથી માલની ખરીદી અને અંગ્રહ બંધ કર્યા હતા અને સૌ રોકડા કરવા માં પડી ગયા હતા. હવે બધું રાખેતા મુજબ ચાલે છે.

મરાઠી નેતાઓએ પ્રધાન મંડળમાંથી રાજીનામાં આપવાની તથા શાંત-સલામત, હડતાળ શૂન્ય હડતાળ વગેરે શરૂ કરવાની ધમકી આપી હતી. એ પછી દિલ્હીમાં કોંગ્રેસ કારોબારીની બેઠક મળી હતી. બેઠકમાં પંચના હેવાલ વિષે વિચારણા કરવામાં આવી હતી. કારોબારીનું સામાન્ય વલણ એવું હતું કે જો બે પક્ષો અંદર અંદર સમાધાન કરી લે તો જ પંચની બહામણમાં ફેરફાર કરવો, નહિ તો તેનો નજવા સુધારા વધારા સાથે અમલ કરવો. આ સંબંધમાં કારોબારીએ છેવટનો નિર્ણય તેની તા. ૮ અને ૯મી નવેમ્બરે મળનારી બીજી બેઠકમાં લેવાનું દરખાસ્તું હતું.

મુંબઈ રાજ્યના નેતાઓ સાથેની મંત્રણા પછી શ્રી નેહરુએ પંચના નેતાઓને દિલ્હી બોલાવ્યા છે. પંચે મુંબઈ અને પંચના પંચના દીબાધી રાજ્યો રચવાની બહામણ કરી છે. બાકીના બધાં રાજ્યો ભાષાના ધારણે જ રચાઈ જાય છે. પંચનામાં મોટા વાંધા સિમોને છે. પંચની બહુમતિએ પંચના, પેષુ અને હિમાચલ ત્રણેય ને જોડીને એક રાજ્ય રચવાની હિમાયત કરી છે. આવા રાજ્યમાં સિમોની વસતિ ૩૨ ટાની જ યાય. ખાલી પંચના અને પેષુ ને જોડવામાં આવે તો તેમની વસતિ ૩૫ ટકા યાય. સિમોની મામણી એવી છે કે, પંચનાનું રાજ્ય એવી રીતે બનાવવું જોઈએ કે જેથી સિમોની વસતિ બોધમાં બોધ ૪૫ ટકા યાય આમાં સરકાર હિમાચલને નવા રાજ્યમાંથી બાકાત રાખવાને તકવાર છે. એથી

ભારતનો પત્ર (ચાલુ.)

વધુ છુટછાટ આપવાને તક્યાર નથી. શ્રી નેહરુ સિંખોને બહુમતિનો લાભતો ભવ દુર કરવાનો પ્રયાસ કરશે.

દક્ષિણ ભારતમાં પંચના હેવાલના સવાલના સામાન્ય રીતે સારા પ્રત્યા પાતો પડ્યા છે. હાલમાં રાજ્યના વિસર્જનને હાલમાં નેતાઓએ વધારી લીધું છે. પંચે પાંચ વરસ સુધી હાલમાં તોલંગણ વિસ્તારને અલગ રાજ્ય તરીકે રાખવાની બધા મજુ કરી હોવા છતાં તેલંગણ ધાર્થી કરતાં વહેંચું આંધ્ર સાથે બળા નરો એમ લાગે છે કારણ કે તેલંગણના ધારાસભામાંના દેવ સભ્યોમાંથી ફલ આંધ્ર સાથે બળા જવાની તરફેણ કરે છે. પંચે આવા નોડાણ માટે કુ બહુમતિ ની વ્યક્ત કરેલી નરુ કરતાં વધુ સભ્યોનો આંધ્ર સાથે નોડાણને ટેકા મળે છે. મદ્રાસ રાજ્યમાંથી મલખાર કેરલ સાથે અને દક્ષિણ કેનેરા/કર્ણાટક સાથે નોડાણમાં આવ્યું છે. કેરલ (ત્રાવણકોર-કોચીન) ના તામીલ ભાષી જલ્લાઓ મદ્રાસને સોંપવામાં આવ્યા છે. આથી કેરલના કેંગ્રેસીઓને એવી ધીક લાગી છે કે, આને પરિણામે સામ્યવાદીઓ ત્યાં સત્તાપર આવી ભવ કેમકે તામીલ વિસ્તારમાંથી જ મોટા ભાગના કેંગ્રેસી સભ્યો ધારાસભામાં ચુંટાઈ આવતા હતા. પરંતુ તેમનો આ ભવ સાચો નથી. માઇસોરના ત્રણ પ્રધાનો અને ખીન ટેલકા નેતા ઝો એ કનડ રાજ્યો રચવાની અને માયસોર સાથે બાકીનો કનડ વિસ્તાર ન નોડવાની માગણી કરે છે. તેમની દક્ષિણ એવી છે કે, ઔદ્યોગિક અને આર્થિક રીતે મુંબઈ-હૈદરાબાદના કણી-ટકી વિસ્તારો ધણા પછાત છે. એટલે માયસોરને તેની સાથે નોડવાથી માયસોરની પ્રગતિ પણ ફાધરો. પરંતુ આમાંથી કોઈની માગણી પણ સંતોષાય તેમ નથી. કેમકે કેંગ્રેસ અને સરકાર ની નીતિ બંને પક્ષો અંદરો અંદર સમજૂતિ કરે તોજ પંચની બજામણો માં ફેરફાર કરવાની છે અને આમાંથી કોઈ એ પક્ષો અંદરો અંદર સમજૂતિ પર આવી શકે તેમ નથી.

કોંગ્રેસવાદીઓને સુચના

કોંગ્રેસ કારોબારીએ કોંગ્રેસવાદીઓને સુચના આપી છે કે, તેમણે પંચની બજામણો વિરૂદ્ધ કુંબેશ ચલાવતા કોઈ પણ પક્ષ કે જુથ સાથે નોડાણું નહિ. જવાબદાર હોદ્દા ધરાવતા કોંગ્રેસીઓએ વિખવાદ જ્યાંએ એવા પત્રમાં લેવાથી દુર રહેવું નેહરુએ. પંચના હેવાલનો વિચાર કરતાં કોંગ્રેસીઓએ ચળવળિયા વૃત્તિથી દુર રહેવું નેહરુએ. આનો

અર્થ એવો થાય છે કે તેમણે હડતાળો, દેખાવો, બૂખ હડતાળ કે રાજીનામાં આપવાની વૃત્તિ ન રાખવી. આને પરિણામે મહારાષ્ટ્રના જુદા જુદા તમામ પક્ષોની બંનેલી સંયુક્ત મહારાષ્ટ્ર પરિષદમાં મહારાષ્ટ્રના કેંગ્રેસીઓ ભાગ નહિ લઈ શકે.

પંચના હેવાલોની વિચારણા કરવા માટે રાજ્યોના મુખ્ય પ્રધાનોની પરિષદ તા. ૨૧મી ઓક્ટોબરે મળશે અને પ્રદેશ કેંગ્રેસ સમિતિઓના વડાઓની પરિષદ તા. ૭મી નવેમ્બરે મળશે.

સિત્તાવીસને બદલે સોળ રાજ્યો

રાજ્યોની નવરચના અમે તેરી રીતે થાય તો પણ અમુક બાબતો તો ચોક્કસ થવાની છે. “અ” અને “બ” વર્ગના રાજ્યો વચ્ચેનો ભેદ નાણુદ યશે. ‘ક’ વર્ગના કચ્છ જેવાં રાજ્યો ની હસ્તી નહિ રહે. હાલનાં ૨૭ રાજ્યોને બદલે સોળ રાજ્યો યશે. રાજ પ્રમુખોનો હોદ્દો રદ યશે. એટલે સૌરાષ્ટ્રના ભમ સાહેબ, હાલમાંના નિઝામ વગેરે નવરા પડશે. આ રાજ પ્રમુખોમાંથી કેટલાકને ગવર્નરો બનાવી દેવાશે. આમેય રાજ પ્રમુખોને કાંઈ સત્તા તો હતી જ નહિ. હાલમાંના રાજ્યનું વિસર્જન થતાં નિઝામી મુંબઈ માં રહેવાની વ્યવસ્થા કરવા માંડી છે અને મુંબઈમાં હાલમાંના હાલિસ ઉપરાંત એક આલીશાન જગ્યા ખરીદ કરી છે. આમ રાજ પ્રમુખો હવે નવા ધંધાની શોધમાં અત્યારથી જ પડ્યા હોય તેમ લાગે છે.

ભારત-પાકીસ્તાન પર અભૂતપૂર્વ આકૃત

ભારત-પાકીસ્તાન પર આ વરસે પુરની અભૂતપૂર્વ આકૃત ઉતરી પડી. બિહાર અને ઉત્તર પ્રદેશ પછી પંજાબ અને પેશ્તુમાં બારે પુર આવ્યાં છે. આવાં બારે પુર લોકોએ કદાપી નોવાં નથી. રાવી નદીમાં ૧.૧૭,૦૦૦ ઘન ફુટ નેટલું પાણી એક સેકન્ડે વહેતું હતું, જે અગાઉના પુરાના સમય કરતાં પણ અમલગ હોતું હતું. ભારત ને માથે આ પુર અચાનક ત્રાટક્યું હતું. પરંતુ ભારતીય ધનનેરોએ પાકીસ્તાનને તો ત્રણ દિવસ અગાઉ ખબર આપી હતી કે રાવીમાં આટલું જળગર પુર આવેલ છે અને તે ત્રીજ દિવસે લાહોર પહોંચશે. પરંતુ પાકીસ્તાનને આમાં પણ ભારતની રમત લાગી અને તેણે પુરનાં પાણી લાહોરમાં ધુસી ગયા ત્યાં સુધી કાંઈ પગલાં લીધાં નહિ. પરિણામે પાકીસ્તાનના ધણા વિસ્તારો માં પુરનાં પાણી ફરી વળ્યાં અને ધણું બારે તુકસાન થયું. ઉત્તર ભારત માં પુરથી પાક અને મકાનોને આશરે ૩. ૧૦૦ કરોડ ઉપરાંતનું તુકસાન

થયું હોવાનો અંદાજ છે. એકલા પંજાબમાં જ ૭૫૦૦૦ મકાનો પડી ગયાં છે અને પાકને ૩. ૩૫ કરોડ નેટલું તુકસાન થયું છે. બીન-સરકારી અંદાજ પ્રમાણે પુરમાં અથવા તો મકાનો પડી જવાથી ૧૫૦૦ નેટલા માણસોનાં મૃત્યુ થયાં છે. પેશ્તુમાં દસ હજાર ઉપરાંત મકાનો પડી ગયાં છે અને પંચાસ ઉપરાંત માણસો તણુપ ગયા છે. જે ભારતીય સૈન્યે પુર-અરતોને બચાવવા માટે તાકીદે પત્રમાં લીધાં ન હોત તો ધણી વધુ જનહાની થઈ હોત. આઝાદી પછી ભારતના લશ્કરની કામગીરીમાં ધણો મોટો પડતો આવ્યો છે. આને તે ખરેખર રાષ્ટ્ર સેવાનું સાધન બન્યું છે. ભારત ના કોઈપણ ભાગમાં જનતા પર કોઈ પણ જાતની આકૃત આવી પડે, તો સૈનિકો તરત ખડે પગે મદદ કરવાને તૈયાર જ હોય. આ વખતે જમુના નદીના બારે પુર આવ્યાં. ઇતિહાસ માં કદાપી નહોતું થયું એ થયું. દિલ્હી શહેરમાં જમુનાનાં પાણી ધસી ગયાં. શહેરથી થોડેક દુરનો એક બંધ જે તુટી પડે તો શહેર આખું જળજળા કાર થઈ જાય. તરત ભારતીય સૈન્યના ધનનેરો ત્યાં પહોંચી ગયા અને રાત દિવસ મહેનત કરી એ બંધને મજબુત બનાવી દીધો. પરિણામે દિલ્હી શહેર પુરની આકૃતમાંથી ઉગરી ગયું.

તુકસાનનો બદલો

આ પુરની આકૃતથી ખેડુતોને જે તુકસાન થયું છે તેનો કાંઈ બદલો પણ તેને મળી રહેશે. પુરનાં પાણી સાથે ધસાઈ આવેલા ફળદ્રુપ કાંપથી આ વિસ્તારને કુદરતી ખાતર મળ્યું થયું છે. એટલે શિયાળું પાકમાં મખલખ ઘઉં પેદા યશે. રાજસ્થાન વિસ્તાર કે જ્યાં હમેશાં પાણીની અછત હોય છે ત્યાં સરોવરો ચિકકાર બરાઈ ગયા છે. એટલે જે-ત્રણ વરસ સુધી ખેડુતો એ પાણીથી ખેતી કરી શકશે. સરકાર તરફથી પુરઅરત

વિસ્તારોમાં મોટા પ્રમાણમાં રાહત કાર્ય ચાલી રહ્યું છે.

બર્મી ચોખા

બર્મી ચોખાનો ભાવ ઘટી જતાં બર્મી આર્થિક મુશ્કેલીમાં સપડાયું છે. તેણે આયાતમાં મોટો કાપ મુક્યા છતાં તેની પાસે તેની વિકાસ યોજના આનો અમલ કરવા માટે પૂરતા પ્રમાણ માં પરદેશી હુડિયામણ નહોતું. પરિણામે તેણે ભારતને મદદ કરવા માટે વિનંતિ કરતાં ભારતે તેને ૩. ૨૦ કરોડ રોકડા અને ૩. ૧૦ કરોડની આંટ આપવાનો નિર્ણય કર્યો છે. આ લેાન આપવા માટે બંને દેશો વચ્ચે કરાર થઈ ગયા છે. આથી બંને દેશો વચ્ચે પ્રવર્તતા મીઠા સંબંધોમાં વધારો યશે. આમાંથી ૩. ૨૦ કરોડ બર્મી સ્ટેલિંગ વિસ્તારના કોઈ પણ દેશમાં ખર્ચી શકશે, એ આ કરારની નવિનતા છે. બાકીના ૩. દસ કરોડ નેટલો માલ તે ભારતમાંથી ઉધાર ખરીદી શકશે. કોલમો યોજના હેઠળ ભારત અગ્નિ એશિયાના દેશોને આર્થિક અને ટેકનીકલ મદદ કરે છે. ભારતે લાઓસ અને કમ્બોડીયાને ટેકનીકલ સહાય કરવાની આશર કરી છે. દસ વરસમાં ભારતનું અર્થ તંત્ર ધણું મજબુત યઈ જશે. તે એશિયાઈ દેશોને હુજરી સહાય, યંત્રા ઉપરાંત શાસ્ત્રી પણ પૂરાં પાડી શકશે. આને હીંદુસ્તાનમાં બંનેલા ટ્રેનર વિમાનો ઇન્ડોનેશિયા અને બર્મીએ ખરીદ્યાં છે. ભારતના સ્ટીલનાં ચાર મોટા કારખાનાં તક્યાર યઈ જતાં તે યુદ્ધ જહાજો, રણગાડીઓ અને બીજા શસ્ત્રસંસ્થાન ભારતમાં બનાવી શકશે અને પશ્ચિમી દેશો પર આધાર રાખવામાંથી એશિયાઈ દેશોને મુક્ત કરી શકશે. ભારતને પેટ્રોલ માટે વિદેશો પર આધાર રાખવો પડે છે તે દુર કરવા ભારતના વિવિધ વિસ્તારોમાં મોટા પાયા પર તેનું સંરોધન યઈ રહ્યું છે.

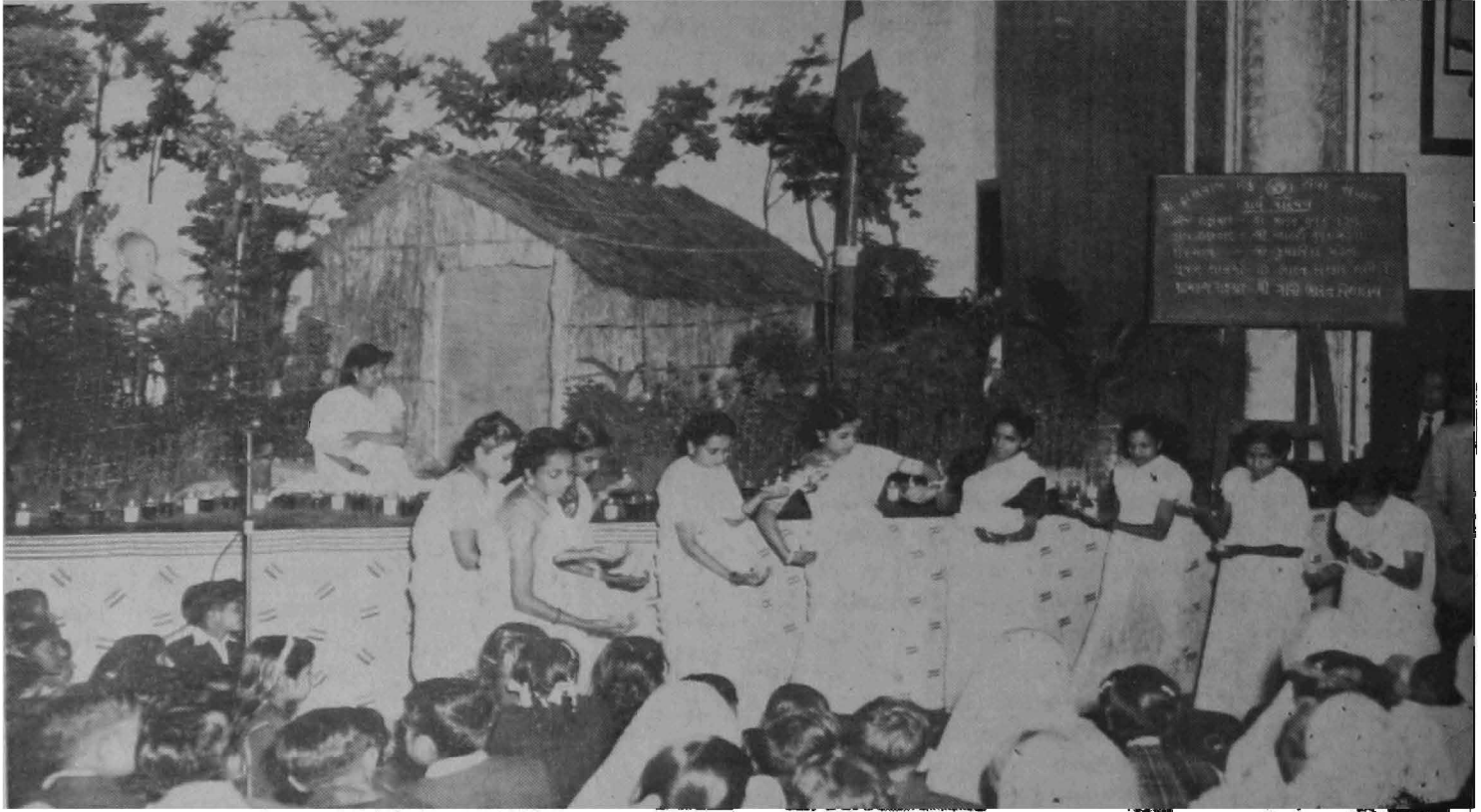
Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.
(PTY) LTD.
33 West Street, JOHANNESBURG.
MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

દેશમાં તેમજ સુતરાઈ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાબકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ધર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાઈ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા બલામણુ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
બોક્સ ૧૫૪૯.

જોડાની સખર્ગમાં ઉજવાયેલી ગાંધી જયન્તિ

દાંસવાલ હોદ્દા સેવા સમાજે અક્ટોબર તા. ૨૭થી અક્ટોબર તા. ૨૨ રેડીયા ખારસ સુધી આંધી જયન્તિનો આ દેશમાં નવી ખાત પાડનારો સુંદર કાર્યક્રમ ગોઠવ્યો હતો જે તેના હેવાલપરથી માલુમ પડશે. અહીં તેનું એક દ્રશ્ય આંધીજીની ઝુંપડીનું રેડીયાપર, કાંતતી અને મરખા લેતી યુવતીઓનું આપવામાં આવ્યું છે.

દાંસવાલ હોદ્દા સેવા સમાજના આચારા હેલ્થ દાંસવાલના હોદ્દાઓના ઇતિહાસ માં અપૂર્વ એવો એક ભવ્ય “મહાત્મા આંધી જયન્તિ ઉત્સવ” પૂ. બાપુ ના જન્મની અંગ્રેજી મહિનાની તારીખ ૨૭ અક્ટોબર ૧૯૫૫થી શરૂ કરી હોદ્દા વર્ષ પ્રમાણે એમની જન્મતીથી ભાદરવા વદ ખારસ (રેડીયા ખારસ) તા. ૧૨મી અક્ટોબર ૧૯૫૫ સુધી જોડાની સખર્ગમાં આંધી હોલમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. જેમાં હોદ્દાઓના યથા વર્ગની જુદી જુદી ૧૦ સંસ્થાઓએ ખાત લીધો હતો.

આ મહા ઉત્સવમાં ખાત લેતી દરેક સંસ્થાને માટે એક એક દિવસ રાખવામાં આવ્યો હતો. તેમાં તેમજ પોતાનો કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો હતો. તેમજ દરરોજ દાંસવાલ હોદ્દા સેવા સમાજના પ્રમુખ શ્રી પી. એસ. જોશીએ પૂ. બાપુ ના જીવન ચરિત્ર પર વિવેચન કર્યું હતું. એ વિવેચન ૧૦ દિવસના ૧૦ ભવાગમાં વહેંચી તા. ૧૨મી અક્ટોબરે અધુ પૂર્ણ થાય એ રીતે ગોઠવ્યું હતું. એમાં મુખ્યત્વે ભારતનાં રાષ્ટ્રપિતાના આદર્શ જીવનના યથા મુખ્ય તરતો કહેવામાં આવ્યાં હતાં.

રોજબર પૂ. બાપુની ધાસની ઝુંપડી આકર્ષક રીતે આંધવામાં આવી હતી. તેની એક બાજુ ત્રિરંગી ખંજી લહેરાતો રાખ્યો હતો અને બીજી બાજુ પૂ. બાપુનું પુતળું મુકવામાં આવ્યું હતું. પુતળાં ઉપર ત્રિરંગી ઘીના દીવાની કમાન ગોઠવવામાં આવી હતી અને રોજબર ફરતે નર્સરીમાંથી ફુલ છાંડ લાવી તેમાં જુદા જુદા રંગની ફલેશ લાઇટ મુકી આખાં રોજબર સરસ રાખવામાં આવ્યો હતો. આ રોજ રાખવાનું કાર્ય શ્રી. ભારત યુવક મંડળ—જોડાની સખર્ગ—ના ભાઈઓએ કર્યું હતું.

હોલને પણ ત્રિરંગી ઝંડાઓ અને ત્રિરંગી લાઇટના તોરણો તથા પૂ. બાપુના જુદા જુદા ફોટાઓ, રેડીયા વક વગેરે મુજબ સારી રીતે રાખવામાં આવ્યો હતો. આ કાર્ય શ્રી આદર્શ યુવક મંડળ—જોડાની સખર્ગ—ના ભાઈ આ તરફથી કરવામાં આવ્યું હતું.

રોજબર દરરોજ ઘીના ૮૭ દિવાઓ ત્રણ રંગમાં તોરણો રૂપે ગોઠવવા માં આવતા, જે કાર્ય શ્રી કુમારીકા મંડળ—જોડાની સખર્ગ—ની બહેનોને સોંપવામાં આવ્યું હતું.

આમ વિવિધ રાજ્યગાર અને જ્યોતિષી આખો હોલ દીપો રહેતો હતો. શ્રી ભારત યુવક મંડળ, શ્રી આદર્શ યુવક મંડળ, કુમારીકા મંડળ, મેસરોસ સુબલક્ષ્મ ટેમ્પલ, આંધી ભારત વિલાસ તથા ભારત સંસ્કાર સમિતિ તરફથી વધારનાં પ્રાસંગિક ગીતો બાપુ પ્રચરિત તથા મરખા વગેરે રજૂ કરવા માં આવ્યાં હતાં. તે ઉપરાંત શ્રી રૂડીપુટ હોદ્દા સેવા સમાજ, સનાતન વેદ ધર્મ સભા, સર્વોચ્ચ યુજરાતી વિદ્યા મંડળ, પ્રિટોરીઆ હોદ્દા સેવા સમાજ, તથા બેનોની યુજરાતી સેવા સમાજે ઉત્સવમાં ખાત લીધો હતો.

પૂ. બાપુએ ધર્મ, તત્વજ્ઞાન, સંસ્કૃતિ, સાહિત્ય અને સામાજિક જીવન અંગે એમનો અતિદાસિક જ્ઞાણ આખી ભારતને અને ભારતીય પ્રવનને જે ઉપદેશ આપ્યો છે તે માટે જુદી જુદી સંસ્થાઓના જુદા જુદા પ્રમુખો તરફથી પૂ. બાપુને દરરોજ અંજલિ આપવામાં આવતી હતી.

શ્રી જોશીએ જણાવ્યું હતું કે મહાત્મા આંધીજીનું રચન જન્મતમાં મહા-પુરો, દ્રષ્ટાઓ અને દેવી પુરોની હરોળમાં રહેશે. અને તેઓ કૃષ્ણ, બુદ્ધ અને કાષ્ટરટની માફક પૂજની. આવા ત્યાગી અને પવિત્ર પુરો માનવજાતને એ કે ત્રણ દગ્ગર વર્ષે જ જોવાના મળે છે.

દરરોજ ભવવદ્ગીતાના બીજા અધ્યાયમાંના પૂ. બાપુની સાયપ્રાર્થના કરવામાં આવતી. તેમજ શ્રી કાષ્ટરસાલ મહારજ તરફથી પૂ. બાપુનાં માનીતા વેળવળ તથા રામધુનની ઝમક આપવામાં આવતી. અને અંતે આરતી તથા રાષ્ટ્રગીત અને શાંતી પાઠ એ દરરોજને જુદી જુદી સંસ્થાઓના નિયમિત કાર્યક્રમ રહેતો.

આખા ઉત્સવની સફળતા શ્રી દાંસવાલ હોદ્દા સેવા સમાજના મંત્રી શ્રી દરિશંદ જીવજી આર્ષ અને મદદનીશ મંત્રી શ્રી વેણીલાલ મગનભાઈ મોદી ના માર્ગદર્શન નીચે શ્રી ભારત યુવક મંડળ, શ્રી આદર્શ યુવક મંડળ અને કુમારીકા મંડળના સભ્યોએ કરેલી તનતોડ મહેનતને આભારી છે.

સત્પુરુષોના સદ્વચનો

માણસ પોતે જે સેવામાં રોકાયેલા હોય તે અસુક વખત પછી તેને નિરસ લાગવા માંડે છે અને તેથી તે ખીણ પ્રવૃત્તિમાં જોડાવા ઇચ્છે છે. પરંતુ આપણે જે કંઈ કામ હાથ ધર્યું હોય-પછી તે ગમે તે હોય તેમાં આપણે આપણું સઘણું લક્ષ કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ. આપણે આપણી નજર સમક્ષ હમેશાં એક ઉદ્દેશ રાખવા જોઈએ. દુનીયામાં આપણી આસપાસ ચાહે તે વસ્તુ બનતી હોય પણ આપણે એ મૂળ વસ્તુ પરથી આપણું લક્ષ ચલિત થવા દેવું જોઈએ નહિ.

એક કાર્યકર્તા કોઈ પણ સેવા કાર્ય છોડે ત્યારે તેણે તે શા માટે છોડવું જોઈએ તેનો યુક્ત વિચાર કર્યા પછી જ એ નિર્ણય પર આવવું જોઈએ. અવિશ્વાસ અથવા ઉતાવળ તે મને એમ કરવાને પ્રેરતાં નથી કે એની તેણે પોતાના અંતરમાં જોઈ ઉતરીને તપાસ કરવી જોઈએ. જે તેને એમ લાગે કે હું એ છોડું તેથી કોઈ પણ રીતે એ કામને હાની પહોંચવાની નથી તો જ એ છોડી શકે. પણ મોટી ચળવળોમાં જો આ સ્તંભરૂપ હોય તેમણે તે છોડવી ન જોઈએ.—રાજગોપાલાચારી.

જેમ ખીજમાંથી ફળ અને ફળમાંથી ખીજ પેદા થાય છે તેજ રીતે ઇશ્વરનારામથી વેર ગ્ધ અને વેરાગમથી ઇશ્વરનારામ વધે છે. એ બંને મળીને એક વસ્તુ છે. ફલણ એ અલગ અલગ અનુભવેશ (એપ્રોચ) છે, એક સિક્કાની બે બાજુઓ છે. દુનીયામાં સુખી તે છે જે પોતાનું સુખ નથી ચાહતો પણ દુનીયાનું સુખ ચાહે છે. આપણે જો આપણા પડછાયાની પાછળ પાછળ જવાનો પ્રયત્ન કરીશું તો પડછાયો દુર ભાગતો જશે. પણ પડછાયાની પરવા કર્યા વિના આપણે આગળ વધીશું તો પડછાયો પાછળ પાછળ આવશે. તેજ રીતે જે પોતાનું સુખ નથી ચાહતો તેને સુખ મળે છે અને જે પોતાનું સુખ ચાહે છે તેને સુખ મળતું નથી.... જે સુખની ઇચ્છા નથી કરતો તેનાજ મળામાં સુખ આવીને પડે છે.

આજે થોડા લોકો જમીનના માલિક બની બેઠા છે. એથી કરીને જો આ બુખીબીન છે, બુખ્યા છે, તેઓ કદી કદી પરિસ્થિતિને વશ થઈને ચોરી કરે છે. આજે તો ચોરી કરનારને ન્યાયાધીશ ત્રણ વરસની સજા કરે છે, પણ વસ્તુતાએ સજા ભોગવવી તો ચોરી કરનારના સ્ત્રી બાળકોને પડે છે. કમ્મે કે તે તો જલમાં જાય છે, એટલે તેને ખાવાનું મળે છે. પણ તેના સ્ત્રી છોકરાં છુપે મરે છે. મને જો ન્યાયાધીશ બંધાવવામાં આવે તો હું તે ચોરને ત્રણ એકર જમીન આપું અને કહું કે એના પર કામ કરીને તમારા બાળકોમાંનું પોષણ કરો.—વિનોબા ભાવે.

માણસ સ્વાદને ખાતર ખોરાકને ખટ મધુર, તીખા કરે છે. પણ પોતાનું શરીર એક દેવસ્થાન છે. એનો ઉપયોગ સેવાઈ થવો જોઈએ. તે સેવા કરવા શરીર પૌષ્ટિક ખોરાક ખાવાથી ટકી શકે છે. એવી વૃત્તિ જો કેળવે તો એ માણસનું જીવન ભવ્ય બને. તેવીજ રીતે કપડાં. એ શરીર ઢાંકવા માટે, શરીરનું ઠંડી-ગરમીથી રક્ષણ કરવા માટે છે નહીં કે ફેશન દેખાડવા માટે. આજે તો બધું ફેશનમાં જ તથાઈ ગયું છે. ઓકરીઓ બાંધ વગરના પોલકાં પહેરે, ઝીણી સાડીઓ પહેરે, પોલકાં પણ આંબાં ઝીણું અને સુસ્ત હોય. મેં તો એવું ઘણુંય રેડિયો જોયું છે. અને મનમાં કુંપ પામું છું કે આપણી સંસ્કૃતિ બેનો જ ખોરી.

સુસ્ત કપડાં પહેરવાથી શ્વાસોચ્છવાસ ખરાબ ન લાઇ શકાય. ફેફસાં નબળાં પડે, પરિણામે ક્ષય જેવા રોગની ભોગ બને. હૌદસ્થાનમાં પુરુષો કરના સ્ત્રીઓ, અને તેમાં પણ યુવતીઓ આ રોગની વધુ ભોગ બને છે, તેનાં અનેક કારણોમાં આ પણ એક કારણ છે.—ગાંધીજી.

આપણામાં જ્યાં સુધી વિવેક શુદ્ધિની ખામી હશે ત્યાં સુધી આપણે પહાન જ રહેવાના. પશ્ચિમની પ્રવૃત્તિમાં તો એક નોકરને પણ જો કંઈ તેની પાસે અંભાવનું હોય તો 'પ્લીઝ' શબ્દ આગળ મૂકીને જ સંબોધન કરશે. અને કાર્યને અતિ 'થેટ્યુ' કહ્યા વગર નહીં રહે. આ તો મેં તને દાખલો

આપ્યો, પણ આપણી પ્રવૃત્તિમાં એવું નથી. બાપામાં વિવેક તો ચુકવે જ ન જોઈએ. આ જાતની કુટુંબો તો આપણામાં સામાન્ય થઈ પડી છે. અને તેના ઉપર ભાગ્યેજ કોઈ ધ્યાન આપે છે...આપણા કરતાં ચડીપાતા હોય, વડીલ હોય, તેઓના પ્રત્યે માનાર્થે નમ્ર બાપા વાપરી જોઈએ. આ દેવ પડશે તો આપણો જરૂર ઉદ્ધાર થશે.—ગાંધીજી.

મને જો આખા હૌદનો એક કલાકને માટે સરસુખત્યાર બનાવવામાં આવે તો સૌથી પહેલું કામ હું એ કરું કે કંઈ પણ તુકસાની આપ્યા વિના સઘળા દાંડના પીંઠાં બંધ કરી દઉં અને તારીના ઝાડોનો નાશ કરું મારાં છોકરાંઓને જો સજામતી આગ તરફ અથવા હડાં પાણીમાં ધસતાં જોઈ તો તેઓને પરાણે અટકાવતાં નહિ સંબોધાઉં. પરંતુ લાલ પાણી (દાર) તરફ ધસવું એ આગ અથવા હડાં પાણી તરફ ધસવા કરતાં પણ વધારે ભયંકર છે. આમ અને પાણી તો શરીરનો નાશ કરશે જ્યારે દારૂ શરીર અને આત્મા બંનેનો નાશ કરનારો છે. તેનાથી યતા આર્થિક તુકસાનના કરતાં નૈતિક તુકસાન વધારે છે. દારૂ અને ખરીજી તેના વ્યસનીઓનું અને તેનો વેપાર કરનારાઓનું પતન કરે છે. દારૂડીયો પત્ની, માતા, બહેન વચ્ચેનો બેદ બૂઝી જાય છે અને એવા ગુનાઓ કરે છે કે જે તે બાનમાં હોય તો કરતાં લખવાય.—ગાંધીજી.

દેશ સેવા એટલે પ્રધાન બનવું કે દેશ સેવક બની બાપણો કરવાં એમ નથી. ધરની સંભાળ રાખવી એ પણ દેશ સેવા છે. દા. ત. આપણે રસોઈ કરી, તો તે રસોઈ એવી રીતે કરવી જોઈએ કે અનાજનો એક કણ પણ ન કામો ન જાય. શરીરને જોઈતા તત્ત્વો મળી રહે. કપડું એવી રીતે પહેરીએ કે શરીર રક્ષણાર્થે જરૂરીયાત પુરતોજ સંગ્રહ કરીએ. આજ કાલ બેનો એટલો ધર વખરો સંગ્રહે છે કે ખીજમાંને તાણુ પડે છે. કપડાં કે માલ ખરીદતાં પહેલાં સાઈં છે એ ન જોતાં એ માલને ચૈસો ક્યાં જાય છે? મારા દેશને મળે છે? આ બાબ હોય તો દેશ સેવા પ્રત્યેક કરે છે. નિવૃત્તો જીવન ને ઘડે છે. માટે તમારી શક્તિ સુજ્વળ થોડા નિવૃત્તો ઘડી લેવા. બહુ નિવૃત્તો, રાખવાથી જીવન ચીમળાઈ જાય છે. યાદ રાખજો કે, નિવૃત્ત પાલનમાં જરા દીલા પડ્યા તો જીવન મૂડી વેડકાઈ જશે.—ગાંધીજી.

ધન, પદવી, અને ઇફ્ટાલ વડે મનુષ્યનું મુલ્યાંકન કરશો નહીં. રંગ રોગાન જેમ મહાનની નળગાઈ કે મજબુતાઈને હાંકી રાખે છે તેમ આ બાલ્ય આડંબર, એ ધારણુ કરનાર તરફ જોનારની આંખોને આંજી દે છે. અને તેથી તેનું સાચું સ્વરૂપ દેખાતું નથી. મનુષ્યનું સાચું મુલ્ય તેના ચારિત્ર્યમાં છે.—રાજાજી.

જો તમે ઝઘડો નહિ કરો તો દુનીયામાં કોઈ તમારી સાથે ઝઘડી થકવા નું નથી...તુકસાનનો બદલો બલાઈથી આપો...જેઓ બલા છે, તેમની સાથે તો હું બલાઈથી વર્તું જ છું અને જેઓ બલા નથી તેમની સાથે પણ હું બલાઈથી વર્તું છું; આમ બધાજ બલા બની જાય છે. જેઓ સાચા છે તેમની સાથે તો હું સચ્ચાઈથી વર્તું જ છું, અને જેઓ સાચા નથી તેમની સાથે પણ હું સચ્ચાઈથી વર્તું છું, અને આમ બધા જ સાચા બની જાય છે... દુનીયામાં પોતામાં પોતી વસ્તુ સખતમાં સખત વસ્તુ સાથે અથડાય છે અને તેના ઉપર વિજય મેળવે છે...દુનીયામાં પાણી કરતાં પોતું કે નળણું કયું છે જ નહિ, અને છતાં દ્રઢ અને મજબુત વસ્તુઓ ઉપર હુમલો કરવામાં જોને ટપી જાય એવું પણ ખીજું કંઈ છે નહિ —સાચોતરું.

સંપત્તિ એકઠી કરનાર કોઈ પણ પ્રભુના દરબરમાં પહોંચી શકે એમ હું માનતો નથી.—સ્વીશંકર મહારાજ.

બોળા લોકોની ઇશ્વર વિષેની બોળી કલ્પના જોઈ ચિડાનાર લોકોએ જાણવું જોઈએ કે આપણે પણ ઇશ્વરની સાચી કલ્પનાથી કલાય એમના જેટલાજ દુર હઈશું. અગાસી ઉપરનો માણસ રસ્તા પરના માણસને હસે અને કહે: 'જુઓ, તમારા કરતાં હું સરજની કેટલો નજીક છું!', એના જેવું જ એ હશે. લોકોનું અજ્ઞાન આપણે જરૂર દુર કરીએ, વહેમ ને ધર્તીનું જેટલુંજ એને ત્યાજ્ય અણીએ, પણ બોળા સમાજની બોળી કલ્પના વિષે સમભાવ રાખીએ, એટલુંજ નહિ પણ એની પાછળ રહેલી રમૂળ પણ નકકર ધાર્મિકતાની કદર પણ કરીએ."—કાકા કાલોલાકર.

કેળવણીમાં કર્મયોગનો માર્ગ

ધી એજ્યુકેશનલ ડિવિઝોન ઓફ મહાત્મા ગાંધી નામના ડો. પટેલના પુસ્તકની પ્રસ્તાવનામાંથી.

ધી જી જીવનભર વર્મ, કર્મ, ન્યાય ભત કે વહુ, અથવા સ્ત્રી કે પુત્ર, એવા કશા

પણ ભેદભાવ વિના, સમગ્ર માનવજાત ના શિક્ષક રવાા હતા. તેમના વ્યક્તિત્વની એ મહા વ્યાપક આત્મચેતી વર્તીને, તેમને માણસના આ અવનિ પરના જીવનની, તેની પ્રગતિ તથા તેના વિકાસની સઘળી આત્મચેતને સ્પર્શવી પડી હતી. એથી કરીને કેળવણીને સવાલ પણ તેમણે હાથમાં લીધો; અને તેને શાળાની ચાર દીવાલો પરતો જ નહીં, પણ માનવીની જુદી જુદી અનેક પ્રવૃત્તિઓનાં બીજાં વ્યાપક ક્ષેત્રને માટે પણ ખીલવ્યો. એથી કરીને, તેમની કેળવણીની દ્રષ્ટિ આખૂં પૂર્ણ માનવતા વિકસાવવાની હતી. ઇશ્વરે માનવીને તેની પોતાની જ પ્રતિકૃતિ સમો સરજ્યો છે. એથી કરીને, તેમના અભિપ્રાય પ્રમાણે, કેળવણીમાં ગર્ભાધાનથી માંડીને અંત-કાળ સુધીના સમગ્ર માનવજીવનને સમાવેશ થતો હતો. કેળવણી અવિ-ભાન્ય છે અને તેથી સામાજિકથી અલગ વ્યક્તિગત, નૈતિકથી અલગ શારીરિક, આધ્યાત્મિકથી અલગ ભૌતિક, એ રીતે માનવજીવનને તથા તેના સવાલોને જુદા જુદા વિભાગો માં અળગા પાડી શકાય નહીં, એવી ફિલસૂફીમાંથી કેળવણીની આર્થી દ્રષ્ટિ ઉદભવી હતી. પરસ્પર વિરોધી ભાસની આપણા જીવનની આ બધી પ્રાણીઓ તેમના અભિપ્રાય પ્રમાણે એકબીજા સાથે નિકટપણે સંકળાયેલી છે. માણસ એક સમગ્ર અસ્મિતા છે અને એ રીતે જ તેનો વિચાર કરવો જોઈએ. અને માનવજાતના એક મહાન શિક્ષક તરીકેની તેમની પ્રતિભાએ આની અસ્મિતા સિદ્ધ કરવા માટેની એ જ પ્રકારની સાંગો-પાંગ કાર્યપદ્ધતિ પસંદ આપી.

ગાંધીજી ઘણી વાર કહેતા કે, મેં કંઈ નથી વસ્તુ જોળી કાઠી નથી, પણ પરાપૂર્વથી ચાલતાં આવેલાં સત્યોનું સંશોધન કરીને આધુનિક યુગ સાથે તેમને બંધનમાં કયો છે; અને મુખ્યત્વે કરીને સમજાવવાને તે કાચ પાડવાનો પ્રયત્ન કયો છે. આપણા નૈયત્તિક જીવનમાં માર્ગદર્શક તરીકે આ સત્યો મુવિદિત હતાં; પણ

ઘણુંખૂં તેમની અવગણના જ કરવા માં આવતી હતી; અથવા વ્યક્તિના સામુદાયિક કે સમજાવવાની વાત આવે ત્યારે સામાન્ય રીતે તેમને ભંગ કરવામાં આવતો હતો. યુદ્ધના નૈતિક અવેજ તરીકે તેમની ઐથી મહાન શોધ સત્યાગ્રહની આગતમાં પણ એમ જ હતું. તેમણે એવી કાર્યપદ્ધતિ જોળી કાઠી, જેથી કરીને સત્ય અને અહીંસા સમજાવવાના ક્ષેત્રમાં પણ કાર્યશીલ બની શકે.

ગાંધીજીની પ્રતિભાની આ ખાસિયત પાયાની કેળવણીની તેમની કેળવણી વિષયક શોધમાં પણ સ્પષ્ટપણે દેખાય છે. ગીતાની ભાષામાં કહીએ તો, તેમણે આપણને કેળવણીમાં સર્વોટ્તમ કર્મયોગનો માર્ગ જ બતાવ્યો છે. ગીતાએ જીવન અને સર્જનનો સિદ્ધાંત નીચેનાં બે અર્થગંભીર શ્લોકોમાં જણાવ્યો છે:

અનાઈ ભવન્તિ જૂતાનિ
પર્જન્નોદ્દનસંભવઃ
યન્નાઈ ભવતિ પર્જન્ન્યો યત્તઃ
કર્મસમુદ્ઃ
કર્મ બ્રહ્મોદભવ' વિદ્ધિ
બ્રહ્માક્ષરસમુદ્ભવમ્ ।
તસ્માત્ સર્વગત' બ્રહ્મ નિલ'
યત્તે પ્રતિષ્ઠિતમ્ ॥
'અન્નમાંથી જૂતમાત્ર પેદા થાય છે. અન્ન વરસાદથી પેદા થાય છે. વરસાદ યત્તથી થાય છે. અને યત્ત કર્મથી થાય છે.'

'તું જાણુ કે કર્મ પ્રવૃત્તિમાંથી પેદા થાય છે. પ્રવૃત્તિ અક્ષર બ્રહ્મથી, અને તેથી સર્વવ્યાપક બ્રહ્મ હમેશાં યત્તને વિધે રહેલ છે.' (અ. ૩, ૧૪-૧૫)

આ સિદ્ધાંતમાંથી ગીતા જીવન કે જે યત્ત છે તેનો શાશ્વત નિયમ તારવે છે અને માનવીની કેળવણી તથા તેના વિકાસનો નીચે મુજબનો નિયમ રજુ કરે છે:

સહયતા : પ્રજ્ઞ : સુજ્ઞવા
પુરોવાચ્ય પ્રજ્ઞપતિ :
અનેન પ્રસન્નિચયધ્વમ્ એય
વૌડસ્તિવષ્ટકામધુક.
દેવાન્ ભાવયતાનેન તે દેવા
ભાવયન્તુ વ :
પરસ્પર' ભાવયન્ત : શ્રેયઃ
પરમવાસ્ત્યથ
'યત્તસદિત પ્રજ્ઞને ઉત્પન્ન કરીને પ્રજ્ઞપતિ યાજા બ્રહ્મયા : યત્ત દ્વારા

તમે વૃદ્ધિ પામો. એ તમને ઇચ્છિત ફળ આપે.'

'તમે યત્ત દ્વારા દેવોને પોષો અને એ દેવો તમને પોષે. અને એકબીજા ને પોષીને તમે પરમકલ્યાણને પામો.' (અ. ૩, ૧૦-૧૧)

માણસ પોતાનું સવળું શ્રેય કર્મ દ્વારા જ પ્રાપ્ત કરે છે. એટલા માટે તે જીવનને ટકાવનાર વસ્તુ પેદા કરનાર હોય એ જરૂરી છે. એટલા માટે તે પરસ્પર સહાયનો તથા બીજા એને માટે આદરનો સહકારી પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. અને આના કર્મ—જે યત્ત છે—દ્વારા જ માણસ પોતાની જાતને કેળવી શકે અને બંધનમુક્ત થઈ શકે જીવન દ્વારા માણસની કેળવણીનો નિયમ આ વસ્તુ છે. મોક્ષ માટેની એ તેની સાચી કેળવણી છે. બાળકની કેળવણીને તે કાચ પાડતાં, એ સિદ્ધાંત કહે છે કે, બાળક પણ ક્રિયા દ્વારા અને સમાજ ના જીવન સાથે જે અનિવાર્ય રીતે સંકળાયેલું છે તે કર્મ સાથે પોતાનો સહયોગ સાધીને જ શીખી શકે. જીવનની જરૂરીયાતોથી વિપુલ પડેલું એવું કર્મ એના કરનારને કાં તો પરોપણી બનાવશે અથવા માનવ-સમોજનો ભક્ષક બનાવશે. સમાજના આરોગ્યને પણ તે જોખમાવશે. ગીતા કહે છે તેમ (અ. ૩, ૧૨) એ આપણને પાપ તથા બંધનમાં નાખશે. તેથી કરીને બાળકને માટે એ જોડી કેળવણી ઘઈ પડશે. કેળવણી આ રીતે જ જીવન માટેની અથવા ભોક્-શાક્ષી સમાજ માટેની અથવા સૌને માટે સાચી રચનાતંત્રની ઘઈ શકશે. એ સર્વોદય માટેની કેળવણી છે. આ રીતે કેળવણી વિધેના ગાંધીજીના વિચારો જીવન વિધેની તેમની કર્મ-યોગની શીલસુરીમાંથી જ ઉદ્ભવ્યા હતા. કેળવણીના સાધન તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં ઉદ્યોગો જુદિપૂર્વક અને તેની કાર્યપદ્ધતિની પૂરેપૂરી સમજથી કરવાના હોય, તો જ તે કર્મયોગ, એટલે કે, કર્મ અને જ્ઞાન ના સમન્વયરૂપ બને. ગાંધીજીએ કહ્યું છે કે, શિક્ષણની આવી સમન્વય-કારી પદ્ધતિ જ બાળકની કેળવણી ની સાચી અને રવાભાવિક પદ્ધતિ છે. એટલા માટે અવશ્ય સર્વોત્તમ રીત પણ નીવડશે.

!! હાસ્ય રસ !!

ભગીનનો કાકાપર કામળ ભગીનને કાકા પાસેથી પૈસા ભેજ તા હતા. તેથી તેણે પોતાના કાકાને નીચે મુજબ કામળ લખ્યો :

પૂજ્ય કાકા,—આ લખતાં મારા મુખપર પડતા શરમના શેરડા તમે ભેજ શકો તો જરૂર તમને મારાપર દયા આવે. મારે તમારી પાસે ૧૦૦ રૂપીયા માર્ગલા છે પરંતુ તેમ કરવાની મારી અનિચ્છા કેમ રોકવી એ ખબર નથી પડતી... ખરેખર, એ અશક્ય છે...તેનો કરતાં તો હું મોત પસંદ કરું? આ કામળ એક ખેપીયા સાથે મોકલું છું. તમારા જવાબની તે રાહ જોશે. મારા પૂજ્ય કાકાનો અતિ આગ્રહિત ભગીનો. તા. ૬. અરે, આ મેં શું લખી નાખ્યું? તેની શરમનો સાચો કામળ પાછો લઈ લેવાને હું ખેપીયા પાછળ દોડવો, પરંતુ તેને પકડી નહિ શકવો. ઇશ્વર કરે ને તે તમારી પાસે ન પહોંચે અથવા તો કામળ યુમ ઘઈ જાય."

જવાબમાં કાકાએ લખ્યું: "મારા અતિ પ્રિય ભગીનો—શાંત થા. તારે શરમાવાની કશી જરૂર નથી. ઇશ્વરે તારી પ્રાયના સાંભળ્યા છે. ખેપીયાએ તારો કામળ ખોઈ નાખ્યો છે. તારા કાકાના બહાસબમાં આશિ-વાંદ.

અમારા એનેન્ટો

કેપરાઉનમાં: શ્રી. બી. ડી. ચાવડા.
પોર્ટ એલીકાએથ: શ્રી રમણ ડાબા.
ઇસ્તંબુલ: એલ. હેરી એન્ડ સન્સ
લોરેન્કોમાક્સ: સુમન્ત રામ
વેદાલકાર.
જુલવાયો: બાહુભાઈ વિદ્યમ, છે.
કે કકર.
લુઆંસીયા: એમ. ડી ચાપાનેરીયા.
લીવોન્સ્ટન: એચ. બી. ઝોજા.
ઉપલા બાઇએમે ઇન્ડિઅન ઝો-
પિનિઅનનું કામ પોતાના પ્રદેશનું
માથે લીધું છે. એમના સહકાર માટે
અમે આભારી છીએ.—તંત્રી ઇ. ઝો.

જોડણી કોશ એટો

અજરાતી કે અજરાતી ડીકસનરી.
કીમત પા. ૧-૨-૬.
મળવાનું ડેપોઝ આ એપીસ

દારૂ નિષેધના હિમાયતીઓ

સંપાદક : ઉમિયાશંકર જોષાકર,
(શ્રી ગાં ભા. વિ. જોડાનીસબર્ગ.)

૧. તને દારૂ વિષયે પુછે છે; કહે છે એમાં-દારૂ પીવામાં-મેટા યુને છે. (કુરાને શરીફ સુરા ૨, આયાત ૨૧૬.)

૨. 'હે મોમીનો, દારૂ સેતાનની જ મનાવટ છે, દારૂએ કરીને સેતાન તમારી વચ્ચે દુશ્મનાવટ ને દોષ ઉભાં કરતા. અને તમને ખુદાના છક અને તેની નમાઝથી રોકવા જ ઈચ્છે છે! (કુરાને શરીફ સુરા ૫, આયાત ૯૦.)

૩. સુરાપાન અથોત દારૂ પીવો એ બહાલત્યા જેવું મહાપાતક છે. (સુન સ્મૃતિ. ૧૧:૪૫.)

૪. જે દારૂ પીએ તે પોતાની મોઢા માં ધમધમતો દારૂ રહે ને દાઝી મરે, એટલે એ શુદ્ધ માય. (અલસ્થતિ સ્મૃતિ.)

૫. પ્રભાતક્ષેત્રમાં યાદવમાત્ર દારૂ પીને માંડા થયા અને એક બીજા સાથે યુદ્ધ કરીને નાશ પામ્યા. બહારમ અને કુબ્લે આ જોયું, પણ એનાથી કંઈ બન્યું નહિ. (દેવી ભાગવત.)

૬. કળિયુગની વિનંતિ સાંભળીને પરિક્ષિત મહારાજે કહ્યું 'અમ્યા કળિ! જુમડું, સુરાપાન, બ્યભિચાર અને હિંસા એ ચાર અધર્મનો રથાનકો છે, ઉપરાંત જુક, અભિમાન, હિંસા અને વેર આ વસ્તુઓ સુવણ્માં રહેલી છે, આ બધાં તારે રહેવાનાં રથાનેા છે. (શ્રીમદ્ ભાગવત.)

૭ મળાડુપો ખાખને, વિષપાન કરીને ને જુડી મરીને આપધાત કરનારાની પેઠે દારૂડિયો પોતાને બજે છે. (શર્મોક.)

૮. દારૂ એકલો વિગ્રહ, મરકી ને દુકાળ ત્રણેમનાં સામટાં ફળ ચખાડે છે. (એલ્ડસ્ટન.)

૯. મલનિષેધને હું સામાજકને રાજ દારૂ સુધારા માત્રનો પાયો મળું છું. (કોલ્ડન.)

૧૦. દારૂ શરીરમાં જાય એટલે છુદ્ધિ બહાર નીકળી જાય છે. અનાચાર પ્રત્યે માણસને તાણુનારી મુખ્ય વસ્તુઓમાં એક દારૂ છે. (ફિરંગ શાગ વિરોધી રાષ્ટ્રીય કોઈસીલ.)

૧૧. વિગ્રહ કરતાં દારૂ વધારે માણસને મારી નાખે છે. ને તે પણ જુડી રીતે ગારે છે. (કાર્ડિનલ મરિઅર.)

૧૨. જીવન ને મરણ વચ્ચે મજ ત્રાહ ચાલે છે તેમાં દારૂ કપર તરફથી દોરડું ખેંચે છે. દારૂ બંધ થાય તેા આ કોર્ટને ધણો ખરો વખત આરણું બંધ કરવા પડે. (ઈંગ્લીશ જુટા છેડા કોર્ટના અમુખ લોર્ડ ગોરેલ.)

૧૩. દારૂ પીને ફેટલાક મૂખ, ફેટલાક પથુ ને ફેટલાક પિચાય બને છે. (ડો. ડેવિડ સ્ટાર જોડન.)

શબ્દોનું સામંજસ્ય

“લહરી”

૧. કઈ હતમાં કાળાં બનર દેખાય છે?
 ૨. કઈ તિથિ પંચાંગમાં નથી પણ લખીવાર આવે છે?
 ૩. કઈ ડોશીની ધતરાજી ઉદ્દેખ ઉપજાવે?
 ૪. કઈ લતમાં દુશિયાર માણસો જ હોય?
 ૫. કઈ જી તપી જાય ત્યારે જ ઉપયોગી થાય?
 ૬. કઈ વેત્રમાં માપ છે પણ મપાતું નથી?
 ૭. કઈ રજથી માણસ નત્ર બની જાય છે?
 ૮. કઈ ખેડ જોઈ અને ખાખ શકાય છે?
 ૯. કઈ સાનથી મનુષ્યો દીલગીર થાય છે?
 ૧૦. કઈ ખસ કદી ગરમ જ નથી થતી?
 ૧૧. કયો રાગ સંસારીને પ્રિય હોય છે?
 ૧૨. કયા દારથી માણસની જુખ મટી જાય છે?
 ૧૩. કયો અક્ષર બજેલાને અપ્રિય હોય છે?
 ૧૪. કયો ગ્રહ સૌને સદા સુખદાયી હોય છે?
 ૧૫. કયો મણિ જુખ રરતો મળી શકે છે?
 ૧૬. કયું વન મહિલાઓને ગમે છે?
 ૧૭. કયું નેત્ર હાયમાં ધરીને જોઈ શકાય છે?
 ૧૮. કયું જળ સદા સર્વથા કાળું જ હોય છે?
 ૧૯. નેતૃત્વ વિના પણ નેતા કૌણ બને છે?
 ૨૦. પરજ્યો ન હોય તો પણ પતિ કૌણ કહાવે?
- જવાબ માટે જુઓ પાનું ૪૪૩

ધીરુભાઈ પી. નામક

જુકકીપર, યુસાફરી, પીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ
હાઈસ્ટાન અચર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ ટ્રિયાઈ અચર જમીન માગે યુસાફરી કરવા ધરે બ્રહા અમારી મારફતે જુકકીપર કરો.
જાંદબી, આગ, ચોરી, દુલ્લહ, અજમાત, પ્લેટ્સાસ, વિગેરેના લીમા અમે જતરાની આપીએ છીએ.
ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ કલ્ચીયરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લખવી બાબતોમાં કઈ પણ ફી લીધા વિના અમે ગદ્ત સલાહ આપીએ છીએ.
નેશનલ મ્યુસ્ચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ચોરૂલીયા અને ચોઈશાયર ઈનરજુરન્સ કંપની લીમાટેરના પ્રાતનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

બેલ્કમ સુટ, ઠાઈર્નીબ્રુમ સુટ, વોઈરેબ, હરેસીબ એસ્ટ, સાઈલ બોર્ડ એફીસ ડેસ્ટ, જુક કેસ, ટેબલ, તાલન કીકાયત બાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા જુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેસર—

જે હમારી જેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો રચોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકકા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG. PHONE 33-4691. BOX 2526.

ધાર્મિક પુસ્તકો

વિનોબા ભાવે કૃત ઉપનીચદ ગીતાજી વિગેરે ધાર્મિક પુસ્તકોના સ્વોપોપર પ્રવચન.

કશાનાચ વૃત્તિ (ઉપનીચદના સ્વોપો)	૧	૬
ગીતા પ્રવચન	૩	૦
સ્થિતપ્રજ્ઞદર્શન (ગીતાજીના બીજા અધ્યાયના સ્વોપો)	૪	૦
મધુકર (લેખોનો સંગ્રહ)	૪	૬
જીવન ક્ષી (, ,)	૩	૯

Obtainable :

INDIAN OPINION. P/Bag, Durban, Natal.

આત્મરતિની ઉપલબ્ધિ

“લહરી”

સુંત પુહોનો સુખોષ સાંભળો જે તેમને નિરંતર થતી રહે છે. આને માણસને કેવળ કુટુમ્બ પ્રતિષ્ઠા અનુભવ વગરનું પ્રત્યેક સાધકને યાગ નહીં. આત્મજ્ઞાન તરફ આકર્ષણ થયેલું હોય તેમને થોડાક સમયની સાંધના પછી નિર્વેદની પ્રાપ્તિ થઈ જાય છે. જેથી તેઓ આગળ નથી વધવા પશુ સંસારનાં વિષયોમાં પ્રાણી બુદ્ધિ અને જાય છે. પરંતુ જેમને સદુપદેશના પ્રભુથી વિવેકની પ્રાપ્તિ થઈ હોય, તેઓ વૈરાગ્ય વૃત્તિને કેળવી પદસંપન્નિના પાલન સાથે અધ્યાત્મ એની તૃપ્તિનો અંત આવે તે તે

કિંતુ સાચા અધિકારીને તે અપ્રાપ્ય પશું નથી. સંસારિક સુખની અવધિના કાળે જ્યોત્સી અતૃપ્તિમાં આંતરિક કલેશ અને માનસિક ઉદ્વેગ રહી જાય છે. પશુ અધ્યાત્મ સુખની અતૃપ્તિમાં તાલાવેલી સાથે હૃદયમાં ઉત્કુહતા અને આનંદની ઉર્મિની રચ્ચિત્તો રોષ રહે છે. વિચોમના નિરૂદમાં વિપાદ જેવું લાગે, તેા યે વિવેકનો ઉદય થઈ અગેલો હોવાથી એ વિપાદના અંતમાં શાપત સુખ સમાયેલું છે એમ એ અનુભવનાર નિઃશંક માને છે. જેથી એ તાલાવેલી પશુ સદોપિત રહે એવી ઉંડે ઉંડે મનમાં આવનાર રહે છે. આ એની વિશેષતા છે. સતસંગ સમયે સાંભળેલાં સિદ્ધંત

સૂત્રોની વાદ આવતાં જ એવા અનુભવીનું હૃદય હર્ષથી તરભોળ બની જાય છે. વાંચિત્ત હૃદયાર્થની કળા ધીરે ધીરે સગીપમાં આવતી જાય છે એવું એ પુર્વ ચિન્દ છે. યમ નિયમ-સદાચાર-પદસંપન્નિનું તીવ્રતાથી પાલન થતું રહે એજ આવા મુમુક્ષુને સતત જોવાનું હોય છે. એને માટે તીવ્રતા રાખી વિવેક વૈરાગ્યમાં ક્ષતિ ન થવા દેવી એ મહત્વનું હોય છે. આત્મરતિનું અંતિમ પરિણામ અવસ્થાબાધિ છે. તેના માટે તાલાવેલીની આવશ્યકતા નથી છતાં તે રહેવાની તો ખરીજ. એને હુસ્ત થવાના બેજ માર્ગે છે. પહેલો સંસાર મા બુદ્ધતાનો અને બીજો આત્મ રતિની ઉપલબ્ધિનો

‘બીઝનેસમેન’નું ભજન

જહુરાય, ડી. અંધડીયા.

(શ્લોક: “લેખનું વજન તો તેને રે કહીએ”)

‘બીઝનેસમેન’ તો તેને રે કહીએ, જે ધન કમાઈ જાયે રે,
નિજ ધન નિજનું છે નિજમ, પરધનને કરે કેકાણે રે...૧

સદ્ગ જાનકમાં રાખે ખાનાં, જ્યાં દમોશ કરાવે રે,
તોટ ડીપોઝીટ નિધય રાખે, રૂપિયો કહી ન વટાવે રે...૨

ધન ધન એના જીવનને, ને ધન ધન એના ધનને રે,
દિન-રાત ‘ધન-ધન’ રટતાં, છે ધન ધન એના મનને રે...૩

હપ્પાં-ચતાં, કાળાં-થોળાં, કરે કહી ઘી-ડોળાં રે,
લેતાં લે, દેતાં પશુ લે, એ ગળે જ આખા ડોળાં રે...૪

રમનમન કે કુટુંબકળીસો, બીજી નહિ પંચાત રે,
દ્યાધમથી દૂર રહે, દિન-રાત કપિયાની વાત રે...૫

લોક માનને ધરાક અણીને, ચામડાં એ તો મારે રે,
ઉધાર લાવી રોકડ વેચે, પાછ ન કોઈને ધીરે રે...૬

સાત પેઠીથી ચાલે ધધા, ત્યાંજ જનમનું ગાગું રે,
અમર જમાવે આપ મેળે, નહિ તો કાવે લેખાયુ રે...૭

અદમની ટોળી કમ મુકે, મદમદ કરે માથે રે,
મિલકતના લીલા ઉતરાળી, ગરય રાખે મારે રે...૮

નામું જો કોઈ જ્ઞેતા માગે, મન દેખાડ તારા રે,
એના ચોપડા એ એક જ જાણે, કોરા કાગળના ખારા રે...૯

નેની યાંચો અમરજીતેર ને, કુળ એકોતેર તારો રે,
નામ તેટલા દિવાળાં કાઢી, કુળ અકોતેર મોયો રે...૧૦

(‘જાન પઞચ’)

જાનમાં આગળ વધે છે. તેમને ઉત્પત્તિ અને નાશના દોષને પાન બને. નિર્વેદને ખરો નિરૂદખાના ઉત્પત્તિ વાસ્તવમાં એ દોષોથી એ સર્વથા યાય છે. જેથી તેઓ અધ્યાત્મનાં સંધનોમા મુદ્: રહે છે. ઉત્પત્તિ અને નાશના દોષને પાન બને. વાસ્તવમાં એ દોષોથી એ સર્વથા સંધિત છે. ઉત્પત્તિ અને નાશના દોષને પાન બને. વાસ્તવમાં એ દોષોથી એ સર્વથા સંધિત છે.

આ પછી જ્ઞાસુની કલામાંથી મમસની ઔષ્ણિમાં આવતાં એવા માધ્યમે આત્મરતિની તાલાવેલી મારે છે. “આત્માના અનંત સામાન્યમાં દુ: કષારે નહય અનંત” એવી આવના

“બીઝ બેન”નો ‘બેલ’

લેખક: “લહરી”

હુંડનમાં સને ૧૮૭૪માં બમ્બેઈ આમ લાગેલી, જેમાં ટેમ્સ નદી ના ઉત્તર કિનારે આવેલી સહીઓ યુનેા “વેસ્ટ મીનીસ્ટર પેલેસ” પશુ બળી ગયેલો. તે જગ્યા પર બ્રીટીશ પાર્લામેન્ટની બન્ય બીલ્ડીંગ સને ૧૮૫૦ માં નવેસરથી અંધાણે તદ્દયાર થયેલી. એ વિશાળ ઇમારતને આંધતાં ૧૦ વર્ષ લાગ્યાં હતાં. એની દક્ષિણ તરફ ટેમ્સ નદીનો પ્રવાહ વહે છે. પશ્ચિમ તરફ વેસ્ટ મીનીસ્ટર હોલ અને વિક્ટોરિયા ટાવર છે. ઉત્તરમાં વેસ્ટમીનીસ્ટર એબી, અને પુર્વ તરફ વેસ્ટ મીનીસ્ટર ક્ષિન્ (પુષ) તા રસ્તાપર ૩૨૦ શીટ ઉચો વેસ્ટ મીનીસ્ટર ટાવર છે.

“બીઝ બેન”ની એક અજબબળી એ છે કે એના ટાવરની નીચે સવા ત્રણ સો શીટ પર રસ્તામાં ઉભો રહેલો એક માણસ એના ટકોરા સાંભળે તે પહેલાં, ૧૧ હજાર માઇ જેટ આવેલા ઝોરટૂંકીવાના સીડની શહેરનાં માણસો સાંભળી શકે છે.

આ ટાવર ઉપર મોટું ઘડિયાળ મુકાયેલું જેનો મિનિટ કાંટો ૧૪ શીટ લાંબો છે તેને ઉચકવા માટે ૨૦ માણસો જોઈએ એટલો તે વજનદાર છે. સર બેન્ટમીન હોલ એજ અરસા માં વંડના પહેલા કમીશનર નીમાળા હના તેમના નામ ઉપરથી એ ધડીયાળ ના ટકોરા ટ્રાગે તે ઘંટ (Bell) નું નામ “બીઝ બેન” રાખ્યું હતું તે વખતે એ ઘંટનું વજન ૧૭૩૦ મણ એટલે ૧૫૨ ટનનું હતું. પશુ થોડાંક વરસ પછી તેમાં તરડ પડવાથી સને ૧૮૫૬ માં ૪૦ હજાર પોન્ડના ખર્ચે તેને નવેસરથી મરેલો. એ પછી એનું વજન ૧૩૨ ટનનું થઈ અગેલું છે આજુ વર્ષ (૧૮૫૫) ના અંતે એનું આયુષ્ય સો વર્ષનું થયે.

હુંડનના ઓડકારટીંગ રેયન ઉપર થી રેડિંગમાં આ ધડીયાળનો ટાકમ દૂનીવા બરમાં સંભળાતાનો હોવાથી, એ ખુબ પ્રખ્યાત થયેલ છે. એ

આ ગમતકારમાં માનવીની કાળાનો દાય નથી, પશુ કુદરતની કરામતના સિદ્ધાંતથીજ એમ થાય છે.

અવાજનાં મોજાંની અતિ વાતાવરણ (દવા)માં એક કલાકમાં ૭૫૦ માઈલની દોષ છે અને રેડિયો વેધનની અતિ એક સેકંડમાં ૧,૮૬,૦૦૦ માઈલ ની દોષ છે.

ટકોરાનો આ જગ્યા જ્ઞનિને નીચે ઉભેલા માણસના કાન પાસે પહોંચતો ૦૧ (૧) સેકંડ લાગે છે. અને તેજ આજ રેડિયો માર્ફતે ૦૧ (૧) સેકંડ માં ૪૫,૦૦૦ માઈલ પહોંચી જાય છે. આના લીને હુંડન કરતાં સીડનીનાં માણસો “બીઝ બેન” ના ટકોરા પહેલાં સાંભળી શકે છે.

નવલ કથાઓ

ક્રીડારાની આપવીતી	૫	૩
જેલો અબીનય	૯	૬
બીજાં પુસ્તકો		
બુદાન યજ	૨	૦
ક્રોધાર્થની સાધના		
(કાશીરવાત મહારાજાનું જીવન	૧૭	૬
ક્રીડારલાલ મશરૂનાળા કૃત		
સંસાર ધર્મ	૬	૦
દીપ નિર્વાળ (દર્શક)	૭	૦
મળવાનું દેહાયું આ ઝોશીસ		

ઉત્સવો પર શ્રી કેદારનાથજી

શ્રીરતે જે મેં ખોરાકની જરૂર છે તેમ માનવી મનને પણ સોળત, સહવાસની બુધ્ધિ લાગે છે. સોળત, સહવાસ, સહકાર પ્રેમ એ મનની બુધ્ધિ છે અને એની તૃપ્તિ સિવાય માનવી જીવન અશક્ય બને છે. આપણી આ માનસિક માવના નેટલા પ્રમાણમાં પોતાય એટલા પ્રમાણમાં આપણું મનોબળ વધે છે.

આપણા રોજના વ્યવહારમાં આપણને એક જ પ્રકારનું કામ સતત કરવું પડે છે. ની હો કે પુસ્તક હો આપણું દરેકનું જીવન, આપણું રોજનું કામ એક પ્રકારની ધરેડમાં ચાલુ રહે છે. એમાં નવીનતા ન હોવાથી એ કામમાં ક્યારેક કંટાળો આવે છે અને જાણે યાક ઢાગનો હોય એવો અનુભવ થાય છે. મનુષ્યસ્વભાવની આ ખાસિયત જોઈને દરેક કામમાં, દરેક સંપ્રદાયમાં, દરેક ધર્મમાં ધોડાક ઉત્સવો કે તહેવારો નિર્માણ કર્યા છે કે જે દિવસોમાં આપણે જીવનની નિત્યની ધરેડમાંથી બહાર નીકળીને કંઈક નવીનતા અનુભવીએ. કંઈક આનંદ કરીએ. અકસ્મીતની સાથે મળીએ અને માનસિક તાજગી મેળવી એ. માનસિક પોપણની દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ માનસિક વિકાસની દ્રષ્ટિએ આવા ઉત્સવોની યોજના મનુષ્યજીવન માં અતિશય આવશ્યક છે.

કુટુંબમાં કોઈની વર્ષગાંઠ હોય ત્યારે બધાને આમંગલ્ય આપી કુટુંબી એ સાથે જન્મે છે. આમ સાથે મળીને સાથે જન્મવાથી અરસપરસમાં ઐક્ય, સહકાર અને પ્રેમ નિર્માણ થાય છે. છુટા પરેલાં કે તુરેલાં મન પાછાં સંધાય છે. ગઈ યુજ્જરી બહી જવાય છે, ક્યાંક અરસપરસમાં મન ઉંચા યતાં હોય કે કંઈક ગેરસમજને નિર્માણ રદ્દ હોય તો આમ સાથે મળીને વધુ નિખાવસતા નિર્માણ થાય છે, મન વધુ ઉદાર અને ક્ષમાશીલ બને છે. કૌટુંબિક મિલન અને સહમોજનમાં આ તૃપ્તિઓ નિર્માણ થતી ન હોય તો એ નિરર્થક છે, કારણ કે કૌટુંબિક ઉત્સવમાં એ જ દ્રષ્ટિ પ્રમુખ છે. ૪૦-૫૦ માણસો સાથે મળીને સહમોજન કરીને જે ઐક્ય કે પ્રેમની ભાવનાને અનુભવ કરે છે તે આનંદ કે ભાવનાતૃપ્તિ હોટેલમાં ૨૦૦-૩૦૦ સાથે જન્મતાં છતાં નહિ મેળવી શકે.

કૌટુંબિક ઉત્સવની પાછળ જે દ્રષ્ટિ છે તે જ દ્રષ્ટિ ખીજ સામાજિક, ધાર્મિક કે સાંપ્રદાયિક ઉત્સવોમાં રહેલી છે. આવા ઉત્સવોના દિવસો નિમિત્તે આપસઆપસમાં વધુ ઐક્ય વધુ નિખાવસતા, વધુ પ્રેમ નિર્માણ થયા ન હોય તો એ ઉત્સવો નિરર્થક બને છે.

તહેવારોને દિવસે માણસ પોતાની તકલીફો, કુ:ખો, ચિન્તાઓ ભૂલી જઈ આનંદમાં આવે એવું વાતાવરણ નિર્માણ થાય છે. આનંદમાં પણ શકિત રહેલી છે અને એ શકિત મેળવીને માણસ પોતાના જીવન-કલહનો બાર વધુ સરળતાથી વહી શકે છે. જીવનમાં પરિશ્રમ અને આરામ બંનેનું જોડવાનું આવશ્યક છે. અને આજનો તહેવાર માનવસમાજના વિકાસની દ્રષ્ટિએ વિચારીએ તો અતિશય ઉપયોગી છે.

તહેવાર ઉજવવામાં વિચારવા જેવી વસ્તુ એ છે કે આનંદ કરવા સાથે સાથે આપણે ખીજ કોઈ કામનો આનંદ આપનારી વસ્તુ પ્રાપ્ત કરી શક્યા છીએ કે નહિ? આનંદની સાથે, મનોરંજનની સાથે એવી યોજના હોવી જોઈએ કે જેથી આપણે વધુ તાજગી, સ્ફુર્તિ અને વધુ તન્દુરસ્તી મેળવી હોય. રવિવારની અડવાડીક રમની પાછળ શારીરિક અને માનસિક વિશ્રાંતિની કલ્પના છે. રવિવારની વિશ્રાંતિ પછી સોમવારે આપણે કામ માં વધુ સ્ફુર્તિથી, તેજથી લાગીએ છીએ.

આપણે વિચારવું ઘટે કે તહેવારોમાં માનસિક વિશ્રાંતિની સાથે સાથે જીવન વિકાસની દ્રષ્ટિ પણ રખાયેલી છે. આ યોજના બર આવતી હોય તો જ તહેવારોનો સાચો ઉપયોગ થયો કહેવાય સાંકાનત, દશેરા, દિવાળી આવા પ્રકારના તહેવારો અને ઉત્સવો છે.

સાચી દિવાળી

આપણે આ દ્રષ્ટિએ બધા તહેવારો અને ઉત્સવો ઉજવીએ તો જ આપણે એ તહેવારો પાછળ રહેલું રહસ્ય સમજ્યા એમ કહેવાય. જે દિવસોમાં હૃદયમાંથી પાપ, તાપ, ધંડ, ઇર્ષ્યા નીકળી જતાં હોય, જે દિવસોમાં હૃદય, વધુ શુદ્ધ અને પાવન થતું હોય, જે દિવસોમાં મન વધુ વિશાળ, ઉદાત્ત બન્યું હોય, જે દિવસોમાં પોતાના જ દિલની દ્રષ્ટિ કરતાં સામુદાયિક દિલની દ્રષ્ટિ વધુ ડેળવાઈ હોય, જે દિવસોમાં દિલમાં નીવા કરીને અંતરનું અંધારું ઓછું થયું હોય અને અંતરમાં પ્રકાશ થયો હોય તે જ સાચી દિવાળી મનાવી કહેવાય.

નૂતન વર્ષ

નૂતન વર્ષ નિમિત્તે એકબીજાને છુટા છુટા મળવા કરતાં બધા સાથે મળવા માં સામુદાયિક ઐક્ય, પ્રેમ અને વિશ્વાસની લાગણી નિર્માણ થઈ છે, તે વર્ષ દરમ્યાન નજીક રહે, વધુ વૃદ્ધિગત બને એવી આજે આપણી ઇચ્છા પ્રત્યે પ્રાર્થના છે. સાચી પ્રાર્થના કદી વિકળ નથી બનતી. પ્રાર્થનાનું ફળ મેળવવાનું આપણાજ હાથમાં છે. ઉપરઉપરથી ચયેલી પ્રાર્થનાનું ફળ પણ ઉપલક્ષિતું હોય છે. હૃદયથી કરાયેલી પ્રાર્થનાનું ફળ આપોઆપ દેખાય છે. નૂતન વર્ષના દિવસે આપણે વધુ શુદ્ધ, વધુ ઉદાર

અને સમાજના દિલની દ્રષ્ટિએ વિચાર કરીને આપણો વિકાસ સાધીએ.

જરા હસો

શ્રાહક : અરે સુકુંદે વ્રં અહીં? આવી રહી હોટેલમાં નોકરી કરે છે? સુકુંદે : રવીન્દ્ર, હું અહીં જન્મતો નથી, ફક્ત નોકરીજ કરું છું.

શ્રાહક : તમારી હોટેલ તહન રહી છે. આ ખોરાક કોઈ ઠોર પણ ન ખાઈ શકે એવા છે.

મેનેજર : સજીર, સાહેબ, હમણાજ એવો ખોરાક મંગાવી દઈ છું.

અમારાં નવાં વર્ષના

“ગુજરાતી” પ્રેસના સંવત ૨૦૧૨ના પંચાંગ આવી ગયાં છે.

કીર્તન શી. પ-૩ પાર્ટેજ સાથે.

નીચેના શીરનામે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલી તુરત મંગાવી લેવા વિનંતિ છે. 'Indian Opinion', P. Bag, Durban.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બનરમાં ત્યા સોસાયટીઓમાં મહાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવિંગ્સ સર્ટીફિકેટ (આવક વેરાથી સુક્ત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ, Authorised Agent For Government of India National Saving Certificate. ખાળા સાહેબની હવેલી, Navsari, Bombay, India.

બે ગઠવાડીક પંચાંગ						
વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ નવેમ્બર	હીંદુ ૨૦૧૨ બાદરવે -આસો	મુસલમાન ૧૩૭૬-૫ હીજરી ૨. ઇ. અવલ ૨ ઇ. ગાબર	પારસી ૧૩૨૫ ખોરદાદ	સુર્યાંદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૧૧	૧૬	૧૨	૨૫	૧૧	૪-૫૮
શનિ	૧૨	,,	૧૩	૨૬	૧૨	૪-૫૮
રવિ	૧૩	,,	૧૪	૨૭	૧૩	૪-૫૮
સોમ	૧૪	,,	૧૫	૨૮	૧૪	૪-૫૭
મંગળ	૧૫	,,	૧૬	૨૯	૧૫	૪-૫૭
બુધ	૧૬	,,	૧૭	૩૦	૧૬	૪-૫૭
ગુરુ	૧૭	,,	૧૮	૧	૧૭	૪-૫૬
શુક્ર	૧૮	,,	૧૯	૨	૧૮	૪-૫૬
શનિ	૧૯	,,	૨૦	૩	૧૯	૪-૫૬
રવિ	૨૦	,,	૨૧	૪	૨૦	૪-૫૫
સોમ	૨૧	,,	૨૨	૫	૨૧	૪-૫૫
મંગળ	૨૨	,,	૨૩	૬	૨૨	૪-૫૫
બુધ	૨૩	,,	૨૪	૭	૨૩	૪-૫૫
ગુરુ	૨૪	,,	૨૫	૮	૨૪	૪-૫૫

દિવાળી થી જનાદરલાલ નેહરોનો જન્મ દિન ખાઈ ખીજ

ભારતનું ભવિષ્ય

મને કાંઈ પુછે કે ભવિષ્યમાં ભારતના યા દાસ યશે? તો હું તેમને શું કહું? ... ટેવી રીતે હું

દેશના ભવિષ્ય માટે તમને કહું? હું તો એટલું જ કહી શકું કે, હું ચાળીસ વર્ષ થયાં દેશની જનતામાં જગ્યા દેશનું કાંઈક કામ કરું છું, કાંઈક ભારતની જનતાને જાળવી રાખી શક્યો છું, તેઓમાં શી શક્તિ છે, અને કેટલી દુર્બળતા છે તે પણ જાણી શક્યો છું. મેં તેઓને નેટલા જાળવ્યા, નેટલા જ્યાં તેટલો જ મારો તેમના ઉપર વિશ્વાસ બેઠો છે. અને તેથી હું વચર સંકેપે કહી શકું છું કે, ભારતની જનતામાં શક્તિ છે, આજળ વધવાની તાકાત છે અને મારો તેમના ઉપર વિશ્વાસ છે. આથી ભવિષ્યમાં અથવા આપણા દેશમાં કાંઈ તોફાનો જનને અથવા આજ્ઞા આવે તો મને લાગે છે કે આપણામાં તેનો સામનો કરી રસ્તો કાઢવાની તાકાત છે.

બેફીરાઈ એ પહતીની નિશાની

મેં એમ કહ્યું કે આપણામાં તાકાત છે, પણ આપણે હમેશાં જાગૃત રહેવું જોઈએ. જ્યારે કોઈ પણ દેશમાં કે કોઈ પણ જાતીમાં બેફીરાઈ આવી જાય છે, જાગૃતી નથી હોતી, અને કતંગ તરફ પ્રમાદી રહે છે, અને સમજે છે કે અમે તો ખુબ કરી પર વાપી છીએ, અમે તો ધણા ઉચ્ચ છીએ, અને હવે કશું કરવાની જરૂર નથી, તો તે જાતી યા તો દેશની પડતી સમજી લેવી. આને લીધે જ પહેલાં ભારતનું વાંરવાંર પતન થયું. ભારતનું યા માટે પતન થયું? એ કારણે. એક તો જાતી બેદ ભારતને નબળું બનાવ્યું, કમજોર બનાવ્યું, લોકો અસમ અસમ થઈ ગયા, એક બીજાને મદદ નહોતા કરતા, સંપથી એક બીજા માં બળી નહોતા રહેતા. બહારનો દુસ્મન આવી ભારતના એક ટુકડાને લઈ લે, કદીક બીજાને અને કદીક ત્રીજાને કષ્ટ લે તો પણ આપણા લોકો એક બીજાને સહાયતા નહોતા કરતા અને આપસ આપસમાં ઝગડા બતા. આપસ આપસમાં ઠણકું એ આપણી આસીવન થઈ પડી હતી. અને બીજું કારણ એ કે આપણે

સમજતા હતા કે આપણે ધણી ઉચ્ચ સંસ્કૃતિ ધરાવતી પ્રાચીન પ્રજા છીએ. અમે બ્રાહ્મણ છીએ, અમે ક્ષત્રીય છીએ, અમે આ છીએ, અમે તે છીએ. અને અમારે બીજા પાસે થી શું શિખવાનું હોય? અમે બધા માં પારાંખત છીએ. અને આપણે ઉભાજ રહ્યા. બલકે સુતા રહ્યા. અને દુનીયા આજળ વધતીજ ગઈ અને દુનીયાની શક્તિ વધી. આથી દુનીયા એ આપણા ઉપર કબજો લીધો. આપણને ગુલામ બનાવ્યા. આથી આ એ વાતો આપણા અંત ઇતિહાસની આપણે હમેશાં માદ રાખવી જોઈએ. આપણા દેશમાં મોટા મોટા ધણા મહા પુરોએ જન્મ લીધો. મોટા મોટા શરવીરો પણ થયા. આપણા દેશનો ઇતિહાસ જગજગતો છે. પરંતુ આપણા દેશના ઇતિહાસમાં એ પણ લખાવું છે કે આપણામાં ટેટલો કુસંપ હતો. કેટલા ઝગડાઓ હતા. અને પોતા માટે આપણે કેટલા ગર્વ ધરાવતા હતા, કે આપણા જેવું બીજું કોઈ જ નથી. હું માનું છું કે જે પોતાને જ હુશિયાર સમજે છે અને તેના જેવો બીજો કોઈ જ નથી એમ માને છે તેના જેવો મર્ખ બીજો કોઈ જ નથી. પછી તે બંને એ તે હોય.

ભારતની કળા અને સંસ્કૃતિ

તમને એ ખબર છે કે ભારતના લોકો અથવા આપણા દેશના લોકો પરદેશમાં ક્યાં ક્યાં ગયા હતા? તેઓ એ ભારતની કળા, ભારતની સંસ્કૃતિ, ભારતના ધર્મોનો, ફેલાવો કરવા ઇશિયા અને ઇશિયાની બહાર ગયા હતા. હું થોડાક વખત પહેલાં હોંદ મીનના દેશમાં ગયો હતો. ત્યાં મેં મોટી મોટી-બધા ઇમારતો જોઈ, તે ભારતના કળાકારોએ વર્ષો પહેલાં બનાવેલી હતી. અહીંથી હજારો માર્શલ ફર અને કેટલી સુંદર કે કલાત્મક એને મુકાબલે આને એવી દુનીયામાં બીજી ન પણ હોય. ભારતના લોકો ત્યાં ગયા ત્યારે ભારતની પ્રજા જાતીબેદમાં નહોતી ફસાઈ. કુસંપ પણ એટલો બધો નહોતો, એમનામાં જોર હતું. સિમ્મત હતી, અને ફર ફર પ્રવાસો બેઠા હતા.

અને બીજું પણ હું આપને કહું. ઇતિહાસ આપણને ક્યાંય પણ એ નથી બતાવતો કે ભારતે કોઈ પણ દેશ પર ક્યારેય આક્રમણ કર્યું હોય. એટલે

કે લસ્કરી આક્રમણ. પ્રાચીન સમયમાં ભારતનું આક્રમણ એની સંસ્કૃતિ, અને કલા, અને ધર્મનું. હવે કદી કોઈ સાથે લડવાનું નહી. એ જમાનામાં ઇશિયાના મોટા મોટા ટુકડાઓ પર ભારતનું શાસન હતું. ભારતના લસ્કર તું નહી પણ ભારતના ધર્મનું મોટે ભાગે ઓદ ધર્મનું, ભારતની કળાનું, અને ભારતની સંસ્કૃતિનું આજ ભારતની શક્તિ હતી.

જાતીબેદ અને ભય

પણ પછી શું થયું? આપણા જાતીબેદ અને ભયને લઈ આપણી એ તાકાત વેરવીબેર થઈ ગઈ. જે ભારતની બહાર જતા તેનો ધર્મ નષ્ટ થયો એમ સમજાવું. આપણે એની સાથે ન જમી શકીએ, આપણે એને અડકી એ પણ નહીં. આપણો ધર્મ ખાવા, પીવા છૂત અછૂતમાં આવી બરાર્યો. અને જે મહાન પ્રાચીન ઇતિહાસ હતો કે જેની દુનિયા પર અસર થઈ હતી તે જુલાઈ જ ગયો. અને આપણે અમુક ગાતીના છીએ, અમુક સાથે ખવાય, અમુક સાથે લગન ન થાય, અમુકને ન અડકાય, આવી નાની નાની વાતોમાંજ આપણે આપણી શક્તિનો નાશ કર્યો.

અજબ તમારો છે! ક્યાં ભારતની પ્રાચીન શક્તિ? ક્યાં તેનો ધર્મ? ક્યાં તેનો જગજગતો ઇતિહાસ? અને ક્યાં આજે આપણે કુવાના દેડકા? તમે વિચાર કરો કે ભારતનો આ ઇતિહાસ આપણને શું પાઠ શિખવે છે? શું આપણે શિખ્યા છીએ કે આ બેદ બાવ હોડવો જોઈએ? આપણે આપણા મનને ફરી વિશાળ બનાવીએ અને જોઈએ કે ભારતનો શો મુખ્ય પાઠ છે, સવાલ છે. આપણી પ્રાચીન સંસ્કૃતિએ આપણને શું શિખવ્યું છે? જે નહીએ બહારથી વહી આવી છે એને આપણા વિશાળ સમુદ્રના ઉદરમાં સમાવવી છે. આ ભારતની શીખ છે.

આપણા દેશમાં મુસલમાનો આવ્યા, આપણા દેશના ધણાએ મુસલમાન ધર્મ સ્વીકાર્યો. પારસી આવ્યા, એ પણ રહે છે, જે હજાર વર્ષ થયા આ વ્યા, ઇસાઈ લોકો આવ્યા, એ પણ કરોડ બે કરોડ નેટલા રહે છે. બધા આપણા દેશમાં બળી ગયા. બધા આપણા દેશની જનતા થઈ ગયા. બીજા દેશ સાથે અથવા પોતાના વતન સાથે તેઓને કશો સંબંધ નથી. હવે તેઓનો સંબંધ સંબંધ આજ દેશ સાથે છે અને અધિકાર છે. ગ્રેમથી રહેવાનો, એક બીજા સાથે લડવાનો નહીં. જે આપણે એક બીજાથી આપણને અલગ સમજીએ અને આપણે જ દેશ છે, તેમનો નથી તો આપણે એજ આજ્ઞામાં પડ્યું કે જેને

લીધે આપણો દેશ પુવે દુર્બળ બનેલો. હોંદુઓમાં કેટલી જાતીઓ છે હજારો જાતીઓ છે. એ હોંદુ કામ દુર્બળ, કમજોર બનાવે છે.

તો આ પાઠ આપણે શિખવાને છે. અને એ પાઠ રાખવાનું છે કે હવે આપણા દેશમાં એક નવો મુખ શરૂ થયો છે. એક નવો ઇતિહાસ લખાઈ રહ્યો છે, નવું આપણું કેતંગ છે, નવા કામ કરવાના છે-આ દેશને સ્વતંત્ર દેશને આજળ વધારવો. આ મોટું કામ છે.

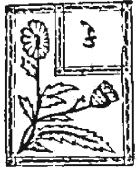
આ બધી વાતો મેં જે કહી તે ફક્ત આદેશના પુરો માટે નથી. સીએ

દીવડાનો દરબાર

વેણીભાઈ પુરોહિત
જનમાં નવલખ તારસિયા ને તેજ-તેજ-અંબાર :
કે ઝગમગ દીવડાનો દરબાર :
ઠીવડા લઈને રાનડી કંઈ રમવા આવી ખંદાર :
કે ઝગમગ દીવડાનો દરબાર.
ભૂએ આજ મહાન ને અદ્ભૂત, વ્યાપક વિશ્વ વિરાટ :
નીચે ધરતી પર નખનોના ઠીપકનો મલકાટ :
અનોખી ન્યોતિમય વણઝાર :
કે ઝગમગ દીવડાનો દરબાર.
જનનાજીમાં જલદી વડા કંઈ ઝમકતાં લહેરાય :
હસતા-રમતા તેજ કુવારા ટમકતાં દરબાર :
મનોરમ શોભા ને શણગાર :
કે ઝગમગ દીવડાનો દરબાર.
ગોખેગોખે ધરધરમાં ને મંદિરમાં મલકન્ત :
પ્રાણ પ્રાણમાં સ્વયમ પ્રકાશિત પ્રકાશના બંધવંત :
અલોકિત ચેતનના ચમકાર :
કે ઝગમગ દીવડાનો દરબાર.

માટે પણ છે, બલકે વધારે સીએ માટે જ છે. કોઈ પણ દેશની પ્રજા તો દેશની સીની પ્રગતી પરથી મથાય છે. જે દેશમાં સીએ આજળ વધી હોય, સીએનું માન સન્માન હોય તેમને માટે પુરોતો અવકાશ હોય તે દેશ જ આજળ વધેલો મણાય. અને એ કલ્પ છે કે, ભારતની સીએ સાથે કોઈ પણ દેશ મુકાબલો કરી શકે તેમ નથી. પરંતુ ભારતની સીએ ને ભારતના પુરોએ પુરો ઇન્સાફ નથી આપ્યો એમ મહા માનવું છે. શ્રી. નેહરુ એક હોંદી ભાષણ પરથી.

આંતરરાષ્ટ્રીય શાકાહારવાદ

ટલાક લોકો એમ કહે છે કે, શાકાહાર કેવળ હીંદુ ધર્મનું એક અંગ છે. આ ખૂલબરે લોકો ખાલ છે અને રૂઢિચઢિત ખોરાકના ક્ષેત્ર અને મુલ્યને તે સારી રીતે કુદિત કરે છે. વસ્તુતાએ-ઈતિહાસના આરંભકાળથી અનેક ધર્મો તથા દિલ્લસુશી એને નામે એક વા ખીજે સ્વરૂપે તેની હિમાયત થતી આવી છે તથા ઘણા ખરા દેશોની શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિઓ તેનો અમલ કરતી આવી છે.

આજે તેને બિન-ધાર્મિક સ્વરૂપનો અસંખ્ય પ્રયત્નકારો ટેકા મળે છે. પશ્ચિમના દેશોના આજના ઘણા શાકાહારીઓ ખાસ કરીને ધાર્મિક દૃષ્ટિના નથી અથવા નારિતો પશુ છે. તેઓ પરંપરાગત શાકાહારીઓના પુરાણા ધાર્મિક અને નૈતિક હેતુઓને બદલે અનેક પ્રકારનાં નવા કારણોને લઈને શાકાહારી બન્યા છે.

૧૮૯૦ની સાલથી—એ વખતથી શાસ્ત્રીય આહારશાસ્ત્રનો આરંભ થયો—શાકાહારને ભારે વેગ મળ્યો છે. યુરોપ તથા અમેરીકાના અનેક દેશોની પ્રયોગશાળાઓમાં કરવામાં આવેલા પ્રયોગોએ વારંવાર નિઃશંક પુસ્તક કરી આપ્યું છે કે, માંસ અનિવાર્ય ખોરાક અથવા જરૂરી કે ક્ષયકારક ખોરાક તો નથી જ પણ વસ્તુતાએ એને કારણે અનેક રોગો થાય છે. યુરોપમાં નિસર્ગોપચારની સંરચાએ ઠેર ઠેર પથરાયેલી છે. તેમાં ખામી ભરેલા પોષણને કારણે થતા રોગોથી પીડાતા અસંખ્ય દરદીઓ જાય છે અને શાસ્ત્રીય સ્વરૂપના યુક્ત શાકાહારથી સાબતાગ્ન થાય છે. ખાસ કરીને સ્વિટ્ઝરલેન્ડમાં આવાં નિસર્ગોપચાર શુદ્ધ ધર્મો છે અને તે ઘર કરી બેઠેલા રોગોથી પીડાતા દરદીઓનું આશ્રયસ્થાન બની ગયું છે. અને યુરોપ તથા અમેરીકાના શાકાહારીઓએ આરોગ્યને ખાતર એ શુદ્ધ આહાર અપનાવ્યો છે.

આવે તો એક કરોડ ડેલરી જેટલો ખોરાક પેદા થાય છે, ઘઉં કે ખીજું ધાન્ય પકવવામાં આવે તો દોઢ કરોડ ડેલરી જેટલો ખોરાક પેદા થાય છે અને બગીચા પદ્ધતિથી વારાફરતી પાકો ઉતારવામાં આવે તો અઢી કરોડ ડેલરી જેટલો ખોરાક પેદા થાય છે. આ રીતે અચુક જમીનમાં જેટલા માંસાહારીઓને ખોરાક પુરો પાડી શકાય તેના કરતાં બગીચા પદ્ધતિની ખેતીથી તેટલી જ જમીનમાં દશમણાં શાકાહારીઓને ખોરાક પુરો પાડી શકાય.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના ખેતીવાડી ખાતાના આક્રિડા આનું સંમર્થન કરે છે. તે જણાવે છે કે, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં છેલ્લાં ૫૦ વરસમાં માંસની માથા ફીટ વપરાશમાં કે જેટલો ઘટાડો થયો છે તેમ છતાં માથુસને માટેનો ખોરાક પેદા કરવા માટે જેટલી જમીન ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે તેના કરતાં ઠોરનો ખોરાક ઉત્પન્ન કરવા માટે વધારે જમીન ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે. એટલા માટે જ સુધરેલા દેશોની ઘણી સરકારો તેના નાગરિકોને વધારે પ્રમાણમાં શાકાહાર કરવાને વાળનાનાં પમલાંઓ વિચારી રહી છે.

શાકાહારને તેના બ્યાપક સ્વરૂપમાં સ્થુ કરવા માટે આટલું પૂરતું છે. કોઈ વિધિનિષેધ કે કોઈ જુની પુરાણી માન્યતાના પાયા પર રચાયેલો આચાર કે પ્રથા માત્ર નથી. જેમાં લોકો વધારે તંદુરસ્ત, વધારે ધ્યાળુ અને વધારે સુખી હશે એવી નવી દુનીયાની ઉમદા તથા સુંદર આદર્શ પર રચાયેલી એ એક જીવનપદ્ધતિ છે.

એમ કે, કુદરતના નિયમોનું પાલન કરવાને લીધે તેમના રોજીંદા જીવનમાં એકઠાં ઘતાં રોગનાં કારણો નાશુદ થશે. તથા રાજકીય અને સામાજિક સંઘર્ષોનું અંધુભાવથી નિરાકરણ કરવાનું તેમને માટે સુખમ થઈ પડશે.

એટલા માટે જ શાકાહારની આંતર રાષ્ટ્રીય મળવળ દિવસે દિવસે વધુ ફેલાતી જાય છે. એમાં પુર્વના ધાર્મિક તથા આધ્યાત્મિક આદર્શવાદને પશ્ચિમની વહેવાર, શાસ્ત્રીય અને પ્રગતિશીલ ખાવના પુરક થાય છે.

સમાન આદર્શ તથા જીવનના સમાન આચારો દ્વારા દુનિયા ભરના શાકાહારીઓ એક નખી આંતરરાષ્ટ્રીય જમાત, નિરૂપદ્રવ, આરોગ્યપ્રદ અને આશાસ્પદ એવી કુદરતની હરિયાળી આંતરરાષ્ટ્રીય જમાત પેદા કરે છે.

‘હરિનખ’ ધર્મ’માંથી

“શબ્દોનું સામંજસ્ય”ના જવાબો

- (૧) અહત, (૨) અતિથિ, (૩) મહેમાન (૪) પોશી, (૫) અહાલત, (૬) ઇશી, (૭) મળવેલ (લોકો), (૮) અરજ, (૯) અખોડ, (૧૦) અવસાન, (૧૧) આધસ, (૧૨) અનુરામ, (૧૩) આહાર, (ખોરાક), (૧૪) “દ”, (૧૫) અનુગ્રહ, (૧૬) અચરકાંત મણિ, (લોક-સુખ), (૧૭) અખોવન, (૧૮) ઉપ-નેત્ર, (ચરમાં), (૧૯) કાળજી (મેસ), (૨૦) અભિનેતા, (૦) અધિપતિ.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમાં વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટામાં માટે છે. કીમત ફક્ત પા. ૧-૧૯-૦૦.

‘Indian Opinion’ Private Bag, Durban. Natal.

* ૧૯૫૮ના ડીસેમ્બરની ૨૫મી તારીખે મુંબઈ ખાતે ધી બોમ્બે હુમેનીટરિયન લીગના આશ્રયે ભરવામાં આવેલી પત્રકાર પરિષદ સમક્ષ ફ્રેન્ચ વેજીટેરિયન એસોસિએશનના પ્રમુખ તથા ઇન્ડરનેશનલ વેજીટેરિયન યુનીયનના ઉપ-પ્રમુખ ટ્રાફેસર ડૉ. જી. ઇ. મારકવેટે કરેલા નિવેદનમાંથી આ લખાણ લીધું છે.

કેટલાક વૈજ્ઞાનિક કારણો સર પ્રેરાયા છે. જિનાનની જુદી જુદી મહાન શાખાઓ માથુસને તેના સ્વભાવ પારખવામાં તથા આ દુનીયામાં તેનું સ્થાન શું છે તે નક્કી કરવામાં મદદ રૂપ થાય છે. ઉલનાત્મક શરીરરચના શાસ્ત્ર ઇતર પ્રાણી યોનિઓમાં તેનું સ્થાન બતાવે છે અને માનવવંશશાસ્ત્ર માથુસની પ્રકૃતિ અંગેના સંશોધનને બંધારે છે. એ બંને વિજ્ઞાના જનક ક્રાંસવાસીઓ છે. કુવિચર ઉલનાત્મક શરીરરચનાશાસ્ત્રના અને એકા માનવવંશશાસ્ત્રના, બંને ભારપુર્વક જણાવે છે કે, માથુસ માંસાહારી પ્રાણી નથી, શાકાહારી પશુ નથી કે મિશ્ર આહારી પશુ નથી, પણ ફળાહારી શાખાનું પ્રાણી છે. ફળો તથા અનાજ તેને ખાંદાર છે. એ બંને વર્ગરૂપિત તથા ખાસની જાતના ઊડનાં ફળો છે. એટલે, કુદરતના નિયમોને અનુરૂપ જીવન માળખાને ઇચ્છતા ઘણા માથુસો એ માંસાહાર ઊડી દીધા છે.

આના કરતાં પણ વધારે પ્રબળ ખીજું એક કારણ છે જેને લીધે માનવ જાતનો મોટો ભાગ એ શુદ્ધ અને કુદરતી આહારને અપનાવે એવો સંભવ રહે છે. “ છેલ્લાં સો વરસ દરમ્યાન દુનીયાની વસ્તી બમણી કરતાં વધારે થઈ છે અને એ વધારો જે વ્યાજુ રહે તો, ખેતીની સુધારેલી પદ્ધતિ અજમાવવા છતાંયે માથુસજાત પર ખોરાકની તંગીનું બીપણ સંકટ આવી પડશે. કદાચ એ સુધારેલી પદ્ધતિએ જ મદદરૂપ કરતાં હાનિકારક વધારે થઈ પડે. અનુભવે જણાયું છે કે, એને કારણે ઘણા દેશોમાં જમીન ખીલ કુલ રસકસ જિનાની થઈ ગઈ છે. રસાખણી ખાતરોનો ઉપયોગ કરવાથી જમીનનાં કેટલાંક મહત્વોનું પૃથકકરણ કરતાં માલુમ પડ્યું છે કે, એક ઢેકટર (એ એકરથી કંઈક વધુ) જમીનમાં માંસ અને દુધના રૂપમાં દર વરસે ૨૦ લાખ ખોરાકની ડેલરી પેદા થાય છે, એટલી જ જમીનમાં બટાટા પકવવામાં

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

કરખનનું ટકાઉ આહુ ૯ પેની રતલ, ૧૦૦ રતલથી વધુ લેનારને ૮ પેની (શિકેટ ભાવ) મોટી કળીનું લસણુ શી. ૧-૦ રતલ, પાપક નં. ૧, શી. ૧૦-૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોરટેજ જુદું. કપુરી અને ચેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોરટેજ જુદું. ખારજીંદ શી. ૧૦-૬ ૩૩૫; લાંબી અને રક્વર ખારજીંદ શી. ૧૩ ૩૩૫. કાંદા, બટાટા (આહુ) હમેશાં હમારે ત્યાંથી મળશે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને ખેલજીવન કોંગોના ચોરડોના કપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કલાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

નૂતન વર્ષાભિનંદન

વત્ ૨૦૧૨ના મંગળ પ્રભાતથી આરંભ થતું નૂતન વર્ષ, આપ સર્વના જીવનમાં આનંદ, અંધુપ્રેમ, દેશપ્રેમ, વિશ્વપ્રેમ અને પ્રભુપ્રેમની ભાવનાઓ જગવે. નવીન વર્ષ માટે ઉન્નત કાર્યવાહી ઘડવાની પ્રભુ શક્તિ આપે, મનુષ્ય જીવનનું અંતિમ ધ્યેય જાણ્યા પછી, તે અજાણ્યા માર્ગનો રસ્તો સરળ કરવા, પ્રભુ સ્વરૂપે વિચરતા મનુષ્ય માત્રની સેવા કરવાની તક અપનાવે. સફ્કાર્ય માટેનો આપનો નિશ્ચય પ્રભુ હાંમેશાં પૂરો કરાવે એજ અભ્યર્થના.

સર્વેન્દ્ર મુલિનઃ સન્તુ, સર્વે સન્તુ નિરામયાઃ ।

સર્વેન્ભદ્રાણિ પેશ્યન્તુ, મા કશ્ચિત્ દુઃસ્માપ્નુયાત્ ॥

દુર્ગાપૂજા માટે સાચું બલિદાન

વિનોબા ભાવે.

મનો અભ્યાસ કરાવવા માટે આપણા શાસ્ત્રકારોએ યુક્તિ કાઢી છે. તેમણે વરસમાં અસુક દિવસ નક્કી કર્યા છે અને કહ્યું છે કે, કંઈ નહીં તો એ દિવસોએ તો બીજું અંધું છોડીને ખાસ કરીને ધર્મનું કામ કરવું જોઈએ. એ દિવસે આપણા જીવનમાં ધર્મનો સારો પ્રકાશ પાડવો જોઈએ. આજનો દિવસ એવા દિવસો ગૈત્રીનો એક છે. કેટલાંક હજાર વરસ પહેલાં આપણા દેશમાં જ્યાં ને ત્યાં જંગલો જ હતાં એ વખતે ઋષિઓએ શીખવ્યું કે, જંગલો તોડવાં અને જમીન સારી બનાવવી એ હરેકનો ધર્મ છે. તો માનવ સમાજ સુખી થશે. જંગલ તોડવાના કામમાં મદદ આપનારી દુર્ગા દેવતા તેમણે નિર્માણ કરી, અને કહ્યું કે તેની ઉપાસના કરો. દુર્ગાની ઉપાસનામાં લોકોએ કુહાડી અને ઠાઠાળી લઈને જંગલને તોડવા કાપવાનું શરૂ કરી દીધું. આ રીતે અસંખ્ય લોકોએ મહેનત કરી અને જંગલને ખાળ્યું. જંગલ ખાળવાનો પણ યજ્ઞ બની ગયો. જ્યાં ગીચ જંગલો હતાં ત્યાં મોટાં મોટાં જંગલી બનવરો સાથે સુકાળલો થતો હતો. દુર્ગા દેવતાના ઉપાસકો સમાજને નિર્ભય બનાવવા માટે એ બનવરોનો શિકાર કરતા રહ્યા.

આજે જંગલ તો કપાઈ ગયાં છે, લાકડાં ખાળનાર યજ્ઞની હવે જરૂર નથી રહી. બનવરો પણ દુર દુર જંગલોમાં રહે છે. એટલે દુર્ગા દેવતાના નામથી લોકોએ બિચારા બકરાનું બલિદાન જરૂરી માની લીધું છે. એ એક એવી કલ્પના છે જેણે સમાજમાંથી ધર્મબુદ્ધિનો લોપ કર્યો છે. શાસ્ત્રકારોએ કહ્યું છે કે, તમારે જે બલિદાન આપવું હોય તો, ભેદરૂપી પશુને ખતમ કરો અને અભેદ વધારો. દશેરાનો દિવસ આવ્યો છે. આજથી કેઈ પણ પ્રકારનો ભેદ રાખવો નથી. બકરાનું બલિદાન નહીં પણ ભેદનું બલિદાન આપવું છે.

ભેદ તરેહતરેહના હોય છે. કેઈ ઉચ્ચ કેઈ નીચા, કેઈ મોટા, કેઈ નાના, કેઈ માલિક કેઈ મનુર, કેઈ વિદ્વાન કેઈ અજ્ઞ કેઈ ભૂમિવાન કેઈ ભુમિહીન, કેઈ ધનિક કેઈ ગરીબ એ ઉપરાંત ન્યાત જાત અને સ્પૃશ્ય અસ્પૃશ્યતા ભેદો ચાલે છે. (નવો ભેદ કાળા ગોરાનો આ દેશમાં ઉત્પન્ન થયા છે.—તંત્રી). એ બધા ભેદો તોડવા પડશે. આપણે સઘળા ભેદો મિટાવી દઈશું અને સમગ્ર સમાજ એકરસ થશે ત્યારે જીવનનો વિચાર પુર્ણ થશે. બધા જ હરિજન, હરિન માણસે, પરમેશ્વરના બકતજન બનશે. આરંભમાં અમે જમીનનો સવાલ લીધા છે. જમીનના માલકીપણને અમારે તોડવું છે. માલિક આપણે નથી પણ ભગવાન છે. જમીન સૌ કેઈ ની છે. જે ખેતી કરવા માગે છે તેને અવશ્ય જમીન મળી જોઈએ. આજથી ભેદ નહીં રાખીશું અને આખા ગામનું કુટુંબ બનાવીશું એવો સંકલ્પને આપણે કરીએ તો દશેરાનો આનંદ અનેકગણો વધી શકે છે.